

Nr 6, 2003 årgång 40
50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

MANSANSIKTE PÅ DEN HELIGA SVEPNINGEN. EN BILD AV JESUS?

Klokpristagaren Erland Lagerroth

har kommit fram till ett annat sätt att tänka och en ny världsbild

Lagerlöf som jag fann fröet till min senare begrundan av naturvetenskapen.

Flygareutbildning

Men vi går händelserna litet i förväg. Läsarna är måhända nyfikna på pristagarens bakgrund. Hans far var professor i statskunskap i Lund 1929–50. Strax efter Erlands födelse 1925 flyttade familjen till Stockholm. Fram till åtta och ett halvt års ålder växte han upp i Smedslätten, Bromma, enligt Erland själv "barndomens förlorade paradys". 1933 gick flytten tillbaka till Lund. Där vurmade han för teknik, flygplan och byggde med meccano. På gymnasiet gick han på reallinjen med fysik, kemi och specialmatematik och var inte främmande för att söka in vid Kungl. Tekniska Högskolan i Stockholm.

– Men i samband med värnplikten lyckades jag bli antagen som reservofficersaspirant vid Flygvapnet, säger han. Jag genomgick flygutbildningen i skånska Ljungbyhed och kom sedan till flygflottiljen F 10 i Ängelholm. Väl där fick jag flyga jaktplanet J 22 några gånger, vilket var en underbar upplevelse. Men samtidigt blev jag klar över att detta inte var min väg. Så jag beslöt mig för att begära avsked.

– Åter i Lund tog jag en fil.kand-examen i geografi, litteraturhistoria och slaviska språk. Men sedan ville jag lämna både Lund och det akademiska. "Gå ut i livet", var tanken. Så jag flyttade tillbaka till Stockholm, och det slutade med en tjänst som amanuens på Industrikommissionen. Med den kunde jag gifta mig med Ulla-Britta, som även hon studerat litteraturhistoria i Lund.

Avhandling om Gösta Berlings saga

– Men inte heller detta var min väg. Och när Ulla-Britta bestämde sig för att fortsätta i litteraturhistoria och då skriva om Selma Lagerlöf (det slutade med en professur i Lund 1982), gick det upp för mig att livet kanske kunde finnas också inom universitetet – fast nu vid Stockholms universitet, eller högskola, som det hette då. Att forska, tänka och söka visade sig till sist vara min väg. Och så är det fortfarande.

– Så det blev en avhandling, "Landskap och natur i Gösta Berlings saga och Nils Holgersson". Här upptäckte jag att en beståndsdel i ett diktverk alltid måste ses i sina relationer till andra delar i verket, i mitt fall landskapets episka och lyriska relationer till människor och händelser. Det var de relationerna som gav landskapen glans! En konsekvens blev att diktverket borde studeras som en fungerande helhet. Det ledde mig vidare till tanken att betrakta romanen som en process.

När jag kommer till Erland Lagerroths och hans hustru Ulla-Brittas i grönska inhöljda villa i Lund berättar Erland med stor entusiasm och vänlighet om sitt liv och sin forskning. I arbetsrummet, som vetter mot trädgården, är böcker placerade på nästan varje ledigt utrymme. Nära ingången tronar en byst av Selma Lagerlöf, en författare som påverkade den blivande litteratordocenten Erland starkt.

– Jag brukade i min ungdom alltid läsa Nils Holgersson före och efter varje cykeltur, turer som så småningom utsträcktes till de jämtländska fjällarna, säger Erland.

– Läsningen berikade mig, och gav upplevelserna av landskapen glans. När jag sedan skulle välja ämne för 3-betygsuppsats och doktorsavhandling i litteraturhistoria sökte jag förstå hur detta kunde gå till. Och det var faktiskt också hos

Sådana undersökningar genomförde Erland för en hel rad romaner. Han upptäckte då att de gamla litteraturvetenskapliga greppen var starkt begränsande, åtminstone för det forskningssyfte som han hade. Ingen av metoderna resulterade, enligt Erland, i en helhetsmässig förståelse vad gäller den individuella läsarens möte med texten, alltså vad som egentligen skedde i mötet med texten.

Också tolkningen visade sig vara en process, "en process som går från del till helhet och tillbaka till delen i ett ständigt kretslopp mellan tilläggelse, upptäckt och kontroll, ett kretslopp som i princip kan fortgå hur länge som helst och som därför inte har formen av en cirkel utan av en spiral". Alltså en ständig återkoppling eller feed back. Allt detta matades in i hans bok "Romanen i din hand", 1976.

Att dessa tankar på relation, helhet, process och feed back kan appliceras inte bara på det humanistiska området utan även på naturvetenskapen, skulle Erland senare få bekräftelse på genom det framtida mötet med främst Ilya Prigogines idéer.

– Min avhandling blev klar 1958, och jag disputerade fem dagar före hundraårsminnet av Selma Lagerlöfs födelse, vilket gjorde Ulla-Britta och mig till paret för dagen i pressen. Men vad jag behövde då var en tjänst för att kunna försörja familjen och fortsätta forska. Men så blev det tyvärr inte. Det var en stor besvikelse.

I stället sökte och fick Erland Lagerroth en gästprofessur i USA, dit han och Ulla-Britta åkte 1959. Men redan nästa år förbättrades situationen: han fick ett brev från Lund med erbjudande om en docentur i litteraturhistoria där. Sedan 1974 har han också varit ordinarie lektor vid samma lärosäte.

Introducerar nytt tänkande

Efter pensionen 1991 har Erland varit upptagen med att genom artiklar och böcker presentera och diskutera nytt tänkande inom världsbildsområdet och i vårt land söka introducera internationellt uppmärksammade forskare vilka står i opposition till det gamla vetenskapsparadigmet, bland dem Erich Jantsch, nobelpristagaren i kemi Ilya Prigogine, Henryk Skolimowski, Ken Wilber och Amit Goswami.

Erland Lagerroths senaste boktitlar är "Världen och vetandet sjunger på nytt" (94) "Nya tankar, nya världar" (99) och "Sökandet är vårt största äventyr" (03). Alla behandlar det som Erland menar är ett reellt paradigmskifte från den 1600-talsmodell av världen, präglad av en analytisk, mekanistisk, deterministisk (förutsägbar) vetenskapsmetodik till en ny modell präglad av självorganiserande system och icke-förutsägbarhet.

Francis Bacon, Galilei, Descartes och Newton är enligt Erland Lagerroth de centrala representanterna för denna gamla

Sökarens klokpris 2003

tilldelas

ERLAND LAGERROTH

Motivering: Erland Lagerroth har i flera böcker och i en rad artiklar, bland annat i Sökaren, kunnigt informerat om nya, viktiga tankar inom vetenskap och världsåskådning. Han intresserar sig för nytänkare och är själv en sådan. Fria själar förbises ofta av det konservativa etablissemangen, trots att det ofta är hos dem som värdefulla synsätt finns och betydande upptäckter görs. Sökaren vill genom sitt klokpris uppmärksamma Erland Lagerroths insats.

Gunnar Martin Aronsson

vetenskapssyn, under 1800-talet kompletterade av Auguste Comte och den så kallade logiska positivismen.

– Följden av detta paradigm blev att subjektet, alltså människan, försvann ur (natur)vetenskap. Allt skulle reduceras till sina minsta beståndsdelar. Men just genom att enbart analysera går man, menar jag, miste om den övergripande aspekten av verkligheten som är processinriktad och organisk. Helheten är något mer och annorlunda än summan av delarna. Forskningsobjektet skapas, menar jag, i hög grad under själva forskningsprocessen och står alltså i relation till subjektet. Med en analytisk forskning kommer man alltid att misslyckas med att förstå just denna processinriktade aspekt och därmed helheten.

Erland ger under intervjun intryck av att hela tiden fundera, överväga och resonera med sig själv samtidigt som han för ett livaktigt samtal. Dessutom verkar han hela tiden vara uppmärksam på responsen samt, i nästa vända, beredd att fördjupa tankegången eller associera till ett annat, minst lika intressant tankespår. Ibland tar han upp en bok för att hitta ett citat, vid ett tillfälle föreslår han att jag lånar hans senaste bok för att läsa mer.

På bordet bredvid gästfåtöljen står ett inramat foto av hans hustru Ulla-Britta samt de två barnen. Framförallt finns i rummet böcker, böcker, böcker. Allt andas såväl tung akademikerkunskap som lättsam nyfikenhet och välvilja.

– Jag läste Erich Jantsch, "The self-organizing universe" (1980) och blev starkt påverkad av tankarna i den boken, som är tillägnad Ilya Prigogine, vilken, passande för en kemist, här kallas "katalysator för självorganisationsparadigmet". Jag ser Prigogine som mer betydelsefull för verklighetsförståelsen idag än Newton.

Prigogine understryker att vi måste inkludera även människan, subjektet, i vår världsbild, och inte bara tro att det finns ett av subjektet fullständigt oberoende objekt eller tro att man kan rationalisera allt till sina minsta beståndsdelar och därigenom anse sig komma till sanningen om verkligheten.

– Prigogine föddes i Moskva 1917, blev professor i fysikalisk kemi i Bryssel 1951 och fick nobelpriset i kemi 1977. Han avled den 28 maj 2003. Huvudtanken i detta sammanhang

är teorin om så kallade dissipativa strukturer eller självorganiserande system, två begrepp som förutsätter ett tänkande i relationer, helhet, process, feed back. Medvetandet ses här som ett resultat av materiens utveckling till allt mer komplexa organismer. Då definieras medvetande som "graden av autonomi ett system vinner i de dynamiska mellanhavandena med sin omgivning". De dissipativa strukturerna erhåller via kontinuerlig tillförsel av energi en lika kontinuerlig förmåga att fortsätta sitt "byggande av sig själva." När ett system når en viss komplexitet når det en tröskel, och vid den skapas en första medvetenhet, ett slags förmåga att reagera på omvärlden, som därefter fortsätter att utvecklas.

– En annan person som påverkat mig är den förhållandevis unge Ken Wilber, som utgår från den nya vetenskap som bland andra Prigogine står för, men också har ambitionen att söka integrera vetenskap och religion. Samtidigt anser han dock att det andliga alltid är förankrat i det kroppsliga, dvs att medvetandet är intimt förbundet med den organiska hjärnan. En tredje forskare av intresse är den indisk-amerikanske professorn i fysik, Amit Goswami, som har utvecklat en teori med utgångspunkt från att medvetande skapar det fysiska universum. Men det vågar jag inte gå i god för.

Två olika utmärkelser

Jag frågar om Erlands planer framöver.

– Jag hoppas förstås att fortsätta skriva och även då och då föreläsa i dessa ämnen, liksom tidigare, svarar han. Just nu har jag hamnat i biologin, där Rupert Sheldrake och Brian Goodwin har gjort uppror mot Darwin och DNA-teorin. De är på väg att skapa en icke-mekanistisk biologi. Kanske kan det bli en liten bok så småningom. (Ett bidrag finns i detta nummer av Sökaren.)

– Du utnämndes 1998 av föreningen Vetenskap och Folkbildning till "årets förvillare", något som du till och med stoltserar med på din hemsida (www.lagerroth.com). Vilka är dina tankar inför detta pris?

– Det är alltid roligt att bli ihågkommen. Det värsta är ju att "bli hängd i tysthet". Detta ger också anledning till genmälen, och sådana har jag skrivit – fyra stycken. Alla svaren publicerades för övrigt i Sökaren (och i länk till hemsidan).

– Utnämningen till förvillare säger nog mer om dem som gett mig utmärkelsen än om mig. Jag är ganska van att möta motstånd. Föreningens pris var väl lite löjeväckande, men pekar också på naturvetenskapskulturen som en ideologi, ett slags tro.

Det traditionella vetenskapssamfundet sluter leden, folk förmår inte tänka i andra begrepp än de gängse. Det är ett slags "säkerhetstänkande" och konsensus som råder. Det är tyst, och det gäller att inte sticka ut hakan.

– Jag har ju arbetat med de här frågorna aktivt i över 20 år, och saknar fortfarande en högre grad av erkännande i Sverige. Det finns några få kontaktpunkter, ett är den brittiska föreningen Scientific and Medical Network som har 2000 medlemmar i 50 länder. Jag är glad över att mina böcker fortsätter att ges ut, förstås. Och att det finns vissa kanaler för att publicera mina artiklar, bland dem Stockholms Fria Tidning, Sökaren och Tanke och känsla samt någon gång Ordfront Magasin och Svenska Dagbladet. Jag har fått publicerat allt jag skrivit.

Efter denna kommentar och två timmars fascinerande samtal tar jag fram Sökarens vackert inramade utnämning och meddelar att Erland har tilldelats Sökarens klokpris 2003. Han förefaller bli uppriktigt och glatt överraskad och läser gillande igenom motive-ringen.

– Nu ska jag som en pendang till "årets förvillare" på hemsidan föra in Sökarens klokpris!

Privilegierad i en värld av under

– Jag känner mig privilegierad, säger Erland. I min ungdom var jag intresserad av teknik och naturvetenskap. Sedan gick jag över till litteraturforskning och humaniora och utvecklade där ett annat sätt att tänka än det vanliga inom vetenskapen. Min stora lycka som forskare och som människa var att jag sedan återfann just detta sätt att tänka i en ny naturvetenskap som växt fram under samma tid som jag vann min klarhet. I grunden handlar kanske mitt arbete om att få in det mänskliga, det organiska och det helhetsbetonade i vetenskapsmetodiken.

– Om det här nya paradigmet som jag pläderar för vinner större acceptans står vi inte längre inför en mekanistisk och död värld, menar jag, utan inför en organisk, dynamisk, levande verklighet. Och kanske finns det då alltså hopp om att undgå den katastrof för, om inte jorden, så i alla fall mänskligheten, som väntar om hörnet.

– Till sist: Vad är klokhet för dig? Efter att ha fått fundera, föreslår Erland följande:

– Att söka och finna sin väg och att följa den. Att kunna försörja sig den vägen. Att förvärva klarnad erfarenhet. Att lära sig älska djur. Att lära sig älska att motionera. Att vara öppen men kritisk, kritisk men öppen. Att förstå att allt har ett pris.

– Att inse att denna världen är ett under och att det är ett privilegium att få leva i den.

"Strömmen av vetenskapliga skrifter med nya tankar om nya världar löper strid och lockar till presentation och diskussion."

E. L.

Är den heliga svepningen ett mirakel för att vi skall tro?

Lennart Kjellsons artikel om Turinsvepningen i detta nummer visar att det faktiskt finns en hel del som tyder på att det är Bibelns Jesus som legat i den aktuella duken efter nedtagningen från korset!

Synnerligen märkligt.

Kanske visar svepningen till och med att Jesus inte dog på korset! En död kropp blöder inte, sägs det, men det gjorde tydligen den kropp som låg i svepningen. Detta skulle kunna betyda att Jesus faktiskt uppstod från de döda i den meningen att han levde sedan han tagits ned från korset och lagts i graven. Och: på vilket annat sätt kan han ha uppstått? En människa som är vad vi säger kliniskt död kan svårigen tänkas bli levande igen. Men det vore ganska fantastiskt om Jesus faktiskt levde efter korsfästelsen. Flera har argumenterat för detta, bland dem de svenska läkarna Hugo Toll ("Dog Jesus på korset?", 1928) och Gunnar Nyström ("Korset och graven", 1950).

Nyström skrev att tankar om ett skendödstillstånd hos Jesus inte utgör något hot mot den kristna tron: kärnan i den kristnes tro är ju att Jesus uppstod, inte hur detta skedde.

Om Jesus överlevde, berodde det på en serie märkliga sammanträffanden, bl a att den lans som rändes in i hans kropp inte skadade hjärta och lungor. En troende kan tänka sig att Gud höll sin skyddande hand över Jesus så att hans kropp levande kunde läggas i gravrummet.

Man kan här erinra sig gamla uppfifter från Indien att Jesus under namnet Issa besökte detta land efter sin korsfästelse. Och det hade inte varit konstigt om han begett sig österut för att komma undan dem som velat döda honom.

Lennart Kjellson visar också belägg för att mannen i svepningen tillhörde esséernas asketiska samfund i ök-

nen. Flera religionsvetare har haft uppfattningen att Jesus var essé. Några har gjort gällande att esséerna var vegetarianer.

Var Jesus Guds/Universums älskade son, en tidsålders förebild? Det vet vi inte.

Men i alla händelser kan Jesus i vissa väsentliga stycken alltså vara ett exempel för oss. "Du skall älska din nästa..." är betydande ord.

I nr 4 i år har jag en sammanfattning om Turinsvepningen, där jag bl a nämner att tester med kol 14-metoden gjordes 1988 och visade att den är från 1200- eller 1300-talet. Det kan tyckas avgörande, men resultatet har ifrågasatts. Stoftkorn från senare tid kan ha blandats med linnetyget så att resultatet blivit missvisande. Och en brand 1532, som svedde duken, kan ha påverkat den på ett sådant sätt att kol 14-metoden visat fel.

Det borde, om det inte redan har skett, undersökas om svedning vid brand kan förändra kol 14-utslaget hos gammalt tyg, och om en bit från någon annan del av Turinduken ger en annan tidsbestämning.

SM

Med detta nummer följer ett inbetalningskort för prenumeration 2004. Det ligger i hela upplagan och går alltså även till dem som redan betalt för sin prenumeration.

Det kan ha varit problem vid utskicket av nr 5. Om du saknar det numret, så säg till, så sänder vi det.

INNEHÅLL:

Gunnar Martin Aronsson: Klokpristagaren Erland Lagerroth	2
Peter Russell: Mystiska ljus bortom tid och rum	6
Människans framtid	10
Visdomsbladet	13
Slump eller skapelse? (Kjell Ulander)	14
Erland Lagerroth: En icke-mekanistisk biologi	16
Lennart Kjellson: Varför jag tror att Turinsvepningen är äkta	20
Stina 1934–2003	25
Hälsa	26
Birgitta Stålhammar: Krönika	29
Varia	30
Bokfloden	33
Läsarforum	36
Clas Svahn: Riktlinjer för UFO-forskare	37
Dan Larhammar:	38
SM: Svar till Dan Larhammar	39
Ansiktet på Turinsvepningen	40

Peter Russell

Mystiskt ljus bortom tid och rum

Under hela min ungdom trodde jag att jag till slut skulle bli vetenskapsman. Jag älskade att ta reda på hur världen fungerar, och ju mer jag fick reda på, desto mer fascinerad blev jag. Mitt intresse för naturvetenskaperna förde mig till universitetet i Cambridge för att studera matematik.

Under mitt tredje studieår fann jag att trots den utmärkta vetenskapliga utbildning jag fick, så rörde sig någonting annat djupt inom mig. Matematiken och kvantfysiken förklarade hur hela det materiella universum kunde ha utvecklats ur det enklaste av alla grundämnen – väte. Ändå hade den mest fascinerande frågan för mig nu blivit: Hur hade väteatomen – en enda elektron som kretsar kring en enda proton – utvecklats till ett system som kan vara medvetet om sig självt? Hur har universum blivit medvetet?

Det blev klart för mig att hur idogt jag än studerade naturvetenskaperna, så skulle dessa aldrig komma att besvara denna djupare och mer grundläggande fråga. Efter en tids själv-rannsakande frånvaro från universitetet återvände jag till Cambridge för att fortsätta mina kurser i experimentell psykologi. I centrum för detta ämne står hjärnans sätt att fungera, inklusive den fysiologiska perceptionsprocessen och hjärnans sätt att bygga upp en bild av världen. Jag kunde fortsätta att ägna mig åt mitt intresse för matematik och fysik, samtidigt som jag började utforska medvetandets inre värld.

I dag, efter trettio års forskning om medvetandets natur, har jag börjat förstå hur stort detta problem faktiskt är för vår tids naturvetenskap. Vi vet alla, bortom minsta tvivel, att vi är medvetna varelser. Detta är vår tillvaros intimaste och mest uppenbara faktum. Allt som vi direkt känner till är de tankar, bilder och känslor som uppstår i medvetandet. Ändå finns det ingenting som den västerländska vetenskapen har svårare att förklara.

Medvetandets svåra problem

Det verkligt svåra problemet – som David Chalmers, professor i filosofi vid Arizonas universitet, har sagt – är själva medvetandet. Varför skulle den komplexa informationsbehandlingen i hjärnan leda till en inre upplevelse? Varför sker inte allt i mörker, utan någon subjektiv aspekt? Varför har vi över huvud taget något inre liv?

Denna paradox – nämligen det mänskliga medvetandets absolut oförnekliga existens kontra den fullkomliga frånvaron av någon som helst vetenskapligt tillfredsställande förklaring av denna existens – ger mig intrycket att någonting är allvarligt fel i vår tids vetenskapliga världssyn. Längre kunde jag inte sätta fingret på vad det är. Sedan med ens, för ungefär fyra år sedan när jag

flög tillbaka till San Francisco, såg jag var misstaget ligger.

Om medvetandet inte är en egenskap som med tiden har framträtt i livet, så som den västerländska naturvetenskapen antar, utan i stället en primär egenskap hos kosmos – lika grundläggande som tiden, rummet och materien, kanske ännu mer grundläggande, då får vi en helt annan bild av verkligheten. Vad beträffar vår uppfattning om den materiella världen är det inte mycket som förändras; men när det gäller vår uppfattning om psyket, så leds vi fram till en helt annan världssyn. Jag insåg att medvetandets svåra problem inte så mycket var ett problem att lösa som en utlösande faktor som, med tiden, kunde tvinga den västerländska naturvetenskapen till det som den amerikanske filosofen Thomas Kuhn kallade ett "paradigmskifte".

Att vetenskapen aldrig lyckats göra några större framsteg i fråga om detta grundläggande problem tyder på att den hittills varit inne på fel spår. Alla dess tillvägagångssätt bygger på antagandet att medvetandet utgår från, eller är beroende av, tidens, rummets och materiens fysiska värld. På ett eller annat sätt försöker de få plats för den anomali, som medvetandet utgör, i en världssyn som är i grund och botten materialistisk. Vi gör som de medeltida astronomerna, som lade till fler och fler epicykler för att förklara avvikelserna i planeternas rörelser; de bakomliggande antagandena ifrågasätts sällan eller aldrig.

Nu tror jag att i stället för att försöka förklara medvetandet på den materiella världens villkor, så borde vi utveckla en ny världssyn där medvetandet är en av verklighetens grundläggande beståndsdelar. De centrala delarna i detta nya paradigm – ett "superparadigm" – finns redan på plats. Vi behöver inte vänta på några nya upptäckter. Det enda vi behöver göra är att lägga ihop olika delar av den kunskap vi redan har och betrakta den nya bild av verkligheten som då framträder.

Medvetande och verklighet

Eftersom ordet "medvetande" kan användas på så många olika sätt, så leder uttalanden om medvetandets natur ofta till förvirring. När jag använder ordet syftar jag inte på något särskilt medvetandetillstånd, eller något särskilt sätt att tänka, utan på själva förmågan till medvetande – förmågan till en inre upplevelse, oavsett denna upplevelses natur eller omfattning.

En användbar analogi är bilden från en videoprojektor. Denna riktar ljus mot en skärm och modifierar ljuset så att resultatet blir vilken som helst av ett oändligt antal bilder. Dessa bilder är som de sinnesintryck, känslor, drömmar, minnen och tankar som vi upplever – det som jag kallar "medvetandets innehåll". Själva ljuset, utan vilket inga bilder skulle vara möjliga,

motsvarar förmågan till medvetande.

Vi vet att alla bilderna på skärmen är sammansatta av detta ljus, men vanligen är vi inte medvetna om själva ljuset; vår uppmärksamhet fångas av de bilder som framträder, och av de historier som de berättar. På ungefär samma sätt vet vi att vi är medvetna, men vanligen är vi medvetna bara om de många olika upplevelser, tankar och känslor som uppträder i psyket. Vi är sällan medvetna om själva medvetandet; men utan denna förmåga skulle det inte finnas några upplevelser av något som helst slag.

Förmågan till medvetande är något som vi alla delar, men det som sker i medvetandet, medvetandets innehåll, kan vara mycket olika. Detta är vår personliga verklighet, den verklighet som var och en av oss känner till och upplever. För det mesta glömmer vi dock bort att detta bara är vår personliga verklighet, och vi tror att vi upplever den fysiska verkligheten direkt. Vi ser marken vi har under fötterna, vi kan ta upp en sten och kasta den genom luften, vi känner värmen från en eld och lukten från den brinnande veden. Det känns som om vi har direkt kontakt med världen "där ute". Men så är det inte. De färger, texturer, lukter och ljud som vi upplever finns egentligen inte "där ute". De är alla bilder av verkligheten som byggts upp i psyket.

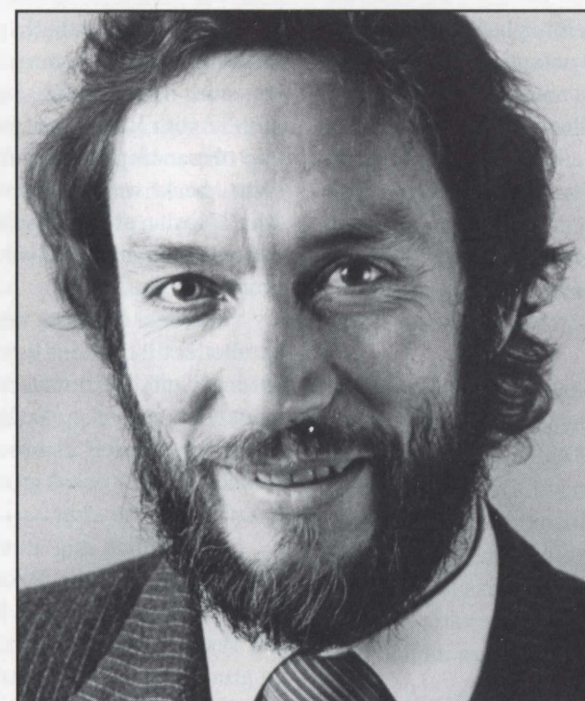
Det var denna sida av perceptionen som mest fångade min uppmärksamhet när jag studerade experimentell psykologi (och ännu mer när jag läste Immanuel Kants filosofi). Den gången började forskarna upptäcka på vilka sätt hjärnan sätter samman sin uppfattning av världen, och jag fascinerades av vilka följder dessa upptäckter kunde få för vårt sätt att bygga upp vår bild av verkligheten. Det var tydligt att det som uppfattar, och det som faktiskt finns där ute, är två skilda saker.

Jag vet att detta strider mot sunda förnuftet. Just nu är du medveten om sidorna framför dig, om olika föremål omkring dig, om känslor i din egen kropp och om ljud i luften. Även om du förstår att allt detta bara är din egen rekonstruktion av verkligheten, så förefaller det dig ändå som om du direkt uppfattar den fysiska världen. Och jag ber dig inte att försöka se det på något annat sätt. Det som är viktigt just nu är att förstå att allt vi upplever är en i psyket konstruerad bild av verkligheten.

Den verklighet som vi inte kan känna

Då vår uppfattning om världen är så annorlunda än den faktiska fysiska verkligheten, så har somliga hävdade att vår upplevelse är en illusion. Men det är vilseledande. Allt kanske är en skapelse av vårt eget psyke, men det är mycket, mycket verkligt – den enda verklighet vi någonsin kan lära känna.

Illusionen uppstår när vi förväxlar vår upplevelse av världen med den fysiska verkligheten, med tinget i sig. Vedanta-

filosoferna i det gamla Indien kallade detta för "maya". Ordet översätts ofta med illusion, eller en falsk uppfattning av världen; men det betyder snarare självbedrägeri, eller en falsk tro om världen. Jag lurar mig själv när jag tror att manifestationerna i mitt psyke är lika med yttvärlden, när jag tror att det träd jag ser är själva trädet.

Om allt som vi någonsin vet är bilder som uppträder i våra psyken, hur kan vi då vara säkra på att det finns en fysisk verklighet bakom våra förnimmelser? Är det inte bara ett antagande? Mitt svar är ja – det är ett antagande; men jag tror det är ett mycket rimligt sådant.

Till att börja med har min upplevelse mycket tydliga gränser. Jag kan till exempel inte gå genom väggar. Om jag försöker, får det förutsä-

bara följder. Inte heller kan jag, i vaket tillstånd, gå på vattnet eller sväva i luften. För det andra följer min upplevelse vanligen väl definierade lagar och principer. En boll som kastas följer en exakt definierad bana. Varmt kaffe som hålls upp i en viss kopp svalnar varje gång i samma takt. Solen går upp på det klockslag som förutsagts. Dessutom är denna förutsägbarhet ingenting som särskilt utmärker just min verklighet. Du, som jag antar också finns, rapporterar liknande mönster i din egen erfarenhet. Det absolut enklaste sättet att förklara dessa gränser och vad som följer av dem är att anta att det faktiskt finns en fysisk verklighet. Vi kanske inte har någon direkt kunskap om den, och dess natur kanske inte på något sätt liknar vår upplevelse av den, men den finns där.

Att avslöja denna underliggande verklighets natur har varit naturvetenskapernas mål, och under årens lopp har de klargjort många av de lagar och principer som styr dess beteende. Det är dock märkligt att ju djupare de har trängt in i dess sanna natur, dess mer ser det ut som om den fysiska verkligheten inte liknar någonting som vi har föreställt oss. Egentligen borde detta inte vara särskilt förvånande. Allt vi kan föreställa oss är former och egenskaper som framträder i medvetandet. Det är osannlikt att dessa skulle vara särskilt träffande modeller för den bakomliggande fysiska verkligheten, som är av helt annan natur.

Ta till exempel våra idéer om materiens natur. I tvåtusen år trodde man att atomerna var små kulor av solid materia – en modell som tydligt hämtats från den vardagliga erfarenheten. Sedan, när fysikerna upptäckte att atomerna var sammansatta av mer elementära, subatomiska, partiklar (elektroner, protoner, neutroner och så vidare) så byttes modellen ut mot en ny modell där en central kärna omges av elektroner i omloppsbanor – än en gång en modell som grundas på erfarenheten.

När sedan kvantteorin kom, så fann man att även dessa minimala elementarpartiklar var allt annat än solida. I själva verket liknar de knappt materia över huvud taget – i varje fall inte

det vi hittills menat med materia. De kan inte placeras och mätas exakt. De liknar snarare suddiga moln av potentiell existens, utan någon exakt placering. Ofta uppträder de mer som vågor än som partiklar. Vad materien är, så innehåller den föga eller ingen substans.

Ironiskt nog har vetenskapen, i sin strävan att lära känna verklighetens yttersta natur, upptäckt att det inte är nog med att denna världen ligger bortom all direkt erfarenhet – den kanske är av sådan natur att den över huvud taget inte går att lära känna.

Ljusets paradox

I efterhand kan jag konstatera att mitt beslut att studera experimentell psykologi och teoretisk fysik alldeles avgjort var det rätta för min del. De båda disciplinerna visade sig komplettera varandra i mitt personliga sökande efter sanningen. Den teoretiska fysiken förde mig närmare den fysiska världens yttersta sanningar, medan mina studier i experimentell psykologi var ett första steg mot sanningen i medvetandets inre värld. Och dessutom, ju djupare jag trängde åt dessa båda håll, dess närmare varandra kom den inre och den yttre världens sanningar. Och bron mellan dem var ljuset.

Både relativitetsteorin och kvantfysiken, den moderna fysikens två stora paradigmskiften, utgick från anomalier i ljusets uppträdande, och båda ledde till radikalt nya förståelser av ljusets natur. I relativitetsteorin stannar till exempel tiden vid ljusets hastighet – vilket i praktiken betyder att det för ljuset över huvud taget inte finns någon tid. Dessutom kan en foton färdas genom hela universum utan att göra slut på någon energi – vilket i praktiken betyder att det för ljuset inte finns något rum. I kvantteorin finner vi att ljuset varken har någon massa eller någon laddning – vilket i praktiken betyder att det är immateriellt. Ljuset tycks alltså ha en mycket speciell plats i det kosmiska schemat: det är på sätt och vis mer fundamentalt än tiden, rummet och materien. Samma sak, upptäckte jag senare, gäller också medvetandets inre ljus.

Trots att allt vi någonsin ser är ljus, så lär vi paradoxalt nog aldrig känna ljuset direkt. Det ljus som träffar ögat är känt endast genom den energi det lösgör. Denna energi omvandlas till en synlig bild i psyket, och denna bild ser ut att bestå av ljus – men det ljuset är en egenskap hos psyket. Vi lär aldrig känna ljuset i sig.

Fysiken, precis som Första Mosebok, antyder att ”i begynnelsen var ljuset”, eller, rättare sagt, att ”i begynnelsen *är* ljuset”, ty ljuset ligger bakom varje process i detta nu. Varje energiutbyte mellan två atomer i universum inbegriper utbyte av fotoner. Varje växelverkan i den materiella världen förmedlas av ljuset. På så vis genomtränger ljuset hela kosmos och knyter samman det.

Jag kommer att tänka på en ofta citerad fras: ”Gud är ljus.” Gud sägs vara absolut, och i fysiken kan samma sak sägas om ljuset. Gud finns bortom materiens och formernas uppenbara värld, bortom båderummet och tiden, precis som ljuset. Vi kan inte känna Gud direkt, och inte heller ljuset.

Medvetandets ljus

Mitt sökande efter en större förståelse av medvetandets natur förde mig till klassiska österländska filosofiska texter, liksom till samtida författare som Alan Watts och Carl Gustav Jung. Jag fascinerades av att finna att här, liksom i den moderna fysiken, är ljuset ett återkommande tema. Medvetandet omnämns ofta som det inre lju-

set. Johannesevangeliet säger: ”Det sanna ljuset, som ger alla människor ljus, skulle komma in i världen.” Den tibetanska boken om den stora befrielsen talar om ”det självalstrade klara ljuset, evigt ofött ... som lyser fram inom ens eget sinne”. De som har vaknat upp till sanningen om verkligheten – och som vi ofta kallar upplysta – beskriver ofta sina upplevelser med att tala om ljus. Sufiern Abu'l Hosian al-Nuri upplevde ett ljus ”som skimrade i det osedda ... Jag betraktade det oavbrutet, tills den stund kom då jag helt hade blivit detta ljus”.

Ju mer jag läste om detta inre ljus, dess mer såg jag nära paralleller till fysikens ljus. Det fysiska ljuset har ingen massa, och det ingår inte i den materiella världen; samma sak gäller medvetandet. Ljuset tycks på något sätt vara grundläggande för universum, dess värden är absoluta, allmängiltiga konstanter. Medvetandets ljus är också grundläggande. Utan det skulle det inte finnas några upplevelser.

Detta fick mig att undra om det finns någon djupare innebörd i dessa likheter. Pekar de mot ett mer grundläggande samband mellan den fysiska världens ljus och medvetandets ljus? Har den fysiska och den psykiska verkligheten en gemensam grund – en grund vars väsen är ljus?

Det universella ljuset

Vi kan nu börja se exakt hur nära parallellerna är mellan fysikens ljus och medvetandets ljus. Båda ligger bortom den materiella världen, och båda tycks ligga bortom tid och rum. Båda tycks vara i grunden omöjliga att känna – åtminstone på samma sätt som man känner allt annat. Och båda är absoluta. Varje ljusfoton är en identiskt lika aktionsmängd, och grunden för varje växelverkan i universum. Medvetandets ljus är också absolut och oföränderligt. Det är ursprunget till alla de egenskaper som vi någonsin upplever. Och dess väsentliga natur är exakt densamma för alla. Då det ligger bortom alla attribut och egenskaper, så går det inte att skilja mellan medvetandets ljus i mig och det som lyser i dig. Mitt sätt att känna hur det är att vara medveten – den känsla av att vara som vi kallar ”jag” – är med andra ord lika med ditt sätt. På så vis är vi ett. Vi känner alla samma inre jag.

Jag är ljuset. Du också, liksom varje förnimmande varelse i universum.

Mystiker har talat om detta inre ljus som det gudomliga ljuset, det kosmiska ljuset, ljuset över alla ljus, det eviga ljuset som lyser i varje hjärta, det oskapade ljuset ur vilket allt skapat tar form.

Än en gång kommer jag att tänka på frasen ”Gud är ljus”. Men nu börjar ordet Gud få en mycket rikare och mer personlig innebörd. Om Gud är det namn vi ger åt medvetandets ljus, som lyser i varje förnimmande varelses innersta, och om detta rena medvetande är jagets innersta väsen, då är steget inte långt till att hävda ”jag är Gud”.

Medvetandet och Gud

För många låter satsen ”jag är Gud” rent löjlig. Gud är inte människa utan den högsta gudomen, den allsmåttige, evige skaparen. Hur kan en simpel människa tro sig vara Gud? För mer religiöst lagda människor kan påståendet verka kätterskt, till och med hädiskt. När trettonhundralets kristne präst och mystiker mästare Eckhart förkunnade att ”Gud och jag är ett”, så fördes han inför påven Johannes XXII och tvingades ”ta tillbaka alla sina irrläror”. Andra

gick det värre för. Niohundralets islamske mystiker al-Hallaj korsfästes för att han sagt sig vara identisk med Gud.

För dem som över huvud taget inte tror på Gud är sådana uttalanden meningslösa, symptom på något självbedrägeri eller sjukdomstillstånd. De hade kanske kunnat tålas för några hundra år sedan, men inte i den moderna vetenskapens tidsålder, där Gud tycks vara ett helt onödigt begrepp. Vetenskapen har blickat utåt i rymdens djup, över skapelsens vidd till universums yttersta kant. Den har blickat bakåt i tidens djup till skapelsens begynnelse, och den har blickat inåt i den kosmiska strukturens djup, till materiens grundläggande beståndsdelar. Inte i något av dessa fall finner vetenskapen något tecken på Gud eller något behov av Gud; universum tycks fungera förträffligt utan någon gudomlig hjälp. Den som säger sig vara identisk med Gud talar alltså uppenbart strunt.

Det var där jag stod för trettio år sedan. Nu inser jag att jag

förkastade en ganska naiv och gammaldags tolkning av Gud. När vi läser mystiska skrifter finner vi inte många påståenden att Gud skulle finnas i rummets, tidens och materiens rike. När mystiker talar om Gud, så pekar de oftast mot den personliga upplevelsens område, inte mot någonting på det fysiska området. Om vi vill finna Gud, så måste vi blicka inåt, i sinnets djup – ett område som för vetenskapen ännu återstår att utforska.

Bearbetat utdrag ur boken *From Science to God* av Peter Russell (c) 2003, New World Library, Novato, CA, USA.
www.newworldlibrary.com

Bilden av Peter Russell är långtifrån nytagen.

Översättning GUNNAR GÄLLMO

Bengt Petersen

TANKEKORN

Sorgen över vår älskade katt är stor. Jag erinrar mig Vilhelm Ekelunds ord: ”Jag sörjer att hjärtat läks.” Ibland ska vi kunna känna, långt bort, som i ett avlägset land, hur ett par gula ögon längtande betraktar oss från ett omöjligt avstånd. Men om tio år, vem kommer att minnas en grå liten katt som sprang här i kvarteren ett par år? Och kanske är det som en bekant sa: Asch, det var ju bara en katt. Ni skaffar snart en ny.

Hösten är på väg: mörkrets tid.

Tid för katter att jaga, tid för mörkögon, fladdermöss och stjärnor. Längtans och väntans tid. Tid att krypa i mörka källare och falla i djupa brunnar. Tid att treva i mörka trappor efter obefintligt ljus. Tid att låta omöjliga drömmar visa gryningsmjuka ord om liv som aldrig blev levat.

Tid att leva och tid att dö.

En mystikupplevelse handlar om Gud, säger en forskare. Men Gud är egentligen tomhet, påstår en annan. Tomhet är egentligen ren närvaro, invänder en. Mystik är ingenting och allt, en utsäglig paradox, påstår en ny röst.

Jag tror att alla tolkningar och förklaringar är som att försöka hålla en nyfångad fisk i händerna: snart glider den bort och försvinner bort i vattendjupet. Kanske skrattar den åt oss!

När zenmeditatören till slut, efter mångårig övning, uppnår upplysning och kunskap om tomheten då uppmanar zenmästaren honom att finna tomhetens rötter. Men i vilka dunkla vattendjup och i vilka mjuka vindar lever dessa rötter?

”Gåtan står där och ser in i alla”, skriver Harry Martinson i en dikt. Alla våra försök att med ord, bilder och symboler fånga in och strukturera verkligheten tycks nästan löjliga. Det är som att försöka fånga månsken med en fjärilshåv...

Blommorna på bordet vid altarskåpet ska vissna och alla människor som strömmar förbi utanför kyrkan ska fortsätta att berrätta sina hemligheter för kommande släkten. Nya generationer ska falla på knä framme vid altarringen. Några individer ska sitta ensamma i kyrkan och känna sig som en del av havet.

Ibland när jag sitter ner i tystnad hör jag steg som närmar sig. Ibland är det snabba steg och ibland långsamma. Ibland stannar de som om de väntade på något. Vill de hinna ifatt mig eller är de på flykt? Ibland stannar de helt och jag undrar om de nått sitt mål eller kanske blivit upphunna. Men snart hör jag dem igen, hur de närmar sig. De är mycket nära mig nu...

Människans framtid

Världen förändras snabbt. En del förändringar kan vi välkomna, medan andra utgör ett hot. Futurister försöker förutse hur vår framtid kommer att gestalta sig.

JEREMY RIFKIN

Jeremy Rifkin, framtidsforskare, har skrivit 16 böcker om hur ny teknologi påverkar ekonomi, arbetskraft och samhällsliv, han är rådgivare åt regeringar och en ofta anlitad föredragshållare.

Rifkin har intervjuats av den amerikanska tidskriften *What Is Enlightenment?* angående vilka förändringar som troligen kommer att ske i världen i en snar framtid.

Under 2000-talet, menar Rifkin, kommer vi att se slutet på massornas lönearbete. Datorer och robotar med nya teknologier håller redan på att ersätta hela yrkeskategorier. Inom mindre än ett decennium kommer vi att producera varor och erbjuda tjänster som vi idag inte kan föreställa oss, och det uppkommer många nya yrken vilka fordrar avancerade kunskaper av nytt slag. Men dessa yrken kommer inte att utövas av arbetande människomassor. I stället kommer en allt mindre elit att arbeta med alltmer avancerad teknologi. Vid mitten av 2000-talet kommer människan att kunna ta fram varor och tjänster för hela världen med endast en liten del av den arbetsstyrka som är verksam idag.

En viktig fråga är vad som kommer att ske med de miljöner människor, som inte längre behövs i samhället. Vi har redan en långvarig strukturell arbetslöshet i hela världen.

Hur kommer vi att se på människan under 2000-talet? Vad kommer hon att anses vara? Vi är vana vid att betrakta en människa utifrån hennes insats i samhället, vad hon producerar. Men kan en människa vara något annat än en producent? Vi har svårt att föreställa oss det.

Fysiken och kemien har hittills dominerat inom industrin. Men vi går nu in i biologins tidsålder. Nya upptäckter inom biologin kommer att bli grunden för den fortsatta industriella revolutionen. Människan har nu kunskapen att manipulera det levande på en grundläggande nivå, men vad som kommer att hända går inte att förutse.

Vi står vid ett val. Skall vi använda ny kunskap inom biologin för en andra genesis, en andra skapelse, och spela Gud? Eller skall vi använda kunskapen till att bättre kunna förstå och leva i den värld som evolutionen till nu har åstadkommit? Biologins tidsålder kommer att bli kritisk för mänskligheten. Den kommer att kräva av oss att vi bestämmer vad en människa skall vara. Och vi måste avgöra vilket förhållande vi skall ha till våra medvarelser och vilka förpliktelser vi har till vår planet och hur vi uppfattar livets värde.

Mänskligheten erfar i nutiden *tre kriser*, menar Rifkin.

Den *första krisen* är den globala höjningen av temperaturen, som utgör den mörka sidan av den industriella revolutionen. Den är följden av att vi under tvåhundra år har använt fossila bränslen. Temperaturhöjningen har påverkat jordens hela biokemi under de senaste hundra åren. Detta ger oss problem. Klimatförändringarna är på väg att bli lika stora som när den senaste istiden följdes av nutiden – vilket tog 15 000 år. För 15 000 år

sedan var halva planeten täckt av is. Lika stora förändringar i klimatet har i vår tid ägt rum under knappt 100 år. Ekosystemet och andra levande system kan inte anpassa sig till detta utan att skador uppstår.

Den *andra krisen* är skuldsättningen i tredje världen. I Väst glömmer vi lätt bort att det är ett stort gap mellan dem som har och dem som inte har, och detta gap blir allt större. Aldrig tidigare i historien har så få haft tillgång till så mycket av världens resurser och så många blivit nekade dem. En del av oss är medvetna om de oerhörda skillnaderna i levnadsstandard, men de flesta förknippar inte detta med oljan. Men OPEC har satt oljepriset så högt att länder i tredje världen sedan trettio år tillbaka måste låna pengar från bland annat Världsbanken för att kunna köpa olja, så att de kan göra nödvändiga moderniseringar. Idag håller dessa länder på att betala tillbaka sina lån, och någon mer olja får de inte. Länderna i tredje världen använder nu mer pengar till att återbetala lån än till grundläggande samhällstjänster. De får en allt sämre ekonomisk situation.

Den *tredje krisen* har att göra med den allt mer labila situationen i Mellanöstern. Om man ser tillbaka finner man att vårt moderna samhälle har drivits med hjälp av fossila bränslen. Oljan är en förutsättning för det västerländska välståndet idag. Men någon gång mellan 2010 och 2035 kommer vår tillgång till billig olja att vara halverad. Därefter kommer oljepriset inte att gå ned, och två tredjedelar av världens billiga olja kommer att finnas i Mellanöstern, som är ett politiskt mycket labilt område. Dessutom kommer om ett tiotal år flera andra länder, som Kina och Indien, att behöva lika mycket olja som USA och Europa. Alla behövande länder kommer att strida om den olja som finns. Det blir en mycket farlig situation.

Allt detta betyder att vi nu befinner oss i slutet av en era. En ny era kan skönjas vid horisonten, då vår energi måste utvinas på nytt sätt, exempelvis ur väte. Den avgörande frågan är: Hur blir övergången från en era till en ny utan att civilisationen bryter samman?

Det fantastiska med väte är att när man utvinner kraft, värme och ljus från det, blir den enda biprodukten rent, drickbart vatten! Ingen koldioxid uppkommer. Så om vi skulle gå över till detta "eviga bränsle", så skulle det kunna eliminera alla de stora oljerelaterade kriser som vi nu står inför: vi skulle radikalt kunna minska den globala uppvärmningen, Mellanöstern skulle bli allt mindre viktig i världens geopolitik, och vi skulle kunna minska skillnaderna mellan dem som har och dem som inte har, för när vi en gång har börjat använda vätet, är det tillgängligt överallt på vår jord.

Jeremy Rifkin

ELISABET SAHTOURIS

Elisabet Sahtouris är framtidsforskare och evolutionsbiolog, författare och föredragshållare. Hon säger att globaliseringen är det största och viktigaste som hittills hänt mänskligheten. Vi blir en sammanvävd global familj, som samverkar för sin överlevnad. Vi börjar forma en superorganism, som kommer att förenas till en enhet med andra levande system på jorden. Vi inser att den förstörelse som varit kännetecknande för mänsklig aktivitet måste ersättas med samverkan. Samverkan är alternativet till vår arts självmord.

Vår situation är allvarlig. Atmosfären försämras, vattnet förorenas, jorden försämras på grund av erosion och kemisk förorening, kärnvapen och biologiska vapen ökar i antal, farliga gifter används i jordbruket och växter och djur förändras genom genetiska ingrepp. I Amerika är över 60 procent av den mat som säljs på stormarknader genförändrad utan att det finns någon forskning rörande effekterna av sådan mat. De flesta "bioingenjörer" förstår inte levande system. Naturen är mycket intelligent, men vetenskapsmän tror att de kan behandla levande system som maskiner och ta bort en gen på ett ställe och sticka in den på ett annat så som man kan skruva och mixtra med maskiner. Men levande system fungerar inte på det sättet. Dessa system är intelligenta. I början misslyckades genetisk ingenjörskonst, eftersom levande system identifierade nyinsatta gener som oändamålsenliga och stötte bort dem. Men sedan har forskarna lärt sig att med våld skjuta in de nya generna, så att organismen tvingas ta emot dem.

Elisabet Sahtouris säger att det kapitalistiska konkurrenssamhället leder till ett fåtals rikedom och flertalets fattigdom. Detta samhälle accepteras endast för att vi inte förstått att mänskligheten som helhet utgör ett levande system. Inom ett sådant system måste harmonisk samverkan ske mellan delarna.

Vi förstår inte att människan som art är ett levande system, eftersom vi inte förstår levande system. Vår nutida vetenskap uppfattar naturen utifrån fysik och ingenjörskonst och ser den som sammansatt av maskindelar.

Vi behöver en helt ny vetenskaplig världsbild som utgår från levande system. En biologibaserad bild av ett levande universum visar oss självorganiserade och självstyrande holarkier (system som är beroende av varandra och förenade med varandra, såsom en cell, en organism, en familj eller ett ekosystem). Det är ett vackert universum som sålunda framträder.

BARBARA MARX HUBBARD

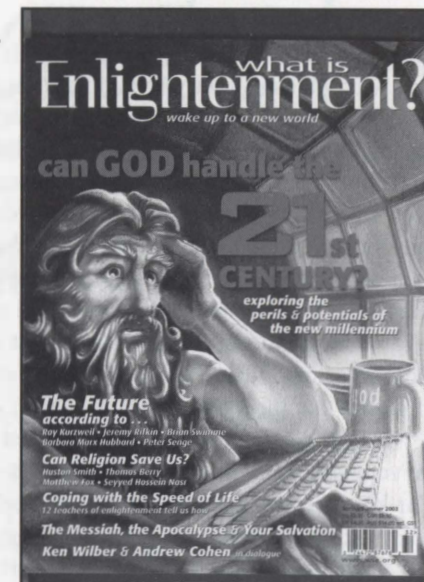
Futuristen Barbara Marx Hubbard säger att vi nu lever i den farligaste tiden i mänsklighetens historia. Vi har lärt oss att skapa eller förstöra på ett sätt som vi tidigare trott att endast gudar kunnat göra. Det här är en tid av genomgripande förändringar, och förändringstakten bara ökar. Den överhängande risken är att vi missbrukar den nya kunskap vi vunnit och åstadkommer kaos och civilisationens kollaps.

Vi har inte den förståelse för hela levande system eller för evolutionen som behövs för att kunna lösa den typ av problem som vi idag ställs inför. Vi kan föreställa oss ett liv efter döden, ett paradiset och andra världar, men inte hur ett utvecklat samhälle på jorden kan se ut. Mänskligheten befinner sig i en alldeles ny situation, som vi inte kunnat förutse. Allt fler människor är idag medvetna om att vi bor på en planet med begränsade resurser. Ännu en fördubbling av folkmängden skulle innebära tjugo miljarder människor, och ingen tror att vi skulle klara detta. Lägg till

Spring/Summer 2003 av den amerikanska tidskriften What Is Enlightenment? är ett temanummer om framtiden. Vidstående text bygger på inslag i det numret.

Adress:

**P O Box 901 90,
Collingswood, NJ
08108, USA.**

detta skadorna på de grundläggande livsbärande systemen, ökningen av massförstörelsevapen och terrorister som är beredda att använda dem. Dessa problem kan inte lösas så som vi nu försöker lösa dem.

När under evolutionen en situation uppkommer som inte kan lösas på gamla sätt och det finns en fara att hela systemet bryter samman, då finns två möjligheter: antingen sker ett avbrott i evolutionen och en återgång till ett primitivare samhälle eller en fortsatt utveckling med nödvändiga förändringar.

I viss mening, anser Barbara Marx Hubbard, är de komplicerade kriser, som människan idag ställs inför, naturliga. Det är naturligt att en intelligent art är så framgångsrik att den når sina egna gränser utan att vara medveten om detta. Det är naturligt att våra framgångar har lett till överindustrialisering, överbefolkning, nedsmutsning och utarmning av miljön. Det kan hända att vår nuvarande situation är ett naturligt fenomen och att vår intelligenta art, som har erövrat kunskap om atomen, om generna och om hjärnan, nu får signalen att det gäller att utvecklas eller dö.

De kunskaper som mänskligheten vunnit och som skapat allvarliga kriser, behöver inte leda till nedgång och katastrof utan kan i stället innebära *en ny födelse* för homo sapiens. Kunskapen om DNA innebär att vi förstår hur livet byggs upp och kan överväga hur vi själva, i samarbete med naturen, aktivt kan delta i skapelsen, i evolutionen.

Barbara Marx Hubbard menar att vi befinner oss i en kris som antingen kan leda till en ny mänsklighet eller till nedgång och förstörelse. Det sker ett uppvaknande inför de problem vi har, och det finns spridda förslag till lösningar, som ännu inte har slagit igenom någonstans. Det viktigaste vi kan göra idag torde vara att samverka med andra i mänsklighetens uppvaknande inför sina kriser och deras möjliga lösningar.

Det är naturligt att en intelligent art är så framgångsrik att den når gränserna för sin egen utveckling utan att inse detta. Det är naturligt att vi genom vår framgång har överindustrialiserat, överbefolkat och smutsat ner vår värld och gjort slut på våra naturresurser. Det kan vara så att vårt predikament är naturligt och att denna intelligenta art nu får en signal: fortsatt att utvecklas eller dö.

RAY KURZWEIL

Futuristen, författaren, uppfinnaren och datorvetenskapsmannen Ray Kurzweil säger att viktiga förändringar i nutiden sker med en ständigt ökande hastighet. För några århundraden sedan tyckte människorna att det inte skedde några förändringar alls. De tänkte att deras efterkommande skulle leva samma liv som de själva levde. Men en förändring kom med början av den industriella revolutionen för 200 år sedan. Idag ser människor att världen förändras, men de inser inte att framstegstakten hela tiden ökar. Enligt Ray Kurzweils beräkningar fördubblas den i stort sett på tio år.

Om femtio år kommer världen att vara mycket annorlunda i jämförelse med idag. Hur den kommer att se ut om hundra år kan vi nästan inte föreställa oss.

Till det mest betydelsefulla i den accelererande ökningen av vetenskaplig kunskap hör DNA och genetisk ingenjörskonst. Vår kunskap om hjärnan och hur den arbetar ökar också hastigt, och vi kommer att kunna mekaniskt simulera dess funktion.

Så inom cirka 25 år kommer vi att ha små datorer som kostar nästan ingenting och bland annat kan placeras i människokroppen utan kirurgiska ingrepp, till exempel i blodomloppet, i storlek som blodceller, med vilka olika mänskliga åkommor kommer att kunna botas.

Våra begrepp om vad en mänsklig varelse är kommer att ändras. Och människoliknande icke-biologiska robotar kommer att tillverkas. Dessa kommer att uppträda som människor och vara lika komplexa som människor. Biologiska människor kommer att ha icke-biologiska komponenter med en kapacitet som överstiger människans normala biologiska kapacitet, till exempel små datorer i hjärnan, som ökar den intellektuella förmågan. Redan finns implantat i hjärnan som ersätter delar vilka förlorats genom sjukdom och som eliminerar vissa sjukdomar, såsom Parkinsons.

I en framtid kommer en människa inte att vara detsamma som idag. Hon kommer att öka sin kapacitet och sin motståndskraft mot sjukdomar genom en rad icke-biologiska implantat. Vi kommer också att på detta sätt kunna motverka åldrande.

Vi kommer att kunna förändra våra gener så att vi till sist faktiskt kan omskapa människan och göra henne till något nytt.

ARLINGTONINSTITUTET

Arlingtoninstitutet i USA sysslar med att försöka förutse framtiden för människan och den här planeten. Olika möjliga scenarier framträder, både trevliga och otrevliga. Liksom andra futurister ser forskarna vid Arlingtoninstitutet en värld i förändring, och förändringarna sker i en allt mer ökande hastighet.

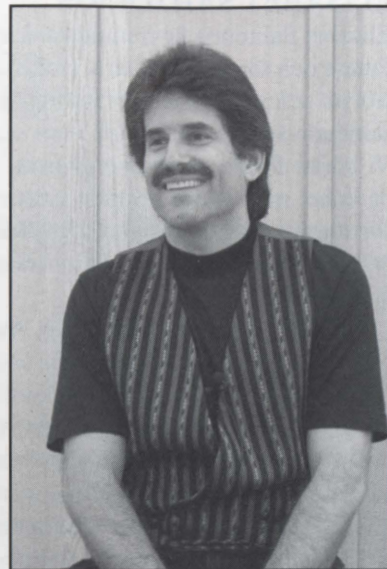
Här några framtidsbilder.

När vår planet värms upp, glider en stor del av den väldiga ismassan i Antarktis ned i världshavet med följden att havsytan stiger med 30 meter på större delen av planeten. Detta orsakar oerhörda kriser i nästan alla länder. Kuststäder förstörs, klimatet förändras med förödade resultat för allt liv. Det blir stora påfrestningar för den mänskliga civilisationen.

Alltmer höjd temperatur ger upphov till torka som leder till matbrist i hela världen. Ökande matpriser leder till massvält i länder med låg per capita-inkomst. Som följd av världsvid hungersnöd grasserar sjukdomar, nya virus och infektioner sprider sig på grund av försvagningen i immunsystemet hos stora delar av mänskligheten. Global politisk instabilitet blir ett stort hot.

Den ökande folkmängden, fattigdomen, dödliga epidemier, hungersnöd, miljöförstöring och politisk instabilitet leder till upplöpp och anarki i Afrika.

Chefredaktören för *What Is Enlightenment?*, Andrew Cohen

Bakterier blir immuna mot antibiotika. Bakterier har lätt att anpassa sig. Antibiotika verkar endast så länge bakterierna inte har hunnit utveckla nya försvar, och sedan måste man finna nya antibiotika för att bekämpa bakterierna. Om verksamma antibiotika inte längre finns tillgängliga, kan svåra sjukdomar utvecklas till omfattande epidemier.

Den teknologiska utvecklingen sker i en ständigt ökande takt. Något experiment eller någon uppfinning ger upphov till negativa effekter vilka verkar i stor skala och hotar människa och miljö. När effekterna upptäcks kan redan betydande obotlig skada ha skett. En hel del av den vetenskapliga forskningen idag kan leda till följder som inte är kända, exempelvis inom genetiken.

Men det finns också positiva framtidsbilder.

En revolution sker på energiförsörjningens område. Traditionella energikällor som fossila bränslen blir föråldrade. Bland annat solenergin och vätet utnyttjas. Beroendet av kol och olja upphör. Detta leder till mindre påfrestningar på ekosystemet och biosfären.

Framsteg inom nanoteknologin, där man går in och manipulerar naturen på molekyl- och atomnivå, gör att traditionella industriella metoder blir föråldrade. Denna nya teknik får en oerhörd betydelse. Ingen brist på föda längre, människans livslängd kommer att öka betydligt, alla energiproblem upphör.

Genombrott inom fysiken ger oss möjlighet att överkomma tid och rum. Det blir möjligt att göra tidsresor både framåt och bakåt i tiden.

Med exempelvis datachips insatta i kroppen kan vi ha mental ögonblickskontakt med hela Internet. Genom speciella kontaktlinser eller glasögon kan vi se de delar av Internet som vi önskar. Kontakt med Internet blir en integrerad del av livet.

Vetenskapsmän upptäcker att vi kan manipulera rumtiden, som vi lever i, och göra oss fria från den samt reducera massa till noll. Detta medför att vi på ett ögonblick kan överföra föremål, även en människa, från en plats till en annan, var som helst i universum.

SM

© Moksha Press, 2000. Källa: Spring/Summer 2003 av tidskriften *What Is Enlightenment?* Texten införes här med tillåtelse av utgivaren.

For more information about *What Is Enlightenment?* magazine, please visit www.wie.org.

Visdomsbladet

Vi måste kämpa mot den anda av primitiv grymhet i vilken vi behandlar djur. Religiösa samfund och filosofer har aldrig visat något intresse för våra plikter mot djuren, utan endast intresserat sig för mänskliga varelser.

Albert Schweitzer
Ur Sökaren nr 8, 1965

Vi har inte med sjukdomar att göra utan med livsföringsfel. Avskaffa livsföringsfelen, och sjukdomarna skall försvinna av sig själva.

Are Waerland
Ur nr 1, 1966

Lev icke som om du hade tusen år framför dig. Döden svävar över dig. Så länge du ännu kan – var god!

Marcus Aurelius
Ur nr 2, 1966

Anden förefaller oss inte längre vara en tillfällig inkräktare i materiens rike, nej vi börjar misstänka att vi snarare bör hälsa den som skaparen och styresmannen i materieriket.

Sir James Jeans i *The Mysterious Universe*
Ur nr 3, 1966

Universum är fullt av magiska ting, vilka tålmodigt väntar på att våra själsförmögenheter skall skärpas.

Eden Philpotts
Ur nr 4, 1966

Att vilja finna sanningen är förtjänstfullt, även om man skulle fara vilse på vägen.

Lichtenberg
Ur nr 5, 1966

Den som aldrig ändrar mening, älskar sig själv mer än sanningen.

Joseph Joubert
Ur nr 6, 1966

Det är de missnöjda som är mänsklighetens välgörare. De belåtna gör ingenting.

W. S. Landor
Ur nr 7, 1966

Vi lever i en värld fylld av heliga ögonblick. Vi behöver endast ta oss tid att ta fram dessa ögonblick i ljuset.

Kent Nerburn

Människan är god. Meningen med livet är lycka.

Dalai Lama

Vackert är egentligen allt som ses med kärlekens ögon.

Christian Morgenstern

Arbeta som om du skulle leva i evighet. Älska som om du skulle dö idag.

Seneca

Om jag ändå kunde finna sanningen lika lätt som jag kan avslöja osanningen.

Cicero

Det är svårt att finna lyckan inom sig och omöjligt att finna den någon annanstans.

Chamfort

Det är den som går vilse som finner de nya vägarna.

Niels Kjaer

Det är framtiden jag är intresserad av – eftersom jag kommer att tillbringa resten av mitt liv där.

Charles F. Kettering

Själen skulle sakna regnbåge om inga tårar fanns.

John Vance Cheney

Fanatiker är en människa som slutat tänka.

Edward de Bono

Alla klagar över sitt dåliga minne men ingen över sitt dåliga omdöme.

Francois de la Rochefoucauld

Envar skapar själv den bok han läser.

R. R. Eklund

Slump eller skapelse?

Ser vi en intelligent formgivning i universum?

Gymnasieläraren Kjell Ulander i Karlstad har en hemsida, ägnad åt hypotesen *intelligent design* som förklaring till universum.

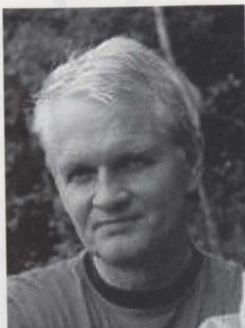
Ulander hänvisar bland annat till Michael Behe, amerikansk *associate professor* i biologi och en av de mest uppmärksammade förespråkarna för *intelligent design*-hypotesen. Behe framhåller att slutsatsen intelligent formgivning ofta blir tvingande utifrån vad vi iakttar i naturen. Det var annorlunda på Charles Darwins tid, då mycket som vi idag vet, var okänt. Nu är bilden av naturen klarare.

Den nutida vetenskapen har en ideologisk grund, påpekar Ulander, nämligen att allt skall ges en naturalistisk förklaring. Men en viktig fråga blir då om denna ideologiska grund är sann mot den verklighet som den vill beskriva. Många tror att vetenskapen alltid söker sanningen, vart detta sökande än leder. Men i verkligheten förbjuder nutidens vetenskap vissa slutsatser. Endast förklaringar i överensstämmelse med darwinismen accepteras. Slutsatser som rymmer *intelligent design* ses som ovetenskapliga, eftersom de strider mot grundläggande principer inom vetenskapen. Vetenskapliga upptäckter måste förklaras med hjälp av naturlagarna och inte genom hänvisning till ett intelligent skapande av något slag.

Kjell Ulander menar att "vetenskapen idag har en ideologisk låsning som begränsar och skadar dess trovärdighet".

En invändning som ofta riktas mot designanhängarna, skriver Ulander, är att deras hypotes inte är vetenskaplig, eftersom den implicerar en osynlig designer. En vetenskaplig idé, sägs det, får inte hänvisa till något icke observerbart. Men, invänder Ulander, de mutationer som sägs vara en grundval för evolutionen och gett upphov till nya arter, har ingen observerat. Ändå utgör de en hörmpelare i den darwinistiska läran. Fossilerna av fullt färdiga nya arter dyker upp plötsligt, och dessa visar inte heller någon riktad förändring under sin existens – därav stora fossila luckor.

Neodarwinisterna förklarar att det fossila vittnesbördet är ofullständigt. Eftersom fossilisering endast sker under speciella förhållanden, har vi gått miste om stora delar av den evolutionära historien, säger de. På senare tid har dock nya teorier lagts fram vilka säger att evolutionära förändringar sker hastigt och i små isolerade populationer, utan att de hunnit avsätta spår i jordlagren. Uppenbart är, menar Ulander,

Kjell Ulander

att om vi accepterar att icke observerbara händelser är otillåtna hypoteser inom vetenskapen, så innebär det en total revidering av nuvarande vetenskap. Darwins forskning och teori måste då avvisas.

Nu är det så att en vetenskaplig hypotes skall kunna falsifieras, dvs man skall kunna visa om den är sann eller falsk. En hypotes som i princip inte kan falsifieras är inte vetenskaplig.

Men, anser Ulander, intelligent formgivning i naturen går att falsifiera. Enligt hypotesen kan komplex information, såsom den som finns inbäddad i generna, aldrig uppkomma genom enbart kemiska och fysiska processer. Experiment har visat att information av detta slag måste komma från en icke-materiell källa. Det som behövs för att falsifiera hypotesen *intelligent design* är att ta fram exempel på hur sådan information kan uppstå av enbart materiella orsaker. "I sin bok *Darwin's Black Box* ger Michael Behe flera exempel på icke-reducerbara biokemiska processer och strukturer som Darwin inte hade någon aning om och vars evolutionära historia är så svårfångad att dagens evolutionsforskare undviker ämnet. Behe menar att dessa biokemiska strukturer är så väl utforskade idag, att vi kan säga att den materialistiska förklaringsgrund som Darwin gav (i mitten av 1800-talet) inte längre håller."

Ulander erinrar om att vetenskapshistorikerna Earthy och Collingridge framhåller att darwinismen som paradigm har förlorat förmågan att lösa viktiga vetenskapliga problem. (Collingridge, D. och Earthy, M: *History and Philosophy of Life Sciences*, 1990.)

Att det har skett och sker en planmässig och intelligent skapelse i universum är en mycket utbredd uppfattning, konstaterar Kjell Ulander också. Det är inte bara religiöst troende människor som finner denna tanke naturlig, utan även många vetenskapsmän.

Ulander uppger att förespråkare för designhypotesen är mycket noga med att hålla isär vetenskapliga slutledningar om intelligent design och specifika trossatser hos religiösa och filosofiska läror. En vetenskapsman skall kunna göra gällande att biokemiska strukturer troligen har blivit till genom en intelligent aktivitet av något slag – som en seriös hypotes vid sidan om det som darwinister hävdar, att livets mästerverk sållats fram ur slumpvisa variationer, planlöst, utan syfte men med ett mirakulöst resultat.

Om olika undersökningar visar på en planlagd struktur, skall det inte vara ett brott mot vetenskapliga regler att delge andra denna slutsats, hävdar Ulander. Det är inte rimligt att vetenskapen har en sådan materialistisk grund att synfältet begränsas.

Ulander: "Det var en chock för människor som levde under förra århundradet (1800-talet) när de upptäckte att många drag i den biologiska världen kunde tillskrivas det naturliga urvalets eleganta princip, skriver Michael Behe. Idag är det lika chockerande att upptäcka, från de observationer vetenskapen gjort, att fundamentala biokemiska mekanismer inte kan tillskrivas naturlig selektion utan visar tydliga tecken på planmässig utformning. *Intelligent design* kan innebära att livets slutgiltiga förklaring ligger utanför den traditionella vetenskapen. Mycket tyder på det. Om det skulle medföra en önskad metodisk inskränkning för vetenskaplig verksamhet, så får vi acceptera det."

Kjell Ulander redogör för ett resonemang hos Michael Behe rörande icke-reducerbara system. Behe utgår pedagogiskt från rättfällan. Den har fem delar. För att den skall fungera krävs en samverkan mellan dem alla. Man kan inte ta bort en av delarna och tro att den ändå skall fungera. Om en del avlägsnas, är rättfällan oduglig.

Det finns en mängd tekniska anordningar som inte går att reducera utan att funktionen helt upphör. Dessa brukar kallas *icke-reducerbara system*.

I sin bok *Darwin's Black Box* ger Michael Behe flera exempel på icke-reducerbara system i naturen, bland dem ögat. Hur har nu dessa sinnrika strukturer kunnat uppstå under en mekanisk evolution? Den frågan har den nutida vetenskapen inte något svar på. Darwins steg för steg-process är helt otillräcklig som förklaring till vad vi idag vet om livets maskineri.

Mycket i naturen kan inte tillskrivas egenskaper hos själva materien, påpekar Kjell Ulander. Detta gäller till exempel den organiska formrikedomen. Se på en liten viol! Varifrån har den fått sin karakteristiska form? Är det från de atomer som den är sammansatt av? Nej. Det är inget speciellt med de grundämnen som violen är uppbyggd av. Vad är det då som har tvingat materia att formas på ett för violer kännetecknande sätt? Svaret är kort och gott INFORMATION. Allt levande inklusive människan har fått sitt utseende från den information som finns lagrad i cellens DNA. Vi vet inte vilka processer som ursprungligen har skapat dessa själv-reproducerande enheter, DNA-molekyler, av ofantlig kom-

plexitet. Det är ett stort mysterium.

Finns det några inre egenskaper hos de kemiska beståndsdelar som DNA-molekylen är uppbyggd av, som kan förklara dessa koder, som styr den materiella världen? Är informationen i DNA-molekylen en logisk konsekvens av den materia den är sammansatt av? Professor E. H. Andrews säger följande om skillnaden mellan strukturell och kodad ordning: "Alla substanser, även DNA, äger vad vi skulle kunna kalla en kemisk ordning, som är direkt beroende av strukturen hos de atomer de består av... Detta är en ordning som finns i själva materien. I DNA och andra jättemolekyler i levande material (t ex RNA, proteiner) har emellertid ovanpå denna kemiska ordning lagts in en högre form av ordning, nämligen kodad information... Informationsinnehållet i sådana koder kan inte ha utvecklats genom slumpartade processer eller 'brus'."

Mysteriet bakom DNA är inte i första hand att molekylen fått en speciell utformning orsakad av atomernas geometriska och kemiska egenskaper, utan det är den kodade ordning eller information som DNA-molekylen bär med sig och som uppenbarligen inte är en egenskap hos materien själv. Mysteriet är inte det genetiska alfabetet utan det fungerande språket, säger professor Murrey Eden i ett försök att ringa in kärnfrågan. Man inser lätt skillnaden mellan att kunna rabbla upp bokstäver och att kunna tala och förstå ett språk.

Ingen språklig information kan existera utan att det finns en ursprunglig mental källa. Information är till sin natur mental och inte materiell. "Ingen informationskedja kan existera utan ett mentalt ursprung", skriver professor Werner Gitt, ledare för Tysklands Fysikaliska Institut. Den kan inte vara en produkt av materia och energi. Detta betyder att vetenskapen inte kan besvara frågan varifrån informationen kommer utan att ägna sig åt filosofiska spekulationer. Så när vissa naturvetare gör gällande att "ur slumpvisa variationer sållas livets mästerverk fram – planlöst, utan syfte, men med ett mirakulöst resultat", då är detta en filosofisk spekulation utan empiriskt stöd. Att information inte är något materiellt utan mentalt får inte vara ett hinder för vetenskaplig acceptans. *Intelligent design* kan sägas vara ett alternativ till den materialistiska filosofi som dagens vetenskap vilar på.

SM

Källa: artiklar av Kjell Ulander på hemsidan <http://w1.548.telia.com/~u54804688/hemsida.htm>

Kjell Ulander har en kristen grundsyn och är främmande för åtskilligt som står i Sökaren.

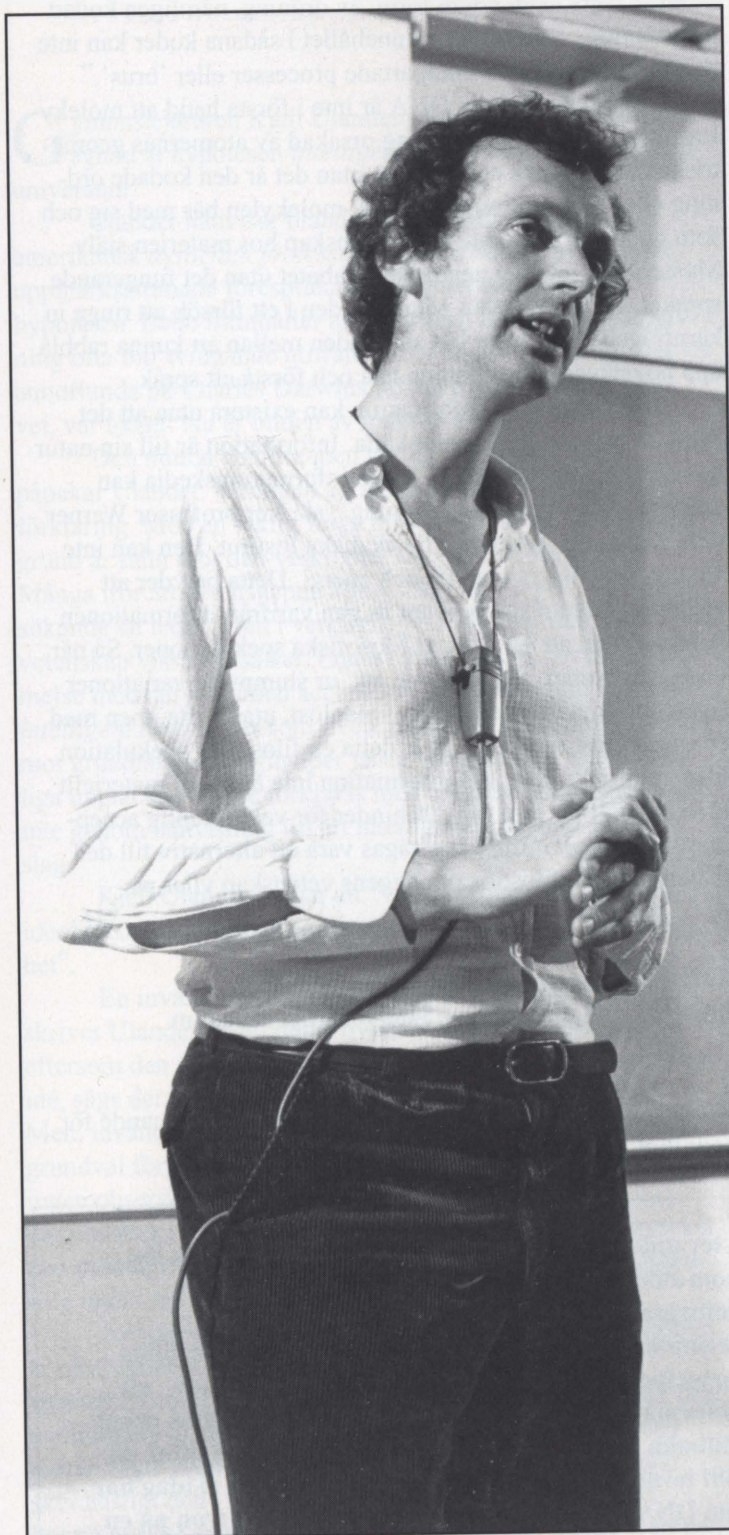
Hur mycket information kan DNA av ett knapptalshuvuds storlek innehålla? Professor Werner Gitt uppger: Om all denna information blev nedskriven i pocketböcker, skulle man med dessa kunna bygga 500 boktravar till månen! Den som gett upphov till ett informationsförråd med en sådan förbluffande lagringskapacitet måste vara mycket intelligent.

Och inte nog med det, den information som lagras i DNA överförs från generation till generation

i levande material. Det finns ingen vetenskaplig lag som stöder uppfattningen att livet, med all dess information, skulle ha kunnat uppstå från icke levande materia. Tvärt om vet vi från vetenskapliga principer, speciellt från mitt eget expertområde, att information (av det slag vi finner i allt liv) alltid pekar tillbaka mot en intelligent avsändare. När vi tittar på allt levande mot bakgrund av den kunskap vi idag har om DNA är vetenskapen ett starkt stöd för tron på en Skapare.

En icke-mekanistisk biologi

Det är Rupert Sheldrakes hypotes att livets och världens alla former delvis kan förklaras av formbildande fält, som sträcker sig genom tid och rum,

Sheldrake i Stockholm 1984

När jag gick i skolan var jag lika glad för naturvetenskap som för humaniora. Mina bästa ämnen var svenska och historia, fysik och kemi och inte minst det ämne som omfattade båda sidor, geografi. Men ett ämne var det tråkigaste av alla: biologi. Jag brukade säga att vad det handlade om var kornas kindtänder (sedan har jag förstått att intet är viktigare – för korna. När de är uppslitna svälter kon ihjäl). Biologin befann sig då ännu på stadiet klassifikation och beskrivning. I varje fall i min skola.

Men idag har det blivit alldeles annorlunda. Redan på 1950-talet kom det stora genombrottet: DNA-spiralen upptäcktes och kartlades. Biologin blev vetenskapen på modet. Och det har den förblivit, i varje fall mikrobiologin. Här hade biologin funnit sina atomer, och den kunde nu utvecklas till en atomistisk, reduktionistisk vetenskap i enlighet med mönstren från fysik och kemi. Man hade kommit fram till sina minsta, fasta, oföränderliga enheter, och på dem kunde man bygga en mekanistisk biologi. Ett spel med fixa enheter som kunde ge säkra resultat.

Men en mekanistisk biologi är problematisk, ännu mer än en mekanistisk fysik och kemi. Än mer än den fysiska världen är livet dock något annat och mer än en mekanism, en maskin. Tanken på världen som en maskin är, tvärtom vad som brukar sägas, den minst objektiva och mest antropomorfistiska av naturvetenskapens föreställningar. Människan har konstruerat många maskiner, men naturen har aldrig skapat någon. Den fungerar på andra sätt. Här finns utrymme för en ny och mer rättvisande biologi.

Bland annat gäller detta livets *former*, den vetenskap som kallas morfologi (av grekiskans *morphe*, form, och *logos*, ord, tal, förnuft).

Hur livets former utvecklas och upprätthålls

Rupert Sheldrakes bok *A New Science of Life* publicerades första gången 1981 och har sedan tryckts om 1987 och 1995 (då ej annat anges avser sidhänvisningar denna bok i upplagan från 1995). Den har också utgetts på svenska *Mot en ny livsvetenskap: hypotesen om formbetingat förorsakande*, 1983 (Akademilitteratur). Det kan därför tyckas vara lite sent att nu introducera den som ett fall av ny, alternativ vetenskap.

Men Sheldrakes idéer har mig veterligt inte slagit igenom, inte kommit att ingå i den etablerade vetenskapen. Fastän han själv har återkommit till dem, både i *The Presence of the Past* (1988) och *The Rebirth of Nature* (1991) (i fortsättningen hänvisas till den senare som "Sheldrake 1991"). Själv var jag också i det längsta kritisk och avvaktande. Att världens former

Inom ortodox biologi har man en mekanistisk syn på livet: levande organismer betraktas som fysiskt-kemiska maskiner.

skulle utvecklas och upprätthållas av "morfogenetiska fält", som bortom tid och rum verkar genom "morfisk resonans", det lät lite för äventyrligt.

Men nu har jag sent omsider läst och begrundat *A New Science of Life* och kommit på andra tankar. Och de tankarna gäller just begreppen "fält" och "resonans".

De flesta av oss minns kanske när vi första gången kom i kontakt med magnetiska fält. Häpna betraktade vi hur järnfilspån ordnade sig i ett vackert mönster omkring en magnet. Vi kunde med egna ögon se hur detta mönster framträdde, hur det magnetiska fältet såg ut. Men den springande punkten – fast vi kanske inte tänkte på det då – var ju att detta fält fanns där också innan järnfilspånen hade gjort det synligt. Liksom även efter. Den fysiska verkligheten innehöll alltså också sådana fält eller mönster, fastän de varken var synliga eller materiella.

Så småningom lärde vi oss kanske att det inte bara var fråga om magnetism utan också om elektricitet. Även elektriska strömmar är omgivna av kraftfält. Man talar därför om elektromagnetiska fält.

Men "beståndet" av fält är inte uttömt därmed. Newton lyckades, som vi vet, formulera tyngdlagen, lagen om gravitation. Alla partiklar i universum attraherar varandra med en kraft som är proportionell mot produkten av partiklarnas massor och omvänt proportionell mot kvadraten på avståndet mellan dem. Tänk igenom orden skall ni se att just så måste det förhålla sig.

Så långt är det klart nog. Men trots den matematiska klarheten och exaktheten är det något underligt med detta. Hur kan två kroppar attrahera varandra genom tomma rummet och det även på sådana avstånd som mellan jorden och solen? Det finns ju ingenting mellan dem som kan förmedla den här kraften.

Den som tycker den här frågan är dum eller onödig skall veta att Newton själv ställde den. I ett brev några år efter publiceringen av sitt stora verk *Principia* (1687) skrev han:

"Att gravitationen skulle vara naturlig, inneboende och essentiell för materien, så att en kropp kan verka på en annan på avstånd genom ett vakuum, utan förmedling av något annat [...] är för mig en så stor absurditet, att jag inte tror att någon människa med kompetens att tänka i filosofiska ämnen någonsin kan falla däri." (Citerat i Sheldrake 1991, s 81.)

Det samband, som Newton själv hade funnit den exakta formeln för, tycks han här avvisa som något otänkbart. Det är gåtfullt. Men vad han avvisar är att de båda *kropparna* skulle kunna utöva en sådan kraft på varandra genom tomrum. I sina metafysiska spekulationer förklarar han i stället gravitationen som ett uttryck för Guds vilja (Sheldrake 1988, s 28 f).

Saken kan emellertid bringas i annat läge, om vi tänker på denna växelverkan på avstånd i form av "gravitationsfält". Liksom elektromagnetiska fält tänks gravitationsfält vara osynliga rumsliga strukturer. Det kan visserligen tyckas som att bara ersätta ett problematiskt begrepp med ett annat, men Einstein har här tagit ett steg så stort, att det gör tanken meningsfull:

"Liksom *anima mundi* är Einsteins gravitationsfält inte i rum och tid; snarare *innehåller* det hela den fysiska världen, inklusive rum och tid. [...] Medan Newtons efterföljare antog att gravitationens attraktionskrafter på ett oförklarligt sätt härrörde från materiella kroppar och spreds ut i alla riktningar genom

rummet, så är i den moderna fysiken gravitationsfältet det primära: det ligger under både materiella kroppar och rummet mellan dem." (Sheldrake 1991, s 82, jfr Sheldrake 1995, s 60, 72, 76)

Helt lätt att förstå detta är det dock inte. Om gravitationsfältet böjer av i närheten av stora kroppar som jorden, är det då inte – oberoende av om man talar om attraktion eller fält – jorden som förorsakar denna avböjning?

Tanken på osynliga fält och mönster har alltså fått ett oerhört genomslag. Världen innehåller inte bara positivismens och empirismens fysiska kroppar utan också osynliga fält, mönster och relationer, som verkar på dessa kroppar. Det verkar då inte helt orimligt att det också skulle kunna finnas "morfogenetiska fält", som styr utformningen av världens fenomen.

Från fält till *resonans*. Begreppet resonans har alltid fängslat mig. Här finns ett fall där *likhet* kan resultera i påverkan, och det av rent fysiskt slag. Paradexemplet är naturligtvis den militära truppen som i takt marscherar över en bro – och knäcker den, eftersom de försätter bron i svängning och brons naturliga svängningstal, dess rytm, råkar sammanfalla med takten i truppens marsch. Mindre spektakulära men desto viktigare fall är musikinstrumenten: fiolens "kropp" bildar "klanglåda" eller "resonansbotten" för de toner som frambringas av stråken mot strängarna. Dessförutan skulle inte ljudet höras långt.

Rupert Sheldrake har disputerat i Cambridge på en avhandling om hur växter utvecklas, han har som stipendiat studerat filosofi och historia vid Harvard, han har varit forskardocent vid Royal Society och har i sex år forskat i växtfysiologi i Hyderabad i Indien. Där studerade han också indisk filosofi och religion och skrev *A New Science of Life*.

Boken börjar med att konstatera att "det ortodoxa sättet att bedriva biologi är givet med den mekanistiska synen på livet: levande organismer betraktas som fysiskt-kemiska maskiner, och alla livets fenomen ses som i princip förklarliga i fysikens och kemins termer". Den viktigaste orsaken till att de flesta håller fast vid detta mekanistiska synsätt är att det fungerar. Det har rentav lett till en så spektakulär framgång som knäckandet av den genetiska koden.

Och ändå har kritiker anfört vad som tycks vara goda skäl för att betvivla att alla livets fenomen, inklusive människan, kan förklaras mekaniskt. Sheldrake inventerar dessa skäl i ett kapitel kallat "Biologins olösta problem". Det visar sig finnas en uppsjö av sådana, från hur former uppstår, till vissa varelsers förmåga att ersätta förlorade kroppsdelar och vissa embryons förmåga att trots halvering utvecklas till en hel individ. Och vidare gåtfulla beteenden som spindeln som spinner sitt nät och gökungen som ensam flyttar till Afrika utan att någon har lärt dem dessa konster. Men det förhåller sig inte bättre med uppkomsten av helt nya arter och med livets egen uppkomst.

Allra mest slående är dock en fråga som hänger samman med den mekanistiska biologins eget trumfkort, DNA. De flesta människor tror att DNA löser alla frågor om individens utveckling och släktets fortgång. Allt är inprogrammerat i DNA. Men DNA är exakt samma i alla celler i en växt eller ett djur och ändå

utvecklas vävnader, organ och kroppsdelar helt olika. När så föga förstås av dessa fenomen, "kan det på intet sätt uteslutas att åtminstone några av dem beror på en orsaksfaktor, som ännu inte har upptäckts av fysiken. I den mekanistiska skolan har denna fråga helt enkelt skjutits åt sidan. Icke desto mindre förblir den helt öppen" (43).

Det finns alltså plats för en ny hypotes, och den som Sheldrake lanserar kallar han hypotesen om "formative causation". Begreppet är svåröversatt – i den svenska versionen av boken har man valt "formbetingat förorsakande", vilket kanske inte är så lätt att genomskåda. I stället kunde man säga "(på)verkan genom form". För det är just det det gäller: påverkan, inte genom fysisk kraft eller energi, utan just genom och på grund av en bestämd form. På det sättet skulle morfogenetiska fält spela en direkt orsaksmässig roll för "utvecklingen och uppehållandet av systems former på alla komplexitetsnivåer".

För även om morfogenetiska fält bara kan utöva sitt inflytande under pågående energiprocesser, så bidrar de inte själva med energi. Sheldrake förklarar detta med hjälp av en analogi från arkitekturens värld. För att bygga ett hus krävs det byggmaterial och byggnadsarbetare men också en plan, en ritning, från arkitekten, som bestämmer husets form (yttre och inre). "På det sättet kan planen ses som en *orsak* till husets specifika form, även om den naturligtvis inte är den enda orsaken" (71).

Morfogenetiska fält kan alltså ses som analoga med elektromagnetiska fält och gravitationsfält. De är alla osynliga, orörbara, ohörbara, smak- och luktlösa; de kan bara upptäckas genom sina verkningar. "För att förklara att fysiska system kan påverka varann på avstånd utan någon synlig förbindelse mellan dem, är dessa hypotetiska fält försedda med egenskapen att kunna utsträckas genom tomma rummet eller t o m rentav konstituera det" (72).

Så långt har Sheldrakes hypotes en ganska allmän form. Men han är en seriös forskare, kunnig över hela det naturvetenskapliga fältet, och tänker igenom saken vidare. "Morfogenesen äger inte rum i ett vakuum. Den kan bara börja utifrån ett redan organiserat system som fungerar som ett *morfogenetiskt 'frö'*, ett embryo ('germ'). Under morfogenesen uppstår en högre morfogenetisk enhet runt detta frö under inflytande av ett specifikt morfogenetiskt fält" (76). Och därmed har formbildningen fullbordats. Liksom materiella system förbinds med gravitationsfält genom sin massa och med elektromagnetiska fält genom sin laddning, så förbinds sådana system med morfogenetiska fält genom sin form.

Hur uppkommer då morfogenetiska fält? Jo, menar Sheldrake, när en förening eller ett system första gången har bildats, lämnar det så att säga efter sig ett "avtryck" av sin form, sin struktur, och detta sker sedan varje gång föreningen eller systemet bildas. På det sättet förstärks fortlöpande det morfogenetiska fältet och kan alltmer bidra till att underlätta fortsatta bildningar av samma slag. Tanken stöds av att det ofta går trögt att första gången genomföra en kemisk reaktion – det kan ta veckor eller månader (!) för en förening att bildas utifrån mättade lösningar. Denna tendens är välkänd, och kemister provar olika sätt att komma i gång: "de skrapar ofta sidorna av provrör för att beströ lösningar med glasfragment". När det morfo-

genetiska fältet växt sig tillräckligt starkt, kan reaktionen gå snabbare, mer automatiskt.

Sheldrake är angelägen understryka att hans hypotes gäller *utvecklandet* och *uppehållandet* av naturens former, inte *skapandet* av dem; repetition, inte ursprung (13 f, 71, 93 f, 117, 149 f, 196, 199). För det senare får man gå till Sheldrakes kollega Brian Goodwin ("How the Leopard Changed its Spots", 1994).

Begreppet morfogenetiska fält är inte någon uppfinning av Sheldrake utan lanserades som en hypotes redan på 1920-talet. Och tanken på sådana har blivit accepterad på många håll inom utvecklingsbiologin. Men deras natur har förblivit dunkel. Några tänker på dem som ett användbart begrepp "men i verkligheten bara bestående av 'komplexa rum-tids-mönster av fysisk-kemisk interaktion, ännu inte helt förstådda' ". Andra uppfattar dem som "styrda av fältekvationer, som existerar i ett platonskt rike av eviga matematiska former", aldrig påverkade av något som händer i den fysiska världen.

Men det finns också ett tredje sätt att förstå dem. Den formande aktiviteten hos dem "är inte bestämd av tidlösa matematiska lagar [...] utan av de reella former som antagits av artens tidigare medlemmar. [...] Fälten är de medel med vilka arternas vanor byggs upp, upprätthålls och nedärvs". Ämnen som penicillin kristalliserar inte på det sätt de gör på grund av fixa lagar "utan därför att de har kristalliserat på detta sätt tidigare; de följer vanor etablerade genom repetition" (1991:109 ff).

Tanken är att morfogenetiska fält, liksom elektromagnetiska fält och gravitationsfält, skulle sträcka sig genom tid och rum (94, 97). Det kan tyckas svårsmält, men det är i grunden fråga om samma svårighet som gravitationens allostädesnärvaro, det som Newton själv betecknade som en stor absurditet. Men även om detta är svårt att föreställa sig för ett mekanistiskt, analytiskt tänkande, är verkligheten tydligen beskaffad på detta sätt.

En annan sak är sedan hur en överföring skall tänkas ske mellan ett morfogenetiskt fält och ett system som håller på att bildas. Det är här likheten kommer in, för likheten är ju det som förenar fältet och systemet och kan göra det möjligt för dem att verka på varann. Och därmed tycks det vara upplagt för det begrepp som språket tillhandahåller för likhetens makt att verka på det fysiska planet: *resonans*.

Här överraskar Sheldrake emellertid genom att kalla en sådan koppling för en *analogi*. Och orsaken är att resonans inom fysiken sker genom överföring av *energi*, såsom från de marscherande soldaterna till bron, medan det i morfogenesen är fråga om överföring av *in-formation*. De morfogenetiska fälten innehåller varken energi eller massa.

Till skillnad från "energetisk resonans" talar Sheldrake därför om *morfisk resonans*. Genom morfisk resonans, tänker han sig, blir ett systems form "*närvarande* för ett senare system med en liknande form; det förras rum-tidsmönster *lägger sig ovanpå* det senare" (95 f). Lika verkar på lika genom rum och tid.

Växelspelet mellan morfogenetiska fält och fysiska system går alltså i båda riktningarna. "Det är inte bara så att ett specifikt morfogenetiskt fält inverkar på ett systems form [...] utan formen på detta system inverkar också på det morfogenetiska fältet och blir därigenom närvarande för efterföljande liknande system"

(96). Inflytandet från det förflutna paras med det närvarandes återkoppling bakåt.

Sheldrake understryker gång efter annan att hans hypotes utsäger att morfologiska fält har ett reellt inflytande på den fysiska världen och att den därför kan provas i enlighet med Poppers krav på att en teori skall kunna falsifieras. Hur förhåller det sig då med detta?

Här har redan nämnts att medan nya, hittills oprövade reaktioner i kemin kan gå trögt, så går de efter en tids praktik mycket lättare. Det tyder, menar Sheldrake, på att ett morfologiskt fält har bildats som underlättar processen. Men det största testet hade genomförts långt innan Sheldrake lanserade sin hypotes. Från 1920 och framåt utfördes på olika håll i världen experiment med råttor som skulle finna vägen genom labyrinter. Försöken sträckte sig över decennier och genom upp till 50 generationer av djur. Bland annat delade man upp råttorna i en grupp, som tränades för uppgiften, och en annan som inte tränades. Det visade sig att avkomman till den grupp som tränades lärde sig snabbare än den första generationen. "*Men exakt samma tendens fann man också i de otränade släktleden*." Råttor i senare släktled lärde sig snabbare än råttor i tidigare släktled. Resultaten tycktes fullkomligt oförklarliga, och de följdes aldrig upp. "Men", konstaterar Sheldrake med återhållen triumf, "de ger mycket god mening i ljuset av hypotesen om verkan genom form" (185-190, jfr 14, 130, 196). "The Precence of the Past" presenterar sedan en rad andra provningar.

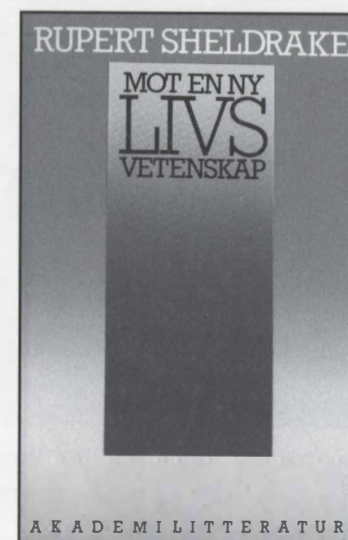
Sådana här försök kan visserligen redovisas med siffror i form av statistik, men de kan inte, som försök med elektromagnetiska fält och gravitationsfält, avläsas i exakta siffror på ett instrument. Det är därför svårt att bevisa hypotesen med absoluta tal. Förtjänsten är i stället att den tycks förklara åtskilliga av biologins gåtor.

Hypotesen om "formative causation" får konsekvenser på många håll. Först gäller det frågan om hur form *ärvs*. Den mekanistiska teorin ser praktiskt taget alla arvsfenomen som betingade av det genetiska arvet innefattat i DNA. Enligt hypotesen om verkan genom form "ärver organismerna också de morfogenetiska fälten från tidigare organismer av samma art. Denna andra typ av arv äger rum genom morfisk resonans och inte genom generna. Ärftlighet inkluderar alltså både genetiskt arv och morfisk resonans från liknande former i det förflutna" (122).

För att klargöra detta anför Sheldrake en ny analogi. "Musiken som kommer ur högtalaren på en radio beror *både* på de materiella strukturerna i radioapparaten och energin som förser den med kraft *och* på den utsändning som radion är inställd på. [...] Någon som inte visste något om överföring av osynliga, orörbara och ohörbara vibrationer genom det elektromagnetiska fältet, skulle därför kunna dra slutsatsen att den (musiken) helt kunde förklaras som en produkt av radions komponenter. [...] Om han någonsin tänkte på möjligheten att någonting kom till utifrån, skulle han förkasta den, när han upptäckte att apparaten vägde detsamma påslagen som avslagen." (122).

Den mest dramatiska följden av denna nya form av arv gäller den gamla stridsfrågan om förvärvade egenskapers ärftlighet. Känt är att Lamarck bejakade en sådan arvsfölgd, mindre känt att också Darwin gjorde det, i var je fall i det längsta. Nydarwinismen, däremot, förnekar å det bestämdaste en sådan

En av Sheldrakes böcker utgavs på svenska 1983.

möjlighet. Här öppnas alltså möjligheten av arv via morfogenetiska fält från det förflutna (135, 141 ff, 149, 185 ff).

Strukturen hos ett djur och mönstret av oscillerande aktivitet inom dess nervsystem kommer i allmänhet att likna sig själv mer än motsvarande hos något annat djur. På det sättet kommer den mest specifika morfiska resonansen att verka på djuret från dess eget förflutna. Men om beteendet hos liknande djur av samma ras eller släkte visar liten variation, kommer också detta att ha en starkt kanaliseringseffekt på kommande individer. Rörelsemönstren och beteendet blir stereotypa, och de framträder på lägre nivåer som *reflexer* och på högre som *instinkter*.

Om den enskilda individen däremot når fram till rörelsemönster och beteende på sitt eget sätt, blir kanaliseringen inte så djup och resulterar i stället i *vanor*. Det blir alltså fråga om en gradskillnad mellan instinkter och vanor: båda beror på morfisk resonans, de förra från oräkneliga individer av samma slag och de senare mest på tillstånd i det förflutna hos samma individ (170 ff).

Spindeln som spinner sitt nät och gökungen som finner sin väg är inte längre ett mysterium.

Den mekanistiska biologin och medicinen har alltid haft bekymmer med *minnet*. Var finns minnet lagrat? Den paradoxala slutsatsen tycks vara att "minnet finns både överallt och ingenstans särskilt". Hypotesen om verkan genom form erbjuder ett mindre förbryllande alternativ: minnet är inte alls lagrat inom hjärnan "utan kommer direkt från dess tillstånd i det förflutna genom morfisk resonans" (172 f).

Trots allt är det dock något svävande, problematiskt över dessa "morfiska fält". Om detta har Sheldrake något väsentligt att säga i den andra, imponerande volymen om sin teori, *The Presence of the Past* från 1988. Här (s 120) vidgås det explicit att "hypotesen om formative causation alltjämt är vag och att de morfiska fältens natur fortfarande är dåligt definierad". Men samtidigt framhålls det att uppfattningen om magnetiska fält länge var lika vag och problematisk; det tog över ett sekel att utveckla den moderna förståelsen av dem. Det är därför naturligt att en mer detaljerad och adekvat teori, inklusive de morfiska fältens förhållande till fysikens kända fält, kan ta lång tid att utveckla.

Så länge det inte finns någon bättre förklaring på biologins olösta problem, är Sheldrakes hypotes värd det största beaktande.

Varför jag tror att Turinsvepningen är äkta

Av Lennart Kjellson

Jag har intresserat mig för Turinsvepningen sedan 1978 när jag först fick kännedom om den. Jag har blivit övertygad om dess äkthet av flera skäl:

Den ger svar på två frågor som jag aldrig fått besvarade av kyrkans representanter, och den innehåller information av medicinsk natur som var okänd på 1300-talet när den påstådda förfälskningen skulle ha ägt rum.

Den första fråga jag ställt mig men ej fått besvarad är varför Jesus blev dömd till döden och den andra varför Jesus och hans apostlar firade påsken ett dygn före den judiska påsken. De åt ju sin påskmåltid kvällen innan påskhögtiden. När judarna firade sin påsk var Jesus redan död. Jag återkommer till detta längre fram.

Fotografi av bildens huvud. Originalen till vänster och det fotografiska negativet till höger. Från dia av Barry Schworts.

Det märkliga med den här bilden, som huvudsakligen är negativ, är att det som föreställer blod är positivt och svart på originalet, medan det på det fotografiska negativet blir vitt. Det är en av de saker som gör att detta knappast kan vara en förfälskning och som gjort att ett 60-tal framstående vetenskapsmän ägnat 20 års fritid för att komma till en förklaring.

Vad svepningen med säkerhet är:

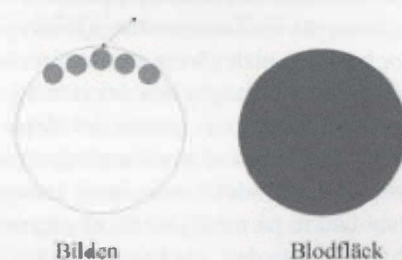
Den är en linneväv som har täckt kroppen av en man som blivit gisslad, törnekrönt, korsfäst och som blivit stucken i bröstets högra sida av en lans. Dess mått är 113 x 442 cm enligt senaste mätningen i juli 2002 sedan bakstycket från 1500-talet tagits bort.

Den är vävd i fiskbensmönstrad 1:3 kyppt av en mycket hög kvalitet som motsvarar damast. Blodfläckarna är dels koagulerat och sedan haemolyserat blod, dels blod som runnit ut på duken sedan kroppen lagts på den. Blodet är av blodgrupp AB och innehåller DNA från manlig könskromosom, blodäggvitan albumin, höga halter av bifirubin och porfyrin men inget hemoglobin. En del av blodet är arteriellt och den del venöst. Tidigare trodde man inte att det som synes vara blod verkligen var blod eftersom alla kemiska reagenser på blod baserade på hemoglobin var negativa. Färgen på blodet är blekt rödviolett och inte mörkt brunsvart som gammalt blod är. Senare har man konstaterat att blodet är blod men att hemoglobinet har omvandlats av bakterier till methemoglobin, gallfärgämnen och porfyriner som har den rödvioletta färgen. Vidare konstaterades att linnefibrerna är omgivna av en biologisk polymer orsakad av bakterier. Den hindrar kemikalierna att nå själva fibrerna.

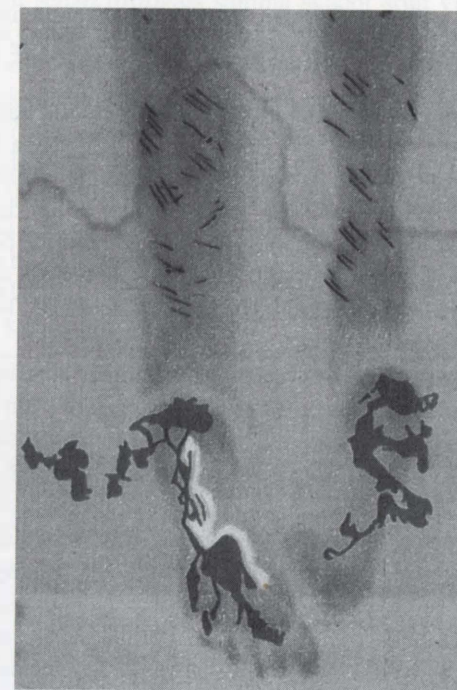
Blodet är av samma typ som det på den s. k. svetteduken, Sagrado Rostro, i Oviedo. På vissa partier har blodkropparna skilts från serum på samma sätt som sker vid det blodprov som kallas sänkan.

Blodet är centralt i denna detektivhistora där minsta detalj måste analyseras. På de delar av bilden som visar blod är linnetrådarna helt uppfyllda av blodet. Behandlas de blodfärgade trådarna med enzymet proteas upplöses blodet och försvinner och efterlämnar en bildlös tråd. På de övriga delarna av duken som visar själva bilden är endast de övre fibrerna av linnetrådarna engagerade. Därför måste blodet ha varit på vävnaden innan bilden kom till. Blodet tillfördes svepningen först och den "strålning" som orsakat den övriga delen av bilden uppträdde senare.

Koagulerade och intorkade fibrer.

Ingen konstnär kan först "måla" blodet med blod och därefter göra resten av bilden. Man kan inte måla med blod. Flytande blod flyter ut i hela duken. Endast färskt koagulerat blod som efter ett par timmar haemolyseras kan ge sådana avbildningar som på du-

Från dia av Barry Schworts.

Blodet från spikhålen i fötterna kan inte ha flutit ut på detta sätt om inte kroppen redan legat på duken. Det vita är blodserum som skilts från blodet så som sker vid den s.k. sänkan. Bilden är fotograferad i UV-ljus.

Det förutsätter givetvis att kroppen lever, annars kan den inte blöda. ¹⁾ Observera att smalbenet på bildens vänstra ben är svullet, ödematöst, som vid hjärtsvikt.

Bilden på duken har uppkommit genom att de ytliga linnefibrerna har dehydrerats och oxiderats. Det visar upp egenskaper som motsvarar ett fotografiskt negativ, vilket innehåller 3-dimensionell information. Den saknar konturer och riktningsverkan (man kan inte påvisa att ljus kommit från något speciellt håll). Den är kemiskt och termiskt stabil. Den är icke vattenlöslig och saknar pigment. Den har icke bildats genom direkt kontakt med kroppen, dess ljus och skuggor är direkt proportionella mot avståndet kropp-vävnad, så som om den alstrats av någon typ av strålning.

Bilden visar små diskreta drag av en radiologisk strålning. Händernas fingrar tycks onormalt långa om man ser dem som ett rent fotografi. Ser man dem däremot som ett röntgenfoto så blir det helt normalt. Man ser benen i mellanhanden och de ger intryck av förlängda fingrar. På en hand är avståndet från långfingertoppen till knogen lika med avståndet från knogen till handloven. Det är lätt att mäta att det som ser ut som fingrar är fingrar plus mellanhandsben.

Dessutom ser man tänder. Under mustaschen där en konstnär skulle målat läppar ser man två rader tänder. Sedan man blivit uppmärksam på detta ser man dem rätt tydligt på den positiva bilden av huvudet. Det syns kanske inte så tydligt i tryck, men på den diabild jag har av Barrie Schworts originalfoto från 1978 syns de klart. Sådant ritar eller målar ingen konstnär.

Handen med Destots lucka, röntgenbild från Wilson: The Blood and the Shroud.

Händerna med tummar, samma källa.

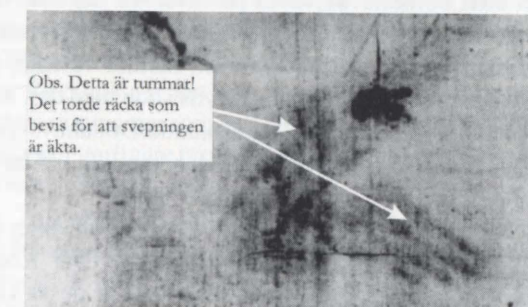
Bild av munpartiet med två tydliga tandrader nedanför mustaschen. Hörntanden i högra överkäken kan följas ända till roten. Musculus orbicularis oris som går runt munnen drar ihop sig i likstelhet och sluter munnen varför inget lik som fått sin nerfallna underkäke uppbunden visar tänderna. Delförstoring av bild från Schworts negativ.

På händerna ser man egentligen bara fyra fingrar, inga tummar. När man slår en spik genom det mellanrum mellan handlovsbenen som kallas Destots lucka så slår man av Nervus ulnaris som håller tummen rätt och det gör att tummen viks in i handen. Destots lucka är den enda platsen där det går lätt att slå en spik genom handleden och där spiken kan bära kroppstyngden av en korsfäst

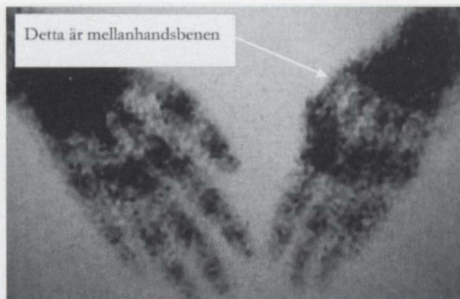

Destots lucka

Men ser man efter noga så ser man att tummarna är vikta in i handflatan:

"Röntgenbild" av händernas fingrar som kan följas ända till handleden. Den i handen invikta tummen syns som den mörka konturen som går på tvärs över handen!

Händer från dr August Accetta efter injektion av det lågstrålande ämnet metylendifosfat som ackumuleras i skelettet. Observera handen till höger som har en invikt tumme och visar samma mönster som handen på svepningen. Från Accetta-Lyons-Jackson: Nuclear medicine and its relevance to the Shroud of Turin.

Detta är ett tämligen säkert tecken på att bilden är äkta. Skulle en konstnär på 1300-talet känna till både hur en röntgenbild av handen och hur ett fotografiskt negativ ser ut? Ingetdera fenomenet fanns ju på den tiden.

Böj din tumme in över handflatan så ser du hur den ligger. Mellanhandsbenen syns inte i verkligheten, men på röntgenbilder.

Vad svepningen med säkerhet inte är:

Den är inte en målning och inte ett tryck. Pigment saknas. Den är inte resultatet av svedning från en värmd bas-relief. En sådan visar upp fluorescens vid bestrålning med ultraviolett ljus, det gör inte bilden på svepningen. Den är inte heller resultatet av röntgen-, radium- eller gammastrålning. Varje sådan strålning går helt igenom en linnetråd och stannar inte efter bråkdelen av en millimeter så som måste ha skett vid skapandet av den här bilden. En möjlig strålning kan vara terahertzstrålning. Om den typen av strålning vet vi just nu inte så mycket. Intresset för denna strålning som ligger mellan ljus- och radiovågor har uppkommit först de senaste åren. Den alstras spontant av all materia. I mars i år har European Space Agency kunnat registrera en spontan terahertzbild av en hand, en bild som något liknar den ovan av Accetta. Men detta är ett alldeles nytt forskningsområde och kan ännu inte tas med i diskussionen.

Varför svepningen inte kan vara medeltida:

Det finns spår i väven av mycket gammal egyptisk bomull och det antyder att linneväven vävts på en vävstol där man tidigare vävt en bomullsväv. Bomull var inte känt i Europa före 1300-talet. Frånvaron av animala fibrer på den diagonala 1:3 kyperpen tyder på ett syriskt/palestinskt ursprung. Enligt judisk lag fick inte linne- eller bomullsväv vävas på vävstolar där man tidigare vävt ull. Väven har en exakt motsvarighet i vävnader man funnit i Masada vid Döda Havet, daterade till mellan 40 f.Kr. och 73 e.Kr. En kontakt med esséerna där antyds i och med det. Tidigare har man med anledning av de saltälskande Dödahavs-växterna trott att vävnaden vävts i Jeriko, men den kan lika väl ha vävts i Masada eller Qumran. I så fall före 68 e. Kr.

På duken har man funnit pollen av 58 olika växter från ett område som sträcker sig från södra Frankrike över Konstantinopel och östra Turkiet till främre Asien. Fyra av dessa växter är halofyter – saltälskare – som enbart växer vid Döda havet. Det borde finnas mest pollen av vindpollinerade växter. Deras pollen finns ständigt i luften. Vid insektpollinerade växter bär insekten pollenet på sej och dess pollen är inte så vanliga i luften. Inga

växter har under medeltiden kunnat föras blommande från Palestina till en förfalskare i Frankrike. De vanligaste pollenen på duken kommer från

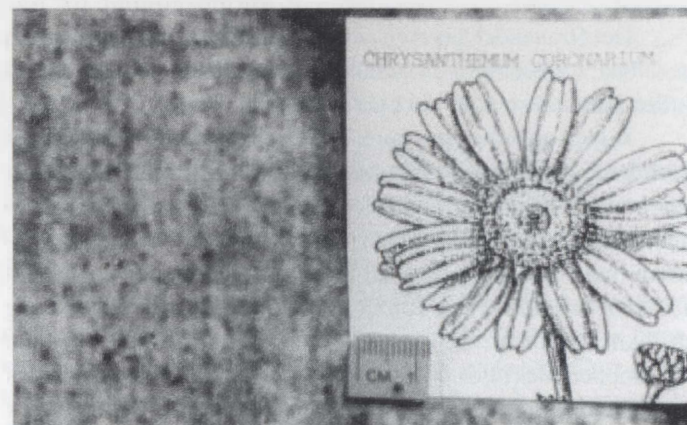
Gundelia tournefortii, det som brukar kallas törnet. Det är egentligen en tistelväxt men den har ordentliga taggar. Den växer bara i Israel och Syrien och den blommar i mars-april. Det är en insektpollinerad växt, men trots det är det den växt vars pollen är vanligast på svepningen. 27% av pollenet på duken tillhör gundelia tournefortii och det kan bara betyda att gundelia-blommor har haft direktkontakt med duken och att "törnekronan" var en krona av blommor!

Zygophyllum dumosum har lämnat de näst vanligaste pollenen på svepningen. Blomman växer bara i Sinai och på en smal remsa mellan Jordan och Jerusalem. Den blommar under tiden december-april. Man har funnit avbildningar av denna på mannens vänstra bröst.

Cistus creticus. Växer bara i Israel längs Medelhavskusten och upp mot Jerusalem. Man har funnit avbildningar av denna på mannens vänstra bröst.

Capparus aegyptica. Växer bara i Israel, Jordanien och Sinai. Den är märklig genom att blommorna bara öppnar sig vid middagstid och är helt utslagna först vid solnedgången. Man har funnit avbildningar av denna på mannens vänstra bröst.

Chrysanthemum coronarium som brukar kallas Jerusalems blomma. Den växer i hela medelhavsområdet och är därför ingen geografisk indikator, men den blommar i mars-april. Man har funnit avbildningar av denna på mannens vänstra bröst

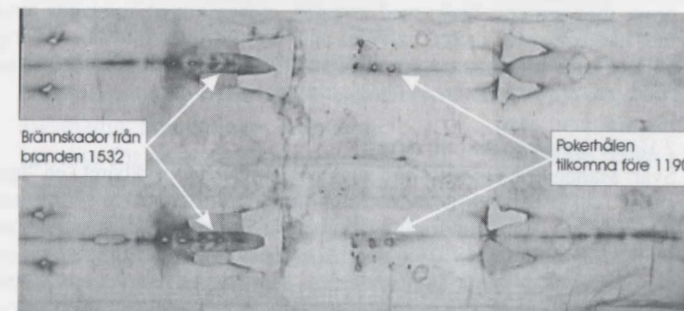
Chrysanthemum coronarium. Till vänster bilden på duken och till höger teckning med måttanvisning. Från Alan D. Whanger: Flowers on the Shroud

Närvaron av Jerusalems speciella kalksten **travertin aragonit** är ett starkt argument för dukens geografiska placering. Jerusalems aragonit innehåller små mängder järn och strontium men inget bly till skillnad från aragonit från andra håll. Denna aragonit finns i blodet och smutsen under fötterna, på knäna och i skrapåret på näsan och det tyder starkt på ursprung från Jerusalem. Också de spår av kalksten som man funnit på dukens baksida stämmer helt överens med kalksten från gravar från första århundradet i Jerusalem.

Duken är med säkerhet vävd i trakten av Döda havet och bilden måste ha uppkommit i trakten av Jerusalem. De olika men överlappande utbredningsområdena för växterna Gundelia tournefortii, Zygophyllum dumosum och Cistus creticus lämnar inte plats för någon annan geografisk ort än Jerusalem.

En medeltida förfalskare måste antingen ha begått ett mord på en person som han först misshandlat på samma sätt som Bibelns Jesus och därefter korsfäst, eller fått tillgång till en döds-

dömd som sedan tillfogats samma skador som visas på duken och sedan korsfäst. Och han måste ha gjort det i Jerusalem. Något sådant borde ha satt spår i samtida dokument. Men hur har denne hypotetiske förfalskare kunnat veta att någon bild skulle bildas på duken? Han kan inte ha vetat mer än att den skulle bli blodfläckad. Hade det inte varit enklare att måla duken med järnoxid som alla andra konstnärer använde för att måla blod? Och om han var så enormt kunnig som han måste ha varit, varför tog han då inte en riktig svepeduk? En relikförfalskare på 1300-talet gjorde sina förfalskningar för att tjäna pengar och 1300-talet var en tid när man kunde lura i folk nästan vad som helst. En enkel trädpinne eller ett kycklingben kunde gå för en bit från Kristi kors eller ett ben från helige Petrus.

Svepduken med bildens ryggsida visande brännhålen. Från Wilson: The Turin Shroud.

Bilden tycks ha åstadkommit av en kombination av någon strålning och en kemisk reaktion. Den utgörs av linnefibrer som blivit svedda. Den liknar närmast de hennafärgade missfärgningar man får på en strykduk som utsatts för ett för varmt strykjärn. Analyser visar att de svedda linnefibrerna har mindre vattenhalt och har koagulerad äggvita jämfört med fibrer från områden där det inte finns någon bild. De svedda fibrerna är inte enkla brännmärken eftersom de inte fluorescerar vilket däremot brännmärkena från branden 1532 gör. De svedda fibrerna kan lösgöras från duken. När man med klistertejp tagit prover från duken för bl.a. pollenanalys har fibrer fastnat på tejp och bilden på platsen har försvunnit. Fibrerna på tejp är tillgängliga för analys.

Bilden visar 3-dimensionella egenskaper som kan analyseras med moderna bildanalysatorer (från www.geocities.com/player2000gi/turin_intor_.htm):

Ingen fotografisk bild och ingen målning kan uppvisa sådana egenskaper.

Ian Wilson har följt svepduken i litteraturen och kommit till det första omnämnandet på 500-talet i Edessa i Turkiet, där den kom fram sedan en jordbävning raserat ett torn i stadsmuren där den förvarats i ett skrin.

Den här bilden av Jesu svepning (Från Wilson: The Turin Shroud) är från en ungersk bönbok, daterad till år 1192–1194, och visar på övre delen händer utan tummar och i pannan en markering som motsvarar det 3-formade koaglet. På underdelen, som föreställer kvinnorna som kommer till den tomma graven och ängeln som förkunnar uppståndelsen, ses svepningen med fiskbensmönstret och de fyra s.k. pokerhålen. Poker betyder på engelska eldgaffel och hålen har fått sina namn efter antagandet att de gjorts med en het eldgaffel. Den här bilden måste ha haft svepningen som förebild och visar att svepduken var känd redan på 1100-talet.

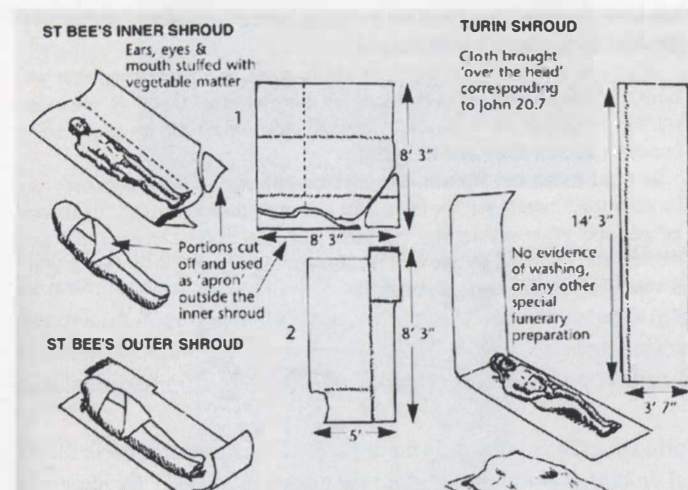
Så sent som 2002 presenterar italienarna Guerreschi och Salcito en analys av svepdukens vikningar. Den har under århundradena varit vikt ett stort antal gånger. Genom att analysera de skador som finns på duken har man kunnat analysera hur den varit vikt vid de tre tillfällen när större skador tillfogats. Där finns dels brännhålen från branden 1532, dels de s.k. pokerhålen och slutligen vattenskadorna.

Man har kommit fram till att duken varit mycket noggrant vikt så att alla hörn passade till varandra när branden 1532 inträffade och lika väl men på ett annat sätt när pokerhålen åstadkoms. Vattenskadorna hade man tills nu trott inträffat samtidigt med branden 1532 men vikningarna visar annat. Vikningarna har nu skett slarvigt så att hörnen inte passar till varandra och vikningarna har skett dragspelsvis.

Guerreschi och Salcito visar genom datoranalys att duken förvarats upprätt och att ett av de nedre hörnen fuktats med vatten. Deras analys visar att duken troligen förvarats i ett lerkärl av liknande typ som de i Qumran. Har Guerreschi och Salcito rätt så är den här vattenskadan äldre än Edessa och visar hur duken ursprungligen förvarats. Är det inte bara ett önsketänkande att lerkrukan varit av samma typ som de i Qumran så är kopplingen till esséerna ju given. Ytterligare prover behövs för att konstatera om rester från lerkrukan finns på duken.

En ytterligare märklighet med den här svepningen är att den inte är någon svepning utan en bordduk. Den består av en linneväv av högsta kvalitet 113 x 442 cm vävd i 3/1 kypert, en kvalitet som motsvarar damast. Judarna använde emellertid inte dukar så som vi gör utan duken täckte över maten för att skydda den mot flugor och andra insekter. En ordinär liksvepning var av enkel linneväv.

Bilden nedan visar hur en judisk man sveptes och hur mannen i Turinsvepningen blev svept. Från Wilson: The Turin Shroud.

Att det är en bordduk och inte en svepning kan förklaras av den tidsbrist som rådde. I straffet korsfästelse ingick att liket inte fick begravas utan skulle läggas ut för att ätas av de vilda djuren. När Josef av Arimatea och Nikodemus bevitnade Jesu död visste de att han inte skulle begravas, men Josef fick idén att han kanske kunde övertala Pontius Pilatus att lämna ut liket eftersom han sett hur motvilligt han utfärdade dödsdomen och "tvådde sina händer". Han lyckades som bekant, men tiden var knapp. Jesus dog omkring kl. 15 och sabbaten inträdde vid solnedgången som inträffade 18.40. En korrekt judisk likberedning före gravläggningen tar fyra timmar och den tiden fanns inte. Det måste alltså bli en provisorisk gravläggning som skulle fullbordas först efter sabbaten, så som framgår av Mark. 10:1. Följande tidsschema torde ha gällt:

Jesus dör	15.00
Josef av Arimatea får idén att begrava Jesus, inser att iordningsställandet av liket måste vara provisorisk, en ordinär judisk sådan tar 4 timmar.	15.05
Josef går till Pontius Pilatus. Det tar 15 minuter ²⁾ + 10 min. för samtalet.	15.30
Pontius Pilatus skickar en officer till Golgata för att kontrollera att Jesus är död. Tar 15 min. gångtid dit +5 min. för observation +15 min. för återfärden.	16.05
Officeren kommer tillbaka	16.10
Josef får tillståndet. Tar minst 5 min.	16.25
Josef går tillbaka till Golgata och visar tillståndet att ta ner Jesus. 15 min.	16.55
Josef och Nikodemus går till stan och handlar 30 kg myrra o aloe 15 min. + 15 min.	17.05
För transporten av 30 kg kryddor behövs en åsna som skaffas 10 min.	17.20
Till graven med kryddorna 15 min.	
Hinner inte köpa en liksvepning, går till sin sal och tar bordduken på vägen till Golgata	
Josef och Nikodemus går till Golgata och tar ner Jesus 10 min. +10 min.	17.45
Bär Jesus till graven 10 min.	17.55
Ordnar en provisorisk gravläggning som måste vara färdig senast	18.25
Man måste vara hemma senast vid solnedgången när sabbaten börjar.	18.40

De har alltså bara en halvtimme på sig för gravläggningen. Det är därför som kvinnorna dagen efter sabbaten går till graven med kryddor för att smörja honom och alltså fullborda gravläggningen. Mark. 16:1.

Förmodligen hade Josef tänkt köpa en riktig svepning på

måndagen.

De pollenfynd man gjort på svepningen visar bl. a. att i blodet på huvudet har funnits pollen efter tistel (Gundelia tournefortii) och det innebär att mannen (Jesus) hade en törnekrona *med blommor!* Ingen konstnär under 2000 år har tänkt sig den möjligheten utan alltid avbildat en torr törnekrona. ³⁾

Bilden ger mej svar på två frågor

1) Hur kunde Jesus och lärjungarna äta påskalammet dagen före påsken?

Svar: Mannen som orsakat bilden på svepningen var essé. Judarna begrovs med armarna längs med kroppen, esséerna med korslagda armar med händerna över skötet. Esséerna hade en solkalender medan de övriga judarna hade sin månkalender. Esséerna hade sin sabbat på söndagen och firade påsken tidigare än de övriga judarna.

2) Varför dömdes Jesus till döden?

Svar: Mannen som orsakat bilden på svepningen har nackhåret i en "hästsvans" vilket enligt Josefus var "uniformen" för den grupp av militanta judar, seloter, som ville frigöra judarna från den romerska ockupationen. Mannen ger intryck av en stor och kraftig person c:a 185 cm lång och därmed huvudet högre än medeljuden. Han kan ha varit ledare. Uppror mot romarna var det enda lagliga skälet till dödsdomen. Också enda orsaken till Judas förräderi.

1) På Jesu tid var dödsbegreppet ett annat än vårt. När man inte längre kunde känna någon andningsrörelse ansågs man död. Rättspatologer som studerat skadorna anser att inga där visade skador är dödliga, inte ens spjutsticket i sidan. Mannen kan ha varit i djup coma, men vid liv. Det ger kyrkan bekymmer med uppståndelsen, om han levde när han lades i graven.

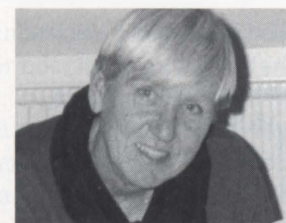
2) Jag har gått vägen. Det är ungefär lika långt från Gordons Golgata, som jag tror är rätta platsen som från Heliga gravens kyrka som är katolikernas uppfattning om Golgata.

3) Inte heller har någon teolog eller konstnär under 2000 år tänkt sig att han hade en blomsterbukett på bröstet. De har alla varit män. Det är nog bara kvinnor som tänker på blommor.

Källor:

Leoncho A. Garza-Valdes: The DNA of God? 1998
John Reban: Christus wurde lebendig begraben. 1976
Ian Wilson: The Turin Shroud. 1978
Ian Wilson: The Blood and the Shroud. 1998
Barrie Schwartz: Hemsidan <http://shroud.com> och där befintliga länkar
Barrie Schwartz: Personligt meddelande och diabler.
Rodney Hoare: The Turin Shroud is Genuine. 1998.
Guerreschi/Salcito: Photographic and computer studies concerning the burn and water stains visible on the Shroud. (IV Scientifique Symposium International Paris 25–26 april 2002)
<http://www.shroudstory.com/pollen.htm>
<http://www.shroud.com/pdfs/fordl.pdf> (om blodet)
<http://shroud.com.iannone.pdf>
<http://shroud.com/danin.htm>
<http://historicaljesusquest.com/plants-pollen.htm> (och där befintliga länkar)
<http://www.mail-archive.com/ambit@mediascot.org/msg00987.html> (om terahertz-hand)
http://shroud.typepad.com/topics/2003/09/why_the_bloodst.html#more
http://shroud.typepad.com/topics/2003/09/the_strange_ima.html#more

Lennart Kjellson är pensionerad distriktsläkare i Herrljunga.

Stina 1934 – 2003

Kerstin Stina Carlsson, högt uppskattad medarbetare i Sökaren, har lämnat oss den 21 september 2003. Sett utifrån vårt begränsade perspektiv kom hennes bortgång alldeles för tidigt. Hon blev 69 år, men dessa år levde hon till fullo. Stina utstrålade en sällsynt naturlig friskhet, en smittande livsglädje; hon hade ett brinnande intresse för de stora livsfrågorna och en outtömlig verksamhetslust. Vi är många som alltid bläddrade fram hennes bidrag i Sökaren det första vi gjorde när ett nytt nummer hade kommit ut, för hon hade alltid något väsentligt att säga. Hon brukade läsa allt viktigt som kommit ut under det senaste halvseklet vad gällde människans inre utveckling för att sedan sammanfatta det hon läst och funnit vara livsviktigt, till fromma för alla oss som inte hinner eller orkar hålla reda på tillgänglig litteratur på detta område. Stina hade en underbar förmåga att översätta till rak och lättbegriplig svenska de olika författarnas budskap. Och i sin egen bok *Transcendens eller psykos?* (Solrosens förlag 1999) förmedlade hon erfarenheterna från sin egen utvecklingsresa och sitt andliga uppvaknande.

Stina växte upp i norra Värmland, vid Klarälvens strand. Under hennes barndom, som hon beskriver som mycket lycklig, var bondesamhället i hennes barndomstrakter ännu levande och dess mångskiktiga kultur påverkade lilla Stinas personlighet på ett positivt sätt. Hon var ett mycket älskat barn, som utvecklade en sund självkänsla och tyckte om att ge utlopp för kroppens energier och förmågor såväl i olika sporter som i dans. Hennes stora kärlek till naturen och till ett intensivt friluftsliv grundades under barndomen i den värmländska hembygden.

Stina utbildade sig till lärare, flyttade hemifrån och fick så småningom en mer stadigvarande anställning inom den kommunala vuxenutbildningen i Huddinge nära Stockholm. Undervisningen i svenska för

vuxna nykomna svenskar utgjorde en särskild utmaning för henne som hon antog med liv och lust och där hon med sin förmåga till inkännande och nytänkande utvecklade en personlig och effektiv pedagogik som uppskattades högt av hennes elever. Efter 40 års lärargärning föll hon offer för kommunens besparingsnit och erbjöds att lämna sin tjänst i förtid med garanti-pension.

De återstående åren av sitt liv ägnade hon åt – förutom sina dagliga cykel- eller skidturerna i omgivningarna – att läsa, att skriva, att hjälpa och stödja alla i sin vän- och bekantskapskrets som behövde själslig eller praktisk hjälp. Hon skrev sin bok *Transcendens eller psykos?* och var sedan 1994 en i Sökarens medarbetarstab. Det blev en cancersjukdom som slutligen i ett snabbt förlopp tog hennes liv – ett rikt aktivt och meningsfullt liv.

En av de faktorer som utmärkte Stinas liv var hennes idoga andliga sökande och det genombrott som drabbade henne efter en kurs i drömarbete. Den erfarenhet hon då gjorde upplevde hon som en psykisk och andlig pånyttfödelse som gav henne ett helt nytt perspektiv på tillvaron. Upplevelsen av livets gudomliga insida, av sin egen gränslöshet, av enhet med allt skapat, försatte henne vid ett par tillfällen i ett psykiskt kristillstånd som den kände tjeckisk-amerikanske psykiatern Stanislav Grof har kallat ett tillstånd av "spiritual emergency". I österländska kulturer är dessa tillstånd välkända fenomen och man tar dem som naturliga steg på vägen mot ett vidgat medvetande innan de nya medvetandefälten har integrerats och en balans mellan kropp, själ och ande har uppnåtts. Dessa andliga kristillstånd, som bl a uppträder hos vissa utövare av yogiska discipliner, kan ta sig de märkligaste uttryck. I vår kultur ses detta ibland ganska bisarra beteende hos den blivande mystikern dock inte bara som uttryck för en psykisk obalans utan

som symtom på psykisk sjukdom som bör behandlas med medikamenter i syfte att återställa den psykiska normaliteten hos den drabbade. Detta är vad Stina råkade ut för. I ett par omgångar hamnade hon på mentalsjukhus där hon mot sin vilja behandlades med neuroleptika. Tyvärr finns ännu alldeles för få läkare i vårt land som – i likhet med bl a Stanislav Grof – känner till skillnaden mellan symtom på mental sjukdom och "biverkningar" av andliga genombrott och kan anpassa en eventuell behandling därefter.

I *Transcendens eller psykos?* har Stina beskrivit sin kamp för att bli fri från sjukdomsstämpeln och för att av egen kraft få kontroll över de energier, som det psykiska genombrottet frigjorde inom henne och som det gällde att balansera mot varandra för att kunna fungera "normalt" i vårt samhälle. Men hon läste hungrigt all litteratur hon kom över som handlade om hennes egna inre erfarenheter, som förklarade de fenomen som uppträdde i hennes eget sinne och hon upptäckte, att hon inte var ensam på upptäcktsfärden mot människosjälens innersta mysterier.

Det var om denna inre upptäcktsresa som hennes artiklar och föredrag kom att handla. Hon ville för oss presentera medsökare som intresserat sig för tillvarons djupare dimensioner eller fått en personlig erfarenhet av skapelsens gudomliga insida, och som skrivit om sina upptäckter. Hon läste, sammanfattade, recenserade och blev så med sina artiklar i Sökaren en guide i den omfattande nutida litteraturen på mystikens område.

Med Stina har en livsglad och livsvis eldsjäl, en trofast och oerhört generös vän gått ur tiden och saknaden efter henne är stor. Samtidigt unnar vi henne att upptäcka det liv, de vidgade vyerna och den kärlek som ligger bortom vår mänskliga rum-tid. Hon fortsätter sin färd mot vishet och fullkomlighet, mot det Gudomliga.

Vännerna

Människan måste vakna upp till en ny syn på livet, till ett nytt fördjupat själsligt samliv med naturen och förverkliga en livsföring som bygger upp en ny kroppslig och själslig hälsa och sålunda grundlägger en ny kultur.

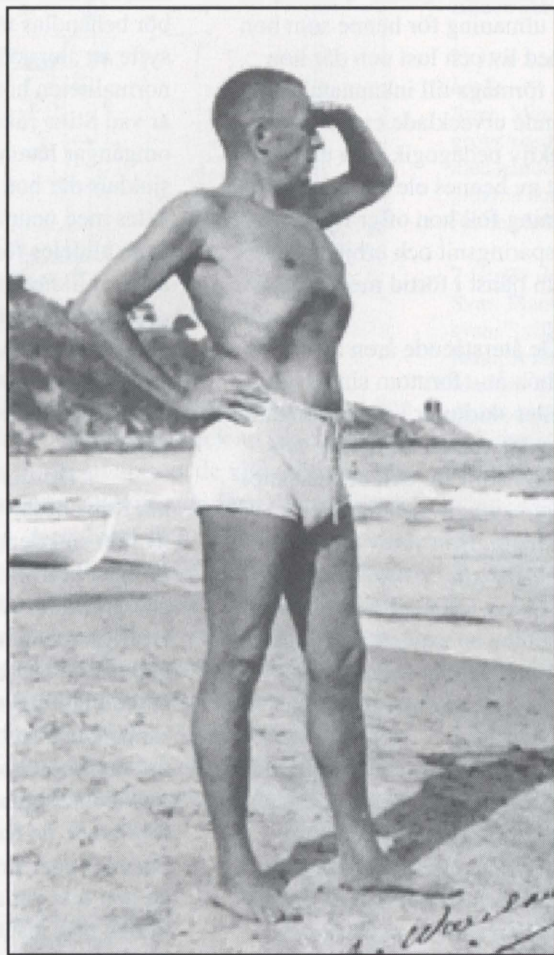
Are Waerland

På läkemedelsområdet har striden knappast börjat. Vi betraktar majoriteten av läkemedel som giftmedel, alltså medel som direkt försämrar och framkallar eller bevarar sjukdom,

Professor **Olov Lindahl** i boken "Recept på hälsa".

HÄLSA

Sammanställning
av LARS HEDSTRÖM
från hans hemsida GAIA
www.gaia.st

Are Waerland

Vi måste anlägga en helhetssyn på livet – i Are Waerlands efterföljd – och ha samma dröm som han om *en pånyttfödd mänsklighet!*

Hälsopionjären Are Waerland menade att våra allra flesta sjukdomar beror på livsföringsfel. Om vi tar bort livsföringsfelen, så försvinner dessa sjukdomar.

Inspirerad av Waerland drev Lilly Johansson under många år Föllingegården, där remarkabla tillfrisknanden skedde hos patienter som inte blivit hjälpta av den konventionella medicinen.

En grupp biologiskt inriktade läkare, som också tagit intryck av Waerland, gjorde en vetenskaplig studie på Föllingegården för att dokumentera effekter av den behandling som utfördes där. Resultatet blev anmärkningsvärt. Hälsa skapades med helt andra metoder än de som skolmedicinen använder. Projektet redovisades i boken "Föl-

lingeprojektet" (som i sin helhet ligger på nätet med adressen www.2000taletsvetenskap.nu/uppladdning/follinge/follinge.htm).

Studien gjordes av bland andra professor Olov Lindahl, professor Per-Arne Öckerman, överläkare Åke Stenram och leg. läkare Alf Spångberg. De hävdar att sjukdomar huvudsakligen orsakas av fel mat, fel livsföring och dålig miljö.

Klinikchef/överläkare Åke Stenram, som var en av de medicinska forskare som utförde Föllingeprojektet, svarar här på några frågor från Gaia. Intervjun gjordes den 9 Mars 2002.

Det är idag 20 år sedan ni utförde Föllingeprojektet. Hur ser du på resultaten från detta projekt idag?

– De är fortfarande giltiga. Föllingeprojektet visade på möjligheten för ett skifte i synen på sjukdom och hälsa enligt Are Waerlands princip att vi har att göra med livsföringsfel. Rätt kost, motion, giftfri miljö och en positiv inställning till livet är grunderna i livsföringen.

Men hur kan det komma sig, att era så uppseendeväckande rön från detta projekt inte väckt större uppmärksamhet hos skolmedicinen?

– Denna syn motverkas av den mäktiga läkemedelsindustrin, vars främsta mål är att sälja så mycket mediciner som möjligt, ej att hjälpa människor till hälsa, vilket tydligt ses i u-länderna.

– Läkemedelsindustrin har också hand om en stor del av läkarnas efterutbildning med seminarier och studiebesök. Därtill kommer att den ger pengar till mycket av den kliniska forskningen och därmed indirekt styr den.

– Genom läkemedelsindustrin får allmänheten uppfattningen att sjukdomar skall behandlas med mediciner och att någon omställning av livsföringen därför ej behövs. Eftersom en ändring kräver ansträngning av den enskilde, väljer man den lättare vägen.

Så läkemedelsindustrins produkter är inte så bra som folk tror?

– Sanningen är att de flesta läkemedel ej batar utan endast trycker ner symtomen varför ofta livslång behandling behövs. Typexempel är medel som sätter ned blodfetterna. De stora kemijättarna tillverkar även bekämpningsmedel och konstgödning för lantbruket. Detta motverkar den naturliga odling, som hittills dominerat i u-länderna. Resultatet blir ökning i jorden av vissa ämnen som kadmium

(ger njurskador) men också brist på spårämnen. Båda utgör i det långa loppet en fara för folkhälsan.

– Allmänhetens ögon måste öppnas för att vi är på en felaktig och farlig väg. Den måste utbildas i egenvård och ansvar för den egna hälsan. Välutbildade naturläkare kan bli viktiga i detta. Socialstyrelsen måste kräva en viss minsta utbildning för att man skall få bedriva kompletterande (alternativa) behandlingar.

Ur förordet till professor Olov Lindahls sista bok, "Recept på hälsa" (Norstedts förlag 1990):

Under läkarutbildningen fick jag tidigt kontakt med den store hälsoprofeten Are Waerland. Hans filosofi om sjukdomarnas orsaker – det finns inga sjukdomar, bara livsföringsfel! – accepterade jag helt och har sedan dess – med många undantag och med mycket "fusk" varit övervägande vegetarisk i min kost.

Detta avvikande sociala beteende – att ej äta vanlig mat – samt de avvikande åsikterna om sjukdomarnas orsaker medförde givetvis vissa problem med studiekamrater och inte minst med lärare. Ett motsatsförhållande, en "opposition", förelåg, som dock vanligen accepterades som en harmlös och roande excentricitet. Mestadels skämtade man och översåg med dessa udda åsikter hos en ung och ofarlig medicinare. En del tråkningar förekom givetvis, men huvudsakligen med gott humör från båda sidor.

...

Med min rätt fast grundade övertygelse att Waerland hade rätt – våra sjukdomar beror huvudsakligen på felaktig kost – var det otänkbart att bli medicinare. Denna specialitet borde vara försvunnen om några år, tänkte jag, då ju läkemedel var överflödiga om man åt rätt, och dessutom mestadels var skadliga.

Jag blev alltså kirurg och ortoped. Skador och olycksfall skulle ju förekomma även om människor började leva sundare. Trots att denna planering visade sig vara lycklig, var dock resten en stor felspekulation. Det skulle ta nästan femtio år innan Waerlands huvudteser till stor del accepterades: Socker, vitt mjöl, salt, fetma och förstoppning (brist på fibrer) är jämte tobak, sprit och kaffe de viktigaste orsakerna till sjukdom! Först nu är detta mer eller mindre accepterat – i varje fall på forskningsfronten. Men vetenskapligt erkännande är en sak och en förändring av folks levnadsvanor en annan. Endast långsamt låter sig svenska folket påverkas att äta mer grönsaker och mindre socker.

...

Så småningom har jag förstått att det inte går att bevisa någonting inom medicinen som inte redan är accepterat inom paradigmet. Är något accepterat och står inskrivet i läroböckerna, behövs å andra sidan nästan inga bevis alls.

Medicinska uppfattningar om hur en sjukdom behandlas och vad som är dess orsak är i stort –

med någon överdrift – obevisade modeåsikter. Därför kan det vara rätt skönt att inte behöva bevisa alla sina påståenden. Den s k sakkunskapen som inte vill acceptera att sjukdomar uppstår av livsföringsfel kommer ändå inte att godkänna bevisen!

...

En känd nutida filosof, Thomas Kuhn, talar om paradigm – dvs den föreställningsvärld som en vetenskap och dess utövare lever i och som sätter gränserna för vad som kan accepteras. Vid ett "paradigmskifte" vänder man upp och ned på de tidigare uppfattningarna och allt blir tvärtom. Den tidigare uppfattningen förkastas helt.

Om det vita sockret skrev Are Waerland bland annat:

Det vita sockret är /.../ en ren fabriksprodukt, vilken erhållits genom att själva råämnet, sockerröret och sockerbetan, undergått en hel rad våldsamma och genomgripande, denaturerande dvs avmineraliserande och avvitaminiserande processer och förvanskningar, vilka dels från råämnet avlägsnat de på organiskt mineral och vitaminer rikaste partierna, dels förvandlat återstoden till ett från närings-synpunkt fullständigt dött fabrikspreparat.

I sin skrift *Död åt det vita sockret* kallade Are Waerland det raffinerade sockret "folkhälsans fiende nr 1".

Många andra har varnat för sockret – ändå är fortfarande, i början av 2000-talet – våra livsmedel indränkta i socker.

Are Waerland — en levnadsbeskrivning

Are Waerland föddes den 13 april 1876 i Ekenäs i Finlands svensksbygder. Både på fars- och morssidan härstammade han från gamla svenska bondesläkter. Are var det äldsta av sju syskon. Han växte upp i ett harmoniskt hem, genomgick realskolan i Ekenäs, blev student vid svenska läroverket i Helsingfors, började studera vid den filosofiska fakulteten vid Helsingfors universitet. Hans sociala patos förde honom snart in i det aktiva folkbildningsarbetet som en alltmåra välkänd och uppskattad talare i finska föreläsningssalar. Vid sekelskiftet utsågs han till rektor vid folkhögskolan i Finnström på Åland. På grund av sjuklighet, varav han tidvis drabbats redan under uppväxttiden, tvingades han snart att lämna denna befattning och begav sig till Storbritannien för universitetsstudier i medicin, först i Edinburgh men snart nog i London. De kontakter han fick med den vetenskaplige märkesmannen dr Alexander Haig och dennes näringsfysiologiska forskningar befäste Are Waerlands teorier och insikter om kostens och vardagsvanornas betydelse för förhållandet mellan

Den Allmakt, som uppbär livet och hela universum, kräver, att vi inga andra gudar skola hava än de, som tjäna denna makt. Denna Allmakt är livsföringens gud och livets sanne upprätthållare. Det är till denna Allmakt vi ska offra, om vi vill finna den sanna livslyckan och varaktiga livsglädjen, och om vi vill vara med att föra utvecklingen vidare mot högre kosmiska mål i det fria skapandets tecken.

Are Waerland

Rökningen var helt accepterad som en ofarlig, rentav nyttig sysselsättning inom läkarkåren på 40-talet. När jag påpekade att rökning rimligen borde framkalla cancer eftersom röken är full av cancer-framkallande substanser, utbröt skrattsalvor bland mina till 75 % rökande kolleger. De blåste gärna rök i ansiktet på mig och sade att jag helt saknade bevis för detta befängda påstående.

Olov Lindahl

sjukdom och hälsa. Hans vetande fördjupades vid Sorbonneuniversitetet i Paris, där han inhämtade lärdomar av den världsbekante patologen professor Charles Jaques Bouchard om ämnesomsättningsgifternas beroende av levnadssättet och om dessa gifters inverkan på motståndskraften mot mikrober och andra sjukdomsagens.

Efter en nära nog tioårig utlandsvistelse återvände Waerland till Norden för att vid Uppsala universitet fortsätta sina medicinska studier och näringsfysiologiska forskningar. Med sina grundliga kunskaper och personliga erfarenheter var han väl skickad att på allvar inleda sin epokgörande verksamhet i folkhälsans tjänst. I tal och skrift gick han till rätta mot de förödande folkgifterna, de felaktiga kostvanorna och den rådande trångsynta materialismen. Som föreläsare turnerade han landet runt och ledde under en följd av år ambulerande folkhögskolekurser och undervisade inte endast i livsföringsfrågor och skolämnen utan även i sådana praktiska discipliner som bokföring, ett gott bevis på mångsidig kunskap och begåvning. Namnet Waerland hade blivit en stridsfanfar och han fick ofta strida ensam mot många. Särskilt svåra blev för Waerland följderna av den bok "När länkarna brista" som han utgav 1924. I denna behandlades det på sin tid mycket uppmärksammade Hammarbymordet och påvisades de starka indicier som pekade ut en narkotikaberoende läkare som den sannolika förövaren av detta dåd samt hur denne läkare skyddats från polisutredning och åtal genom försomligheter från myndigheter och läkarkolleger. Waerland blev åtalad och dömd för ärekränkning till ett hårt straff. Efter avtjänande av detta lämnade han Sverige och bodde sedan under 15 år huvudsakligen i England. Där kom han i kontakt med flera stora män inom vetenskapens och hälsolivsföringens områden såsom kirurgen Sir Arbuthnot Lane och naturläkaren J. Ellis Baker. Dessa båda fick med sina upptäckter och rön, den förstnämnde om tjocktarmens funktion och betydelse och den senare inom näringslärans område, stor betydelse för Waerland vid uppläggnings- och författandet av hans första stora arbete om hälsa och livsföring: "In the cauldron of disease" (I sjukdomarnas häxkittel) som utkom år 1934.

Med förhoppning att, då han nu trodde sig ha fullbordat sin livsuppgift, i fortsättningen kunna ägna sig åt filosofiska studier, ställde Waerland 1934 färden till det underbara Alassio i Italien, där han sedan länge var hemmastadd. Men annorlunda blev det snart. Tidningen Frisksport i Sverige hade i översättning presenterat valda delar av "Häxkitteln", och redaktören Agne Windmark, begeistrad för Are Waerland och hans livsföringsreform, cyklade hela vägen ner till Alassio, Italien, och övertalade Are att återvända till Sverige för att göra sin historiska insats för kroppslig och andlig förnyelse. Nu – från 1936 – gav Are Waerland den framåtgående frisksportrörelsen allt stöd, men han fann snart även anledning att starta ett eget förbund: "Allnordiska förbundet för folkhälsa", med syfte att genom frisksport, näringsreform och i övrigt sunda levnadsförhållanden arbeta för folkhälsans befrämjande i de nordiska länderna. Detta förbund har efter flera turer fått sin nuvarande existens i "Hälsofrämjandet". Mycket bidrog till att

waerlandrörelsen snabbt fick ett starkt genombrott och utvecklades till en folkrörelse i det svenska samhället. Med början i Göteborgs konserthus år 1937 gick han i överfyllda samlingslokaler landet runt till storms mot fördomar och folkgifter. Han startade tidningen Solvikingen (nuvarande tidningen Hälsa) och han var initiativtagare till ett stort näringsexperiment – det s k solvkingaexperimentet – med närmare 1000 deltagare. Närmast otrolig var Waerlands litterära aktivitet efter fyllda 60 år. Många stora och för livsföring och läkekonst revolutionerande verk såg dagen och ändå hanns en ständig ström av tidningsartiklar och ströskrifter med, allt präglad av idealitet, humanitet och omtanke om lidande människor.

Av stor betydelse för den fortsatta utvecklingen var även de kurser i hälsolära, som Are Waerland personligen ledde både vid förbundsmötet och som särskilda arrangemang. Så t ex torde de två kurserna vid Jakobsbergs folkhögskola sommaren 1948 – då även Ebba Waerland medverkade – ha fått livsavgörande betydelse för många av de 120 deltagarna.

Omkring 1945 började Waerland sina omfattande utlandsturnéer och fick många anhängare i förutom de nordiska länderna inklusive Island även England, Schweiz, Tyskland och Amerika. Hans ovanliga språkbegåvning med behärskande i tal och skrift av inte mindre än åtta språk bidrog naturligt till de stora framgångarna utomlands och genombrottet för waerlandidéerna på det internationella planet.

En glädjedag och en stor upplevelse för Are Waerland personligen blev hans 75-årsdag den 13 april 1951, då han hyllades vid en historisk festmåltid i Berns salonger, Stockholm, med 550 deltagare från Överkalix i norr till Malmö i söder.

Vid denna tid stod Are Waerland allttjämt på toppen av hälsa och livskraft. Långa perioder bodde han i Alassio, arbetade från tidigt på morgonen vid sin skrivmaskin med utsikt från vidöppna fönster mot blånande Medelhav, vandrade och klättrade i bergen och tog långa simturer i havet. Hans författarskap kröntes genom det 1954 utkomna 480-sidiga samlingsverket: "Der Weg zu einer neuen Menschheit" (Vägen till en ny mänsklighet). Genom sin vitalitet och livsbejakande auktoritet väckte han begeistring och beundran vid kurser och föredragsresor, nu mest förlagda till Tyskland och angränsande länder.

Men uppenbarligen tog Waerland de sista åren alltför liten hänsyn till att han dock blivit äldre och att han därför rimligen borde iakttagit viss försiktighet med sig sig själv. Detta gjorde han nu inte, vilket uppenbarligen överansträngde hans hjärta. Efter en föredragsresa 1954 insjuknade han allvarligt men återhämtade sig. Ånyo inträffade en svår kris och alltför tidigt stannade Ares hjärta den 20 november 1955 efter en plötslig allvarlig hjärtattack.

Ur "Are Waerland och hans verk – och vad hände sedan?", minnesskrift med anledning av 100-årsminnet av Are Waerlands födelse 13 april 1876. Utgiven av Hälsofrämjandet, red Richard Jobson.

Are Waerland:

Hälsan är en upplevelse, en livserfarenhet, en kraft, en sublim "livsfølelse", en underbar musik, som genomströmmar vår varelse, ej endast för några ögonblick, utan från morgon till kväll och från kväll till morgon.

Den är som en ständigt brinnande lampa, vars olja aldrig tar slut, som en vitflammande låga, vilken hämtar sin näring ur varje liten cell i vår kropp – och genom dem ur solens dolda lyskraft i växtvärldens mångfald av färgskimrande frukter, gulnade sädesax och mörkgröna blad.

Inför upplevelsen av allt detta brister alla definitioner och faller till marken som vissnade löv.

Ur "Den stora livsharmonin".

Krönika

Birgitta Stålhammar

Under min uppväxt var jag omgiven av strängt religiösa släktingar och bekanta, mest pingstvännar. Min egen familj var inte speciellt religiös när jag var barn, men min mor och min bror blev senare "frälsta", som det hette.

Dåförtiden, det var på 40-talet, fanns mycket bestämda regler bland pingstvännarna. Man fick inte säga "Hej!" när man träffade sin moster utan det korrekta hälsningsordet var "Frid!". Kvinnorna/flickorna skulle inte klippa håret och absolut inte permanenta eller färga det. Att använda läppstift eller nagellack var likaså en synd. "Du skall vara som Gud har skapat dig", sa man. Märkligt nog hade männen kort hår, de fick minsann också raka sig och att klippa naglarna betraktades inte som synd... Men jag minns en sträng tillrättavisning från min farbror, därför att jag bar ett halsband av röda träkulor. "Sånt har hedningarna i Afrika, det får du inte ha på dig."

Och nästan allting som var roligt: bio, teater, dans och balett, ja till och med opera kallades för synd! När jag som sexåring fick börja i balettskola blev jag upplyst av min lekkamrat, vars föräldrar var missionsförbundare, att "nu kommer dina föräldrar till helvetet". Det ville jag förstås inte, så jag bad att få sluta i balettskolan, under förevändning att det inte var roligt – fast det var det ju!

Man vaktade på varandra inom dessa samfund. Den som ertappades med att ha "syndat" skulle göra avbön inför församlingen. En svår syndare blev utesluten. Tolerans var ett okänt begrepp. Värst var att man blev bedömd efter yttre betingelser.

I övre tonåren hade jag fått nog av fördomsfullheten och intoleransen och vände ryggen mot allt vad religion heter. Men efter en andlig upplevelse vid min brors död, började jag söka

efter en förklaring. Jag stötte på åtskilliga nyandliga grupper, som verkade intressanta och tycktes kunna förklara tillvaron. De flesta gav dock inget utrymme för några egna funderingar, utan hade en färdig världsbild, som grundade sig på någon skrift eller guru och inte kunde ifrågasättas. Det klarade jag inte av.

Först när jag hamnade hos teosoferna (Teosofiska Samfundet Adyar) hittade jag en ödmjukare inställning. Där finns ingen ledare eller guru som tror sig ha monopol på sanningen, ingen som bestämmer vad jag ska tro. Där kan man diskutera utan att någon kommer med pekfingrar och där råder en mycket vid TOLERANS. Det passar mig, där känner jag mig hemma.

Men barndomstidens pingstkyrka har nog förändrats. Jag märkte det först i USA där jag besökte en gudstjänst för ett tiotal år sedan. Man bad innerligt för en ung flicka, som hade det svårt. Hon hade "levt i synd" och fått ett barn med en gift man. På min undran om flickan uteslutits ur församlingen, svarade min troende kusin: "Nej, det vore ju ingen hjälp för henne!" Här fanns en förändrad syn och tolerans.

Nyligen fick jag uppleva att det idag finns större tolerans, såväl inom pingstkyrkan som mellan olika trosamfund även i vårt land. Jag blev bjuden på ett bröllop, där dottern i en varmt troende pingstvänsfamilj skulle gifta sig med en lika varmt troende son till en pingstkyrkopredikant. Ändå valde de att vigas i Svenska kyrkan, som inte bara upplät kyrkorummet utan även tolererade en frikyrkopredikant som vigselförrättare innanför altarringen!

Där det finns tolerans, där finns det hopp för mänskligheten!

Slump

Jag läser nästan aldrig dödsannonserna i tidningen, men en dag föll blicken på en sådan annons och jag upptäckte att en barndomskamrat till mig hade avlidit. Vi hade väldigt liten kontakt sedan vi växte upp, men våra mödrar umgicks. Det kändes som att det kunde vara en mening med att jag såg annonsen. Kanske styrde han detta från en ny tillvaro, kanske fanns det fortfarande band mellan oss. Det var frågor utan svar. Den som ser slumpen bakom allt tycker att sådana frågor är onödiga.

Men inte sällan kommer den reflektionen osökt, att något som hänt kan ha varit meningsfullt. Även sådant som till en början verkat negativt eller värdelöst kan till sist visa sig lyckosamt.

Jag vill säga rent ut: Jag är väldigt skeptisk till talet om slumpen bakom allt. Jag tror mera att psykiska, eller andliga, krafter verkar i vår värld. Ja, jag minns en rad händelser från mitt liv som knappast kan passas in i ett slumpsystem. Och jag gissar att det är likadant med många av er som läser detta.

DN har detta år haft en artikelserie om slumpen. En av artiklarna har jag sparat. Den är (synnerligen väl)skriven av Clas Svahn och var införd den 20 januari. Dess budskap är att mycket av det som händer oss i själva verket bara beror på slumpen. Om vi till exempel oväntat möter en gammal vän, så är det inget annat än en ren tillfällighet. Ja, vi har slumpen att tacka för mycket, till exempel om vi vinner en summa pengar på spel.

I någon mening är det slumpen som styr vårt liv, förklarar Clas, ibland verkar den tursamt, ibland oturligt. Vi kan exempelvis drabbas av en otrevlig mutation i arvsanlag.

Vi vill gärna se en mening med vårt liv, skriver Clas. "Olyckor tolkas som provningar, motgångar som stärkande för själen. Att allt bara skulle vara ett utslag av kosmisk matematik känns avlägset och kallt. Och förringande."

Jag kommer i detta sammanhang att tänka på psi-spåret som Göte Andersson upptäckt och Jens Tellefsen och Nils-Olof Jacobson bekräftat. En tanke skapar ett spår till ett föremål. Detta spår kan man finna och följa. Om det verkligen förhåller sig så, då bildas spår exempelvis mellan människor: jag tänker ganska intensivt på en person, ett tankespår uppkommer, och kanske uppfattar den andra detta spår, reagerar och tar kontakt med mig.

Det är något helt annat än slumpen. Ja, jag är alltså riktigt skeptisk till slumpen som den enda förklaringen till bland annat märkliga sammanträffanden

SM

Vegetarianens liktåg

Den engelske författaren George Bernard Shaw var en konsekvent vegetarian och ansåg att det var förklaringen till hans goda hälsa. Han dog 1950 vid 94 års ålder. Han sa att kött är gift för kroppen och att ingen borde leva av döda djur. "Djuren är våra medvarelser, jag känner starkt en släktskap med dem."

Han hade en gång en vision av sin egen begravning: "Efter min likvagn kommer inte ett följe av sörjande människor utan istället av en hjord av oxar, får, svin och en flock fjäderfä till dens ära som hellre själv gick under än åt upp sina medvarelser."

Medier används

"I flera länder anlitar polisen fjärrskådare för att finna lösningen på brott. Arkeologer har låtit fjärrskådare hjälpa till med att finna utgrävningsplatser och fornfynd. Gruv- och oljeföretag har använt sig av klärvoajanta personer i jakten på underjordiska fyndigheter. Även militären har visat aktivt intresse för parapsykologiska fenomen, i både öst- och västblocket."

Ur "Inspirationens ögonblick" av Willis Harman och Howard Rheingold (sv. övers. 1987).

Dissidenter

Bland svenska dissidenter, oliktankande, alltså sådana som mer eller mindre står i opposition mot etablissemangen inom något område, finns tidskriften *2000-talets Vetenskap*, som nu utges i sin 8:e årgång. Den beskriver sig som "tidningen som törs tala, när andra tiger". Nr 3 i år är ett temanummer om sjukvård.

Bland annat får vi veta att en amerikansk undersökning slagit fast att biverkningarna av medicinering är den fjärde till sjätte största dödsorsaken i USA.

Intressant i numret är en artikel av Maciej C Kuczyński om BSM-metoden, som är ett sätt att bota sig själv. Det rör sig helt enkelt om handpåläggning på huvudet. Eftersom olika funktioner i kroppen styrs från huvudet, sägs det, kan en handpåläggning på vissa delar av skallen bota olika åkommor.

En artikel ställer frågan om vacciner orsakar fler sjukdomar än de motverkar.

En lång recension handlar om en bok om den hälsovådliga snabbmaten.

2000-talets Vetenskap kommer med fyra nummer om året. Årsprenumeration kostar 130 kronor.

Tidsskriften har en hemsida:

www.2000taletsvetenskap.nu

Postadressen är Föreningen SARA, Gångbrogatan 2, 372 37 Ronnby.

Dissidenter

Kanske är också medlemmarna i Hälsofrämjandet ett slags oliktankande. Sökaren får regelbundet *Hälso-info* som är medlemsblad för Hälsofrämjandets Stockholmsavdelning och görs av förra redaktören för Hälsa, Eskil Svensson. Ett av inslagen i nr 3 i år handlar om Göran Burenhult, professor i arkeologi vid Högskolan på Gotland. Han har i SvD uttalat sig om svenska folkets hälsa.

Vi har aldrig varit sjukare än nu, konstaterar Burenhult och ger flera exempel. Politikerna och medierna ser inte orsakerna till detta. Men om vi aldrig rökte, inte var överviktiga, lade om våra kostvanor till den föda vi är biologiskt anpassade till och dagligen var fysiskt aktiva, skulle de flesta av våra problem med hälsan försvinna.

Göran Burenhult säger också att det mesta som de västerländska livsmedelsproducenterna förser oss med är artfrämmande för människan. Vår organism är inte anpassad till pizza, bröd, falukorv, smör, godis och pommes frites – människan har i

20 miljoner år mest ätit frukt, bär, lökar, nötter, skott och knoppar samt kött från vatten- och landlevande djur. Den moderna födan är riskabel.

Vi äter för dåligt och sitter för mycket, påpekar Burenhult och ställer frågan varför inte bl a läkarna och livsmedelsverket reagerar mot detta.

Lärdomar av en mordrättegång

I somras läste jag två böcker om styckmordet på en prostituerad 1984. Det var Hanna Olssons "Catrine och rättvisan" och Per Lindebergs "Döden är en man". Två läkare var åtalade men frikändes av tingsrätten, eftersom åklagarens bevisning ansågs otillräcklig. Åklagaren accepterade domen, överklagade inte. Hanna Olsson och bl a några kända skönlitterära författare ansåg det helt klart att läkarna var skyldiga och upprördes över att de inte blivit dömda för mord. Journalisten Per Lindeberg och åtskilliga jurister menade att bevisningen inte räckte för en fällande dom.

Det skulle kunna skrivas mycket om Lindebergs bok på 766 sidor. Här bara några synpunkter i korthet.

Det framgår att mycket i tidningars rapportering innehåller allvarliga brister och fel. Så den kloke läsaren gör väl i att ha en klar distans till vad snabbskrivande nyhetsjournalister presterar. Att bilda sig en uppfattning om något med utgångspunkt från vad som står i tidningar kan vara vanskligt.

Det framgår också att man bör vara försiktig med att tro på vittnens utsagor – och på vad tidningar rapporterar om vad vittnen säger. Folk är inte så vederhäftiga som man kanske gärna vill tro.

Vid styckmordsrättegången anlitas en antal experter. Det visade sig att dessa ofta kom till olika slutsatser, varvid de angrep varandra för inkompetens.

Beträffande polisens arbete med så kallade konfrontationer (när ett vittne får se ett antal personer, varav en är en misstänkt gärningsman) framgår att dessa kan göras på ett sätt som leder vittnet till ett utpekande. Och polisens sammanfattnings av vittnens utsagor kan vara grovt vilseledande bland annat genom att inte redovisa ett vittnes inledande osäkerhet.

Per Lindebergs bok handlar mycket om människors tillkortakommanden, bland annat om hur orealistiska föreställningar kan få ett starkt och bestående grepp om människor.

SM

Psi diskuteras i Folkvett

I den svenska skeptikertidskriften *Folkvett*, nr 3, 2003, finns en debattartikel, skriven av två psykologer och parapsykologer, Jan Dalkvist och Joakim Westerlund, med rubriken "Parapsykologin – ris och ros".

Författarna skriver bl a att "eventuella parapsykologiska fenomen av allt att döma är svaga". Att de fått det intrycket beror nog på att flertalet parapsykologer idag undersöker just psi-fenomen som är svaga, t ex telepati i laboratoriemiljö, medan sådant som Geller-fenomen, levitation, materialisationer och fall av reinkarnationstyp mer sällan studeras.

Dalkvist och Westerlund skriver för övrigt att levitation, "d.v.s att en människa av sig själv kan lättas från marken och upphäva tyngdkraften, för vilket en nestor inom parapsykologin, John Beloff (2001), nyligen påstod på fullt allvar att det finns bevis", vetenskapligt sett absolut inte kan förekomma och därför saknar vetenskapligt intresse. Men det avgörande är ju inte uppfattningar idag om vad som kan och inte kan finnas, utan vad som observeras.

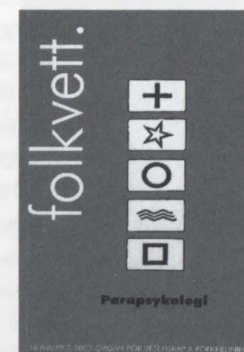
Dalkvist-Westerlund tillägger att i den mån det finns människor som tror på levitation och andra omöjliga fenomen, "kan det ändå vara motiverat att försöka demonstrera att de inte existerar, av upplysnings- och folkbildningsskäl". En inbiten skeptiker skulle kunna uttrycka sig just så!

De två parapsykologerna nämner kritiken från skeptikerhåll att parapsykologin saknar en teori för att förklara fenomenen. Men utforskning av medvetandets egenskaper torde kunna ge en teori.

Dalkvist-Westerlund skriver att parapsykologin alltid har varit en kontroversiell vetenskap, beroende på att den har betydelse för vår världsbild och utgör en utmaning mot den gängse (naturvetenskapliga) världsbilden "genom att inte förutsätta att denna är korrekt".

De nämner också att parapsykologer ofta hävdar att parapsykologiska fenomen talar emot en materialistisk världsbild och i stället för en världsbild där mentala fenomen inte är underordnade materiella skeenden. Men de menar att det är fullt möjligt att tänka sig att telepati, prekognition och klärvoajans kan verka på ett materiellt plan.

Men är det troligt?

Även om nu dessa parapsykologer i många stycken är intill förväxling och förblandning lika skeptiker, bedriver de parapsykologisk forskning, och kanske kan de, just på grund av sin likhet med skeptiker, mötas av viss respekt i vetenskapssamfundet idag. Och det kan vara bra.

Artikeln av Dalkvist och Westerlund kommer att debatteras i nr 4 av *Folkvett*. SM

Gordon Greighton död

I sommarnumret 2003 av engelska *Flying Saucer Review* finner vi på första insidan en nekrolog. Tidskriftens redaktör Gordon Greighton har avlidit, 95 år gammal.

Nekrologen är hämtad från *The Times*. Creighton hade varit diplomat, representerat Storbritannien i Kina, Nord- och Sydamerika och Europa. Hans första post som diplomat var som attaché i Peking, där han senare blev förstesekreterare. Han var konsul i bl a Nanking och Shanghai och var generalkonsul i Antwerpen och New Orleans. Under en tid var han under rättelseofficer för försvarsdepartementet med inriktning på Ryssland och Kina.

Creighton hade ett stort intresse för språk och hade studerat 20 stycken, bl a ryska, kinesiska och sanskrit.

Han var också intresserad av flygande tefat och var övertygad om att utomjordingar besöker vår planet. Han hade själv i Kina sett en vit skiva som for över himlen och utsände ett skarpt blåaktigt ljus.

Han medverkade regelbundet i *Flying Saucer Review* sedan starten 1955, inte minst med översättningar, och var dess redaktör sedan 1982.

Han kunde göra reklam för tidskriften genom att t ex läsa i den i tunnelbanan.

Ur tidskriften Djurens Rätt!:

Enligt en undersökning som Svenska jägareförbundet gjorde 1998 stupar 75 procent av de påskjutna älgarna i närheten av skottplatsen, 11 procent inom hundra meter från där de blivit skjutna och 14 procent av djuren flyr längre och eftersök anordnas. Det handlar om 14 000 skadskjutna djur varje år. Och 4 500 som eftersökets aldrig hittar.

Seriemördare slutar

Jakt är ju en jävla udda sysselsättning egentligen, att hålla på att skjuta på djur. Ett utmärkt sätt att förhärda en människa på. Jag var ju seriemördare. Leif G W Persson, *Magasinet (Expressen)* 31/8

Livsstilens konsekvens

Att röka, kröka, sola, kaka snabbmat, snask och chips, vägra motionera och skipa grönsakerna och frukten – det är att stå på gasen mot Radiumhemmet – om inte hjärtat hinner strejka först och ambulansen kör till Thoraxkliniken istället.

Gunilla Eldh, *medicinreporter. Dagens Nyheter* 18/10 2002.

Mian Lodalen

full av beundran

Författaren och journalisten Mian Lodalens krönikor har nu samlats i bokform på Atlas förlag. Tre av ett fyrtiotal texter handlar om djurrättsrörelsen och plågeriet av de icke-mänskliga djuren. Så här skriver Lodalen: "Själv är jag full av beundran över de militanta djurrättsaktivisterna som ofta sätter hela sin framtid på spel genom att utsätta sig för både höga böter och stränga straff. De är beredda att offra sin frihet för någon annans frihet. Det är både beundransvärt och skänker hopp inför framtiden."

Djurens Rätt!
Box 2005, 125 02 Älvsjö.

Djuren och vi

Följande finns att läsa i boken *Bengt Michanek, murvel*. 20 år på Aftonbladet (BEMI-produktion 2003).

"Den kände hjärnforskaren David H Ingvar ger sig in i debatten om hur vi behandlar våra djur. Efter tv-reportage om slakthusen ute i Europa. I en intervju med mig säger han tankvärda saker:

– Grisen har, liksom hunden, hästen, kon och fåret ett själsliv. Grisen har alla mekanismer i sin hjärna för att bevara och bearbeta information för omedelbar eller senare användning. ...Vi måste behandla djuren mänskligare. Som den gamla bonden med sin dragare. ...Forskningen avslöjar fler och fler detaljer i djurens förmåga att genomföra inre överväganden, dra slutsatser, 'resonera' och 'tänka'."

Finns en högre makt?

För ungefär 150 år sedan lade den engelske naturforskaren Charles Darwin fram sin teori om arternas uppkomst och utveckling genom naturligt urval i kampen för tillvaron. Evolutionsläran blev helt dominerande bland naturforskarna. Gud behövdes inte för att förklara världen.

Men, ack, ett betydande tvivel på utvecklingsläran har funnits och finns alltjämt. Den omfattas inte, i hjärta och förstånd, av alla vetenskapsmän, även om den är vetenskapens officiella lära. En stor minoritet tror på en "högre makt".

För några år sedan fick vi genom TT veta att cirka 40 procent av de amerikanska vetenskapsmännen tror på Gud och att det var lika många för 80 år sedan. Enligt en debattartikel i Borås Tidning, signerad Per Wikström, tror cirka 45 procent "av alla vetenskapsmän" att det finns en intelligens bakom skapelsen. Källan är en undersökning som publicerats i Washington Post 31 augusti 1998.

Det är således inte lätt för alla våra vetenskapsmän att anamma en ateistisk-mekanistisk förklaring av verkligheten, där slump och naturprocesser är avgörande.

De ledande inom naturvetenskapen försäkrar att en evolution har ägt rum och att denna inte är intelligent styrd utan i grunden slumpmässig. Men många människors reflektion säger dem att mekaniska processer inte kan förklara universum och det liv vi kan observera på vår planet.

Per Wikström skriver i Borås Tidning:

"1993 ägde en AAAS (American Association for the Advancement of Science)

konferens rum i Boston, en konferens som hade som mål att finna de rätta argumenten mot den senaste rörelsen inom skapelsevetenskapen, 'Intelligent Design'. Ruse, professor i zoologi och vetenskapsfilosofi hade fått uppgiften att motbevisa professor Philip Johnsons bok *Darwin on Trial*. Ruse chockerade publiken genom att ge sitt stöd åt en av ståndpunkterna i Johnsons bok, nämligen att darwinistiska lärosatser lika mycket grundar sig på filosofiska antaganden som på vetenskapliga fakta."

Skönhetens mening

För några dagar sedan inköpte jag en cyklamen och satte den på köksbordet. Den är verkligen en prydnad på den rödvida bordduken, gör betraktaren glad. De röda blommorna är synnerligen vackra i form och färg. Jag sitter nu och undrar hur folk som tror på en mekanistisk förklaring till allting, menar att denna cyklamen, och alla andra vackra blommor, vilda eller framodlade, har kommit till. Är det lyckosamma mutationer, naturligt urval och ren slump som har åstadkommit detta? Eller vill blommorna själva lysa med sin skönhet?... Den vanliga människan tror ju att blommor är till för att vara vackra för dem som kan se dem och uppskatta deras skönhet, nämligen människor. Kor, getter, höns, duvor etc och andra djurvarelser har nog inte samma sinne för denna skönhet.

Jag skriver detta eftersom jag har väldigt svårt för ateismen.

Det sägs att vetenskapen inte har upptäckt Gud någonstans. Men vad väntar de sig? En vithårig gammal gubbe som strövar omkring bland molnen, mysande åt sitt verk? Vad vi ser är ju en Intelligens i världsallet – det är det vi kan kalla Gud, om vi vill. Själv föredrar jag att tala om Universum, det intelligenta Universum.

Mekanisten försöker troligen förklara för mig att den vackra cyklamen, som jag köpt, har framodlats av människor och att detta är förklaringen till dess skönhet. Åt detta måste jag ruska på huvudet, ty det finns nog så vackra vilda blommor också, som bara växer ur jorden av en egen kraft.

Ateismen-mekanismen borde mänskligheten ha växt ifrån. Tiden är inne att vi människor ser att vi finns i ett levande, intelligent världsallet, vars under vi varken riktigt kan förstå eller härma efter. Kanske är det inte religionens allsmäktige fader, allgod och allvis, krävande och belönande, som vi ser spåren av, för det är nog en alltför människoliknande bild av den yttersta verkligheten. Men en Intelligens är det, och jag

har inte intrycket att denna Intelligens är amoralsk.

SM

Komplexitet

Ortodoxa (rättroende) vetenskapsmän idag talar om att det finns en (förbluffande) komplexitet i universum. Ja, det finns en hel vetenskap som söker efter de regler som gör att komplexiteten uppkommer – alltså regler inom ramen för en mekanistisk världsbild.

Allt som existerar är "komplexa" strukturer, såsom berg och dalar, ängar, björkar, giraffer, människor samt djurs och människors ögon, öron osv. De ortodoxa bortser från att allt det komplexa utgör intelligenta, meningsfulla strukturer, som också samverkar med andra meningsfulla strukturer. De använder begreppet komplexitet, men det räcker inte för att beskriva vad det rör sig om. Det är för tunt och torftigt. Intelligent design, alltså intelligent formgivning, är ett bättre begrepp.

Men, ack, observationen av intelligenta strukturer är förbjudet inom nutidens vetenskap. Allt skall förklaras mekanistiskt. Och så försöker man hitta de mekaniska regler som styr evolutionen och skapar giraffer etc. Att hitta en intelligens i världsallet är inte vetenskap utan i stället övertro, påstås det.

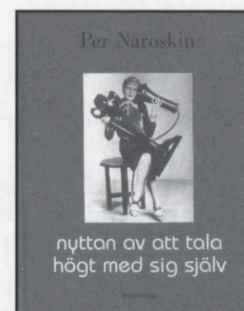
Förr i tiden skulle allt förklaras som skapat av Gud Fader, och allt som pekade i annan riktning förbjöds. Bibeln utgjorde rättesnöret för människors tro. Nu är det tvärtom: Inget får förklaras som föjd av en i universum inneboende intelligens.

Den intelligenta jordmänniskan är en ung företeelse. En tid tror hon så, och en annan tid tvärtom, men alltid med stor bestämdhet.

Kommer våra efterkommande att hitta "reglerna"? Eller ser de den skapande intelligensen? Kommer de att se med respekt på vår tids vetenskapare, eller småle åt dem?

Medial andlig vägledning och hjälp i livsfrågor per tel./e-post.
soundfromlyre@hotmail.com
Margareta 070-689 59 00
//medlem.spray.se/inrekallan/

Att tala högt med sig själv

Per Naroskin är bland annat psykolog, psykoterapeut, föreläsare och radiokrönikör. Hans andra bok heter *Nyttan av att tala högt med sig själv*. Den har 183 sidor, utgivna av Brombergs förlag 2002.

Boken innehåller ett 30-tal betraktelser fördelade på fem huvudavsnitt som dörrar att öppna till olika livsrum: Orientering bland möten och skenmöten, Den frånvarande närvaron, Vikten av att ha styrfart i livet, Synfel som livsfilosofi, och Nyttan av att tala högt med sig själv. Det är dels omarbetade radiokrönikor, dels nyskrivet material.

Per skriver enkelt och personligt om möten och upplevelser, ibland med en humoristisk knorr som man kan vänta av en ståupp-komiker. Många olika teman tas upp. Om det finns någon röd tråd, vilket Per betvivlar, så är det att sträva efter äkta möten med varandra i stället för skenmöten. Eller att vara närvarande. Eller att tala högt med sig själv i bussen, gärna med en "hands-free" i örat som medpassagerarna upptäcker inte går till någon mobiltelefon.

Jag tycker det är en riktigt trevlig bok, tankeväckande på ett stillsamt och nöjsamt sätt. Eller som förlaget säger på baksidan: "Han ställer många frågor som vi inte ens vetat att vi undrat över."

Frågan som envisas inom mig efter läsningen är: Vilket ord uttalade Per i kyrkan med den magnifika efterklängen, Laus kyrka på Gotland?

"Jag fick för mig att jag bara fick säga ett enda ord och att det måste vara det viktigaste, det ultimata ordet. ... Men så gick det upp för mig vilket ord som var det enda tänkbara ordet, det avgörande. Det ord som blev sist kvar när alla andra var bortvalda.

Jag väntade tills kyrkan var helt tom och sedan sa jag det. Klart och tydligt. Och lät dess efterklang uppfylla rummet."

Därmed slutar boken.

Nils-Olof Jacobson

Annastina Vrethammars sökande

Gränslost liv. Författare: Annastina Vrethammar. Solrosens förlag, Västerås 2003. 256 sid.

Annastina Vrethammars nya bok är, tycker jag, en följdriktig fortsättning på hennes tidigare studier av affirmationernas och det positiva tänkandets teori och praktik (Tänk dig ett bättre liv, 1988).

I "Gränslost liv" presenterar hon flera intressanta förgrundsgestalter inom en alternativ världsbild, bland dem Caroline Myss och den numera bortgångna Betty Shine (healing via översinnlig information) samt Brian Weiss och Raymond Moody (reinkarnation).

Hon besöker transmediet Sture Johansson, vars tillknutna "ande" Ambres uppenbarligen betytt mycket för människor på grund av den djupa kunskap om våra livsvillkor som det mottagna materialet sägs vittna om. Andra föregivna utomfysiska entiteter, såsom Lazaris och Seth, får också en kortare introduktion. Någon plats för fördjupad diskussion kring dessa "andars" läror finns dock ej.

Hon besöker också Monroe-institutet i Virginia, skapat av den särpräglade amerikanen Robert Monroe som, efter att ha upplevt hur en mystisk ljusstråle träffat honom nio gånger under några veckors intervall, lärde sig att medvetet lämna sin kropp. Monroe-institutet utbildar människor i medvetandeförändringstekniker, bland annat den numera rätt kända *remote viewing*, som enligt institutet används av underrättelsetjänsten för att erhålla information om hemligstämplade platser.

Annastina Vrethammar viker utrymme åt NDU (Nära-Döden-Upplevelser) vars dokumentation idag omfattar tiotusentals fall, inte minst genom den respekterade dödsforskaren Elisabeth Kübler-Ross' omfattande material kring barns NDU.

Slutligen avhandlar boken andra människors erfarenheter av konkreta änglavelser och hennes egna upplevelser av "änglavakt". Exempelvis berättar Anna-

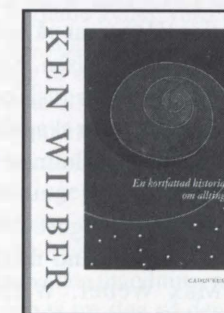
stina Vrethammar om den gången då hon blev "ledd" av osynliga varelser att förhindra en större bilolycka. För henne är det ställt utom allt tvivel, att änglavelser eller osynliga hjälpare existerar. Den andra, psykologiskt möjliga, förklaringen, att det skulle röra sig om impulser från det undermedvetna, har hon numera lämnat bakom sig.

Författarens världsbild genomsyras, vad jag förstår, av föreställningen att det existerar en gudomlig ledning, vilket i det här fallet också betyder att det finns en grandios plan för hela mänskligheten. Därigenom passar alla de ovan nämnda ämnesfälten in i helheten, som bitar i ett pussel.

Jag tycker personligen att "Gränslost liv" är läsvärd, just som en behändig över-skådlig bild av hur den i en lokal aspekt mångskiftande men ändå i en bredare aspekt enhetliga "alternativa" världsbilden håller på att växa fram. Dessutom presenterar författaren sin personliga övertygelse med ett slags stillsam självklarhet utan åthävor.

Den som inte delar hennes världsbild kan åtminstone inte klaga på språket, som är kristallklart och dessutom helt i avsaknad av den pratighet som behåftar många amerikanska böcker inom samma ämnesfält.

Gunnar Martin Aronsson

Mystik och molekyler

Den amerikanske filosofen Ken Wilber är ute i ett angeläget ärende. Med sina böcker och funderingar vill han försöka hela det västerländska medvetandets splittrade bild av världen. Wilber ser konflikten mellan andlighet och vetenskap som en spegling av vår perception av tillvaron. Genom att leta sig fram genom både modern medvetandeforskning och urgammal visdom ger han oss en möjlig bild av vår förlorade helhet. Andlighet och vetenskap är inga fiender i Wilbers författarskap. De är tvärtom nödvändiga poler. En inre och en yttre värld.

Nu har han äntligen kommit på svenska. Det är en översättning av den bok

som Wilber själv rekommenderar som introduktion till sitt författande, *En kortfattad historia om allting* (Caduceus Förlag). Titeln är ett utslag av Wilbers humoristiska ådra och är en travestering på Stephen Hawkings famösa *A Brief History of Time*.

Jag köpte Wilbers bok några år efter det att den kom ut i mitten på 90-talet. Det är i sanning ett mäktigt arbete. Att till fullo kunna ta till sig innehållet kräver sitt fokus. Jag håller därför fortfarande på med den till och från över åren. Wilber har kallats för ett enmansuniversitet på två ben och gör verkligen skäl för detta epitet. Hans kunnande sträcker sig från evolutionens mekanismer ut till det transcendent, ett spektrum mellan molekyler och mystik. Ken Wilber tillhör utan tvekan vår tids stora intellektuella banbrytare. Den splittring som Wilber pekar på är nödvändig att hela. Självfallet kan ingen teoribildning i världen fånga helheten. Den är till syvende og sist en bortomspråklig upplevelse. Men vad en teori kan göra, och det lyckas Wilber med, är att leda betraktaren fram till ett öppet fönster som vetter ut mot helheten. Att titta ut däremot, det åligger iakttagaren. Och det är just det som vi måste återerövra, vår förmåga att titta ut.

Wilbers centrala tema är medvetandets evolution. Han visar på hur den kraft som är upphov till skapelsen manifesterar sig på olika sätt här i den fysiska världen, att inre och yttre världar är skapelsens olika sidor. Freud, Jung och Plotinus får skaka tass med behaviorism, neurologi och biologi. Karl Marx och August Comte måste finna frid och samförstånd med Thomas Kuhn och Max Weber. Wilber är en syntesbyggare och en kartritare av stora mått. Han hjälper oss att skapa en trovärdig övergripande världsbild där materia och medvetande, förnuft och känsla kan integreras, en världsbild där både vetenskapligheter och andliga upplevelser har sin givna plats. Den värld Wilber visar upp för oss är ingen död grushög, utan en levande realitet. Han vill visa oss en väg ut ur *Plattland*, detta öde land som vi skapat genom att hänge oss åt en alltför enögd reduktionism. Wilber blåser likt konstnärer och poeter in liv och medvetande i vår förståelse av skapelsen – utan att förolämpa vår rationalitet. Och just detta är mycket viktigt, för det handlar ju om en syntes. Att de två polerna vetenskap och andlighet kan få mötas på lika villkor. För, säger Wilber, det är lika illa med en materialistisk reduktionism, som det är med en andlig dito.

Som psykologisk teoretiker intar Wilber samma rang och medaljplats som Wundt, William James, Freud, Pavlov och Jung. De kartor han ritar upp inkluderar vackert psykologins historia. Till detta lägger han en djuplodande kunskap från österländska visdomstraditioner. En av Wilbers favoriter är Sri Aurobindo. Aurobindo räknas som en av de stora inom modern indisk filosofi och yogalära. Med hjälp av honom och andra österländska influenser ger Wilber den västerländska psykologin dess själ åter, så att den blir den *lära om själen* som termen psykologi anger. Wilber är en medvetandets medicinman.

"En kort historia om allting" genomsyras av en varm humor. Boken blir därför aldrig högräddande, vilket är ack så lätt när stora ämnen ska avhandlas. Den är skriven utifrån en fiktiv dialog med frågor och svar, vilket har en välkomnande effekt på läsaren – en hantering som ger luft och rymd åt materialet. Wilbers bok är ett verk som alla kunskapstörstande borde bekanta sig med. Den är ett måste inom alla typer av utbildningar där man har den allra minsta ambition att fundera kring människan i ett helhetsperspektiv.

Hans Ljungqvist

Lärjunge möter Mästare

Den Invigde i Nya världen. Författare: Cyril Scott. Övers. Lars Adelskog och Birgitta Manners Stålhammar. BimBok 2003.

"Den invigde i Nya världen" beskriver i dagboksform hur huvudpersonen Cyril Scott (kallad Lärjungen) möter Mästaren (Justin Moreward Haig eller kort och gott JMH) och hans krets av elever i Boston under 20-talet. Boken är en fristående fortsättning på "Den Invigde", med samma upplägg. En tredje bok finns tillgänglig i samma serie, "The Initiate in the Dark Cycle".

Hela atmosfären i boken doftar av salongsöckultism, med andäktig respekt för ledaren, tedrickning, pressade byxveck och utväxlade artighetsfraser. Lärjungen är här

nästan 50 år, men förefaller märkbart emotionellt omogen. Han ombedes till sin förtvivlan av Mästaren att gifta sig med Viola, en kvinna som han hyser aversion mot, eftersom det är en del av parets karmiska läxa; de två har nämligen tidigare varit gifta och skapat lidande för varandra.

Det skall också vara ett giftermål mellan två fria individer, vilket innebär "ett exempel på framtidens idealistiska äktenskap utan svartsjuka och habegär". Lärjungen är dock samtidigt förälskad i en annan kvinna, den förtjusande Miss Clare, vilket inte gör saken lättare.

Jodå, det är ett intressant tema, även om jag tvekar inför det uppskisserade pliktäktenskapet som en framtida modell. Fascinerande är förvisso denne karismatiske Mästare, som ivrigt bolmar cigarrer "för att bekämpa sådant som lätt kan utvecklas till ockult fariséisim" (dvs falsk renhetsiver) och kläcker ur sig visdomsord varvade med spirituella kvickheter.

Han är medial, kan utföra små mirakel (men gör det endast för den inre kretsen) och beger sig ibland iväg på för lärjungarna hemlighållna resor.

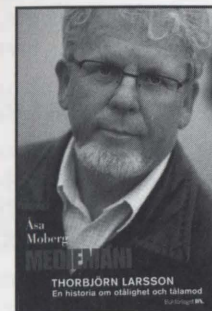
Bokens egentliga centrum är de föreläsningar som Mästaren har för sin krets. Dessa är ej ointressanta, och ger tydliga associationer till teosofins världsbild. Bland annat finns här hänvisningar till den överfysiska ledningen av jordklotet (Hierarkien) och existensen av flera parafysiska kroppar.

En anonym internetkälla skriver att den diskrete Mästaren JMH tillhörde det så kallade Vita Brödraskapet, som skall ha sitt center i Himalaya. Teosofledaren Alice Bailey nämner att hennes kanal Djwal Khul pekade ut Haig som en av de "fyra Mästarna" som tillsammans med Sankt Germain var (är) utsedda att hjälpa mänskligheten framåt.

Själva förväntan som boken ger läsaren, att "snart skall universums mysterier bli avtäckta" är eggande nog, och även om så inte sker, finns guldgrubbar här och där att ta till sig. Mästaren har dock både rätt och fel. Han förebådar exempelvis ännu ett kommande världskrig (boken kom ut 1927) om inte mänskligheten tar sig upp ur sitt moraliska träska, men antyder att det skulle kunna röra sig om ett krig mellan det gula folket och det vita. Kriget skulle bli fruktansvärt på grund av den gula rasens egenskaper. Scott och JMH anknyter här till 20-talets tidstypiska rasistiska tänkande, som fanns såväl i det yttre samhället som inom teosofin. →

Ett sympatiskt bidrag i föreläsningarna tycker jag är betoningen av humorn och det goda humöret, och även betoningen av ett etiskt ansvarstagande. Vad som känns dammigt är däremot lojalitetshandlingarna, som närmast liknar underkastelse. Även om Mästaren betygar, att alla hans lärjungar är helt fria att göra sina egna val, lyder dessa nästan undantagslöst JMH:s rekommendationer. Något som samtidigt innebär ett underkännande av det egna omdömet och de egna erfarenheternas kunskap.

Gunnar Martin Aronsson

Där intet är heligt utom upplagan

Det kom överraskande ett recensionsexemplar av Åsa Mobergs bok *Mediemani*. Thorbjörn Larsson. En historia om otålighet och tålmod, utgiven på Bokförlaget DN i år.

Thorbjörn Larsson, som boken handlar om, arbetade länge på Aftonbladet och utpekades som den som främst bidrog till att denna morgontidning gick om sin konkurrent Expressen i upplaga. Det rör sig alltså om ett journalistiskt snille, som verkligen kan få medelssvenssoner och en del av oss andra att läsa en tidning.

Arbetets innersta mening för en (ytterst välbetald) chef i "kvällstidnings"-branschen är upplagens storlek. Allt annat är av underordnad betydelse. Det gäller att fylla bladet med sådant som "Svensson" vill läsa. Kvalitet är i den världen sånt som säljer.

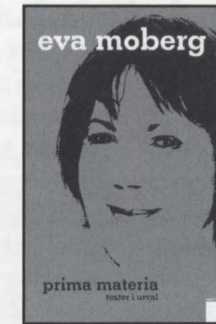
Med kraft, beslutsamhet, talang och tydligen en god portion hänsynslöshet ledde Thorbjörn Larsson racet mot Expressen – och vann: Lövet blev störst.

För sin prestation erhöll Larsson Stora Journalistpriset "för bestående journalistisk insats".

Något år därefter lämnade Thorbjörn Larsson Aftonbladet, trött och sliten, och gick över till konkurrenten Bonnierfären; han är nu bl a styrelseordförande i Expressen.

Att ha kunnat på ett avgörande sätt medverka till att en tidning blir *störst* måste vara en gärning att med tillfredsställelse se tillbaka på!

SM

Essäer av prima kvalitet

Eva Moberg: *Prima materia* (Ordfront 2003, 416 sidor) är en samling texter i urval.

Under sin långa gärning som kulturskribent har Eva Moberg, som fick Söka-rens klokpris 1998, tagit upp viktiga frågor, utan att snegla åt vad som av ledande personer inom etablissemangen anses korrekt. Som kolumnist i DN tog hon en gång upp astrologin på ett positivt sätt (vem utom Eva Moberg hade vågat göra det?). Hon har skrivit om bland annat djurens rättigheter (hon betecknar människan som djurens djävul) positivt om feminism, new age och den parapsykologiska forskningen, kritiskt om kärnkraften, Gamla testamentet och naturvetenskapen som vår tids gud. Hennes skrivelser är ofta ironiska.

1999 blev Eva Moberg utsedd till Årets förvillare av skeptikerföreningen Vetenskap och Folkbildning. I en artikel, som återges i boken, uttalar hon sig med ironi om VoF. "...jag svär vid den helige Newton att jag aldrig propagerat för telepati eller healing. Jag har bara påstått att dessa företeelser existerar, men det är förstås illa nog".

Om djurplågeriet skriver hon bland annat:

"Livsmedelsdjurens lidanden är inte mycket mindre än försöksdjurens. Ett liv utan rörelse, gensvar, upplevelse. Kalvar och kor kan knappt vända sig i sina boxar under hela sina eländiga existens. Grisar får stå på en fläck utan att ens kunna böka som deras instinkt bjuder dem. Höns står så trångt att de aldrig kan flaxa med vingarna. /.../ I tron att hon är Skapelsens krona, utvald att härska över djurriket, har människan blivit Skapelsens fasa."

Eva Moberg borde förstås vara en ledande skribent och en förebild i vårt land, behängd med utmärkelser. Att hon inte är det, beror på att hon är betydligt före sin egen tid: hon ser bättre än mängden av etablerade personligheter, räknade som stora i den tid vi lever i.

SM

Meditativ gång

Thich Nhat Hanh är från Vietnam, buddhist och zenmästare. Han bor och undervisar i ett retreatcenter i Frankrike, och verkar i olika sociala projekt. En av hans böcker heter *Varje steg väcker svalkande vind – Vägledning i mediativ gång*. Det är en vacker bok på cirka 70 onummerade sidor i behändigt fickformat. Den är utgiven 2003 av Attusa förlag (www.attusaförlag.se) och översatt av Per Carleheden. Texten kompletteras av några tuschteckningar i kinesisk stil.

Boken innehåller korta texter, som alla handlar om hur vi övar att vara närvarande och tillfreds just nu. Den meditativa gången är ett sätt att öva detta.

"Meditativ gång är meditation när man går. Vi går sakta och avspänt och ler en smula. När vi övar så här, känner vi djup ro och stegen vi tar är det tryggaste på jorden. Alla våra sorger och bekymmer faller av oss och ro och glädje fyller våra hjärtan. Alla kan. Lite tid, uppmärksamhet och en vilja att bli lycklig är allt som krävs."

Vi övar alltså att vara helt närvarande i gången, uppmärksamma på den. Vi är också helt uppmärksamma på andningen, och kan förena andningen och gången genom att räkna andetagerna i takt med stegen. Två steg på inandning, två på utandning. Sen kan vi under en stund låta utandningen bli lite långsammare och ta tre steg på den. Författaren föreslår olika rytmer som vi kan pröva. Vi går lugnt och räknar andetagerna, och gör inget annat än det. En variation är att använda rader i en dikt i stället för räknandet.

"Vandra och rör vid ro varje ögonblick. Vandra och rör vid lycka varje ögonblick. Varje steg väcker svalkande vind. Varje steg får en blomma att blomma. Kyss jorden med din fot. Ge jorden din kärlek och lycka. Jorden blir trygg när vi är trygga i oss själva."

Man behöver inte vara buddhist för att få stort utbyte av boken. Jag tycker den är en liten pärla, att återvända till och uppfriskas av. Det är dessutom skönt att öva mediativ gång.

Nils-Olof Jacobson

Varning för kundaliniresning

Efter att ha tagit del av "Fredriks" öde i Sökaren nr 4/03 känner jag att jag vill dela med mig av min erfarenhet av kundaliniresning. Jag är inte förvånad över att Fredrik har drabbats av reikipsykos; det som stör mig mest är den nonchalanta attityd som kursledare ibland har. Det här är inte första gången jag hör talas om folk som lär ut något (hur man öppnat energiportar, kundaliniträning, möten med hjälpare, kanalisering, reiki osv) och sedan visar ett totalt ointresse för det helvete som kan släppas lös. Det är jättespännande saker, om man är grundad, skyddad och vet vad man gör! Men leker man med sådana här företeelser, kan det gå riktigt galet, och det kan ske genom något så enkelt som meditation om man är i psykisk obalans.

Jag har varit på ett reikiföredrag där förstakurselever fick lägga händerna på oss andra, bara några minuter. För mig "small" det bara till i ryggslutet och sedan kunde jag inte sova på flera nätter, det kröp i hela kroppen på mig.

Jag frågade under föredraget vad som händer om något negativt kommer upp – vem ansvarar för det? Föredragshållaren sa att hon inte hade något ansvar – man fick väl "söka upp en psykolog".

Det finns många som lär ut metoder som ska ge kosmiska upplevelser eller hög-re insikt eller lär ut healing men som saknar intresse för följderna för människorna. Mitt råd: känner du den minsta tvekan, låt bli! Du kan råka illa ut!

Jag vill också berätta hur jag klarade min egen kundaliniresning utan att bli psykiskt skadad. Jag gjorde inte något för att den skulle dra igång, utan kände hela tiden ett motstånd mot detta. Men orden "det är dags nu" snurrade i skallen på mig och till slut fick jag ge upp för jag orkade inte kämpa emot längre. Det är ingen obehaglig känsla när "eldormen" jobbar sig upp genom ens chakran, snarare tvärtom, det känns som en kosmisk orgasm, rätt häftigt. Och det verkar som om det är kopplat till något slags andlig utveckling, vare sig man vill det eller inte. Det tog faktiskt månader innan det nådde kronchakrat och det körde framför allt på under nätterna när allt var lugnt. Första månaderna efter resningen var underbara, det mesta i livet föreföll kristallklart. Jag kände mig upplyst, pånyttfödd och jag tror att jag aldrig mått så bra fysiskt. Men sedan smög sig en djup nedstämdhet på mig, ett starkt obehag och jag tappade kontrollen över elden som rörde sig i min kropp. Allt blev i obalans och jag läckte energi så att jag kände mig som en trasa. Jag kunde inte fortsätta den rosenbehandling som jag tog – bara jag la mig på britsen drog det igång. Min kompis berättade att jag hade en meterhögt eldkvast över kronchakrat – inte undra på att jag läckte energi. Strök någon mig över huvudet höll jag på att kräkas och drog jag mig över håret sjönk handen in i något mjukt som var vidöppet. Försökte jag aktivt få stopp på energin blev det bara värre. Men en kväll låg jag och kämpade med att försöka stänga

till, och då lyckades det. Jag visualiserade att jag stod ovanför mitt huvud och tittade ner och det var som att se smält lava. Jag fortsatte att visualisera hur två unga järnportar gled över vulkanen och hur lavan gled ner i ryggslutet, och nu blev det lugnt! Att använda grundande stenar (granit, svart turmalin och flinta) kan också fungera. Lägga sig i gräset och borra fingrarna i marken är ett annat sätt att jorda sig, att gå barfota likaså. Man får prova sig fram. Att prata med vänner kan också vara en del av behandlingen. Stress förvärrar situationen, dålig mat och sömn likaså. Lugn och ro rekommenderas, liksom vegetarisk mat och jordnära, vanliga sysslor.

Så, var medveten om att det finns risker med kurser i reikihealing, kanalisering m.m. Var grundad, kritisk och i psykisk balans. Lyssna till din intuition, den talar om vad som är bra för dig. Gör inget som du känner är dåligt, vad det än är. De häftigaste kurser kan ge dig trubbel efteråt. Jag lovar, det är inte värt det!

Gunnel Malm

SE NYA HEMSIDAN MED FÖRLAGETS ALLA BÖCKER!
www.solrosforlag.se
VILL DU HA VÅRT NYHETSBREV, SE HEMSIDAN.

Inb. 176 s, 70 streckteckn, 25 sv.v. foton.
Pris: 218 kr

Stjärntecknens visdom

av Thomas Jönsson

Det här är en spännande och praktisk astrologibok som alla kan ha nytta av. Visste du att vi bär alla tolv stjärntecknen inom oss och att de har starka samband med årstiderna? Under loppet av ett år präglas vi alltså av dem allihop, oavsett vilket tecken vi själva är födda i. I boken finns en praktisk del med övningar för varje tecken.

Hft. 80 s, 3 färgteck. Studiehandledning.
Pris: 94 kr

Vägsjälens – En grupp kvinnors väg till läkning, är inte bara en bok för dig som är utbränd eller som arbetar med ohälsöfrågor. Det är en bok för alla, att känna igen sig i och att hämta lust, inspiration och tröst ur.

Boken kom till efter en motivationskurs för en grupp sjukskrivna kvinnor och har skrivits av dem själva, med bidrag från handledare och anhöriga m.fl.

Inbunden 256 s.
Pris: 218 kr

Gränslöst liv

av Annastina Vrethammar

Den här boken, som är fylld av insikter, visdom och magi handlar om tankens kraft, vårt fria val och våra gränslösa möjligheter bortom den tredimensionella vardagen. Några rubriker: Änglar, Reinkarnation, Medvetanderesor, Kanalisering, Möten med medier och helare, Flera universum.

Sätt in pengar på pg 459 27 24-1 och slipp porto!
Solrosens Förlag, Västerås, www.solrosforlag.se
gebe@solrosforlag.se, tel/fax 021-12 90 76

Riktlinjer för UFO-forskare

När jag i senaste Sökaren läste Stanley Krippners och Gerd H. Hövelmanns rekommendationer åt psi-forskare, kom jag att tänka på en elva punkter lång lista med goda råd, som jag själv skrev för några år sedan. Listan brukar vi dela ut till blivande fältundersökare i UFO-Sverige och ta upp på våra årliga kurser.

Min tanke med listan är att få dem som arbetar aktivt med ufo-frågan att reflektera över det man gör och att försöka få dem att se på det ämne de ägnar sig åt från en mera neutral position. Jag är övertygad om att råden kan vara till stor hjälp när det gäller att närma sig denna så svårgripbara fråga.

Varsågod: 11 råd till en ufolog

1. Satsa inte din själ på fallet du undersöker. Om du blir för personligt engagerad kan det vara svårt att ta till sig nya fakta, som kan förklara händelsen, när sådana framkommer. Det finns många exempel på ufologer som blivit överdrivet personligt engagerade i ett fall. Till slut har de kommit att själva bli en del av fallet.

2. Bli inte för nära vän med en observatör. Det kan sluta med att du börjar försvara personen istället för de fakta som finns. Här är exemplen ännu fler. En rad ufologer har genom åren kommit att umgås med de observatörer som de en gång började undersöka. Det går inte att arbeta neutralt med att undersöka ett fall om man samtidigt är god vän med observatören.

3. Läs inte bara UFO-litteratur och var noga med vilka böcker du läser. Förklaringarna till de fall som du kommer att undersöka finns oftast i annan litteratur. (Med undantag av Allan Hendrys "The UFO Handbook och några andra exempel.) UFO-litteratur har en tendens att handla just om UFO – de fall som inte har fått någon förklaring. Eftersom 95–98 procent av alla rapporter fakiskt går att förklara på ett naturligt sätt så får den seriöse fältundersökaren söka sina fakta på andra håll. Böcker om amatörastronomi, fysik, psykologi och liknande ger en god hjälp.

4. Glöm aldrig att skilja på fakta och åsikter. En observatörs beskrivning av det han eller hon har upplevt är bara en av många pusselbitar som din undersökning ska bygga på – inte svaret. En muntlig berättelse är trots allt inte hela sanningen. Ofta kan det dessutom vara svårt för en observatör att beskriva det han eller hon har sett. För en undersökare gäller det att komma vidare, bakom beskrivningen, för att ur de fakta som finns kunna vaska fram ett svar.

5. Sluta aldrig söka efter nya fakta. Ju fler fakta du har desto troligare är det att du kommer att hitta svaret – ju färre fakta du har desto troligare är det att du kommer att få svaret "UFO". Om vi enbart skulle lita till de muntliga beskrivningar vi får in (se punkt ...

4.) ... och sluta vår undersökning där, så vore antalet "UFO-fall" per år närmare 100 procent. För att finna ett svar måste man hela tiden söka nya pusselbitar. Även när man tror att alla vägar är uttömda.

6. Verkliga UFO-fenomen är ovanliga. Om du tror att du har hittat ett har du antagligen inte undersökt observationen tillräckligt noga. Vi måste hela tiden vara medvetna om att det endast är ett fåtal rapporter varje år som kvalificerar sig för slutsatsen UFO. Även i de bästa fallen kan det finnas lösningar som du inte har provat.

7. Gör alltid dina undersökningsresultat tillgängliga för andra undersökare, även för dem som inte delar dina egna åsikter. Det händer faktiskt att andra personer kan ha rätt och du fel. Hur konstigt det än kan låta så är detta verkligen sant. Och för att vi ska kunna föra en demokratisk debatt där åsikter för och emot ställs mot varandra måste alla få tillgång till grundmaterialet. Hur ska UFO-Sverige kunna bedöma en kontaktpersons utsagor om den som undersökt honom/henne håller delar av undersökningen hemlig? Och hur ska grupper utanför UFO-Sverige kunna bedöma vårt arbete om vi bara publicerar sådant som talar till vår fördel i UFO-Aktuellt?

8. Ett UFO är ett Oidentifierat Flygande Objekt – ett föremål som inte har gått att identifiera trots en noggrann undersökning utförd av en objektiv utredare. Trots denna enkla och tydliga definition blandas UFO-begrepp ständigt samman med utomjordiska rymdskepp och flygande tefat.

9. Var alltid beredd att överge dina egna favorithypoteser när nya fakta så kräver. Detta är en av de svåraste sakerna för en undersökare. Vi har alla våra favorithypoteser som vi försvarar och söker nya fakta för att understödja. Men tänk om de är fel? Ett i alla bemärkelser objektivt arbete är grunden för all seriös ufologi.

10. När det gäller UFO-undersökningar så finns det inga auktoriteter, enbart hårt arbetande enskilda undersökare som har fel och brister som vilken person som helst, men som – förhoppningsvis – har mera erfarenhet och kunskap om ämnet. Bedöm alltid sak och inte person. Auktoritet bygger på resultat.

11. Din uppgift är inte att försvara UFO-fenomenet eller ufologin utan att göra ett så bra jobb att dina undersökningar inte behöver ifrågasättas. En bra undersökning talar för sig själv, en slapp och dålig kräver ständigt försvar.

Clas Svahn
Ordförande i UFO-Sverige

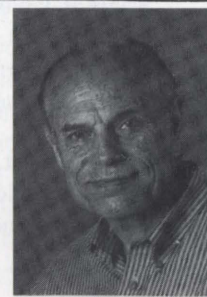
Den enligt många upplevelse
STÖRSTA ANDLIGA SKRIFTEN I MODERN TID

"MIRAKELKURSEN"
Har även Du funderat på att studera
A COURSE IN MIRACLES® – ACIM®?

I en NY HUVUDKURS studerar vi A COURSE IN MIRACLES (ACIM) på djupet. **HELA TEXTMATERIALET PÅ SVENSKA!** Anmäl dig till den NYA HUVUDKURSEN! RING om övriga aktuella KURS DATA för HUVUDKURSEN 2003 – för introduktionskurser – veckosluts-seminarier – TEMAHELGER/VECKOR och Clearinghelger!

PRIVAT RÅDGIVNING för Din aktuella livssituation. För Dig som upplever oro, rädsla, ångest, sociala eller andra fobier. **HJÄLP ATT TA DIG UR** en depression i KRISITUATIONER avseende RELATIONER med avundsjuka, svartsjuka, otrohet, skilsmässa, mobbing, ensamhet, stress, utbrändhet. Det gäller din HÄLSA och FRAMTID.

Alla praktiska upplysningar genom: **ESOTHERACIM-KURSER**
i Helsingborg och Karlstad, tel: 070-170 65 33, 054-56 21 80, 042-13 56 94

Hans-Jörgen Gerloff

Dan Larhammar:

Fick för en tid sedan nr 4/03 av Sökaren med dina kommentarer om healing och homeopati. Som vanligt är det en tragikomisk blandning av svammel, godtrogenhet, falska förhoppningar och direkta fel. Man vet inte om man ska skratta eller gråta.

Din tolkning av min replik är återigen en vantolkning. Jag skrev att den webblänk du angav var "ett typiskt exempel på pseudovetenskap eftersom den inkluderar artiklar som motsäger en effekt av healing, men läsare får av ingressen intrycket att artiklarna stöder healing". I ditt svar på min replik har du missat eller medvetet ignorerat den andra halvan av meningen. Det som är pseudovetenskap på webbsidan är att ingressen vilseleder den läsare som inte har möjlighet att kolla originalartiklarna. Hur många av dessa originalartiklar har du själv kollat? Min slutsats är att den som sammanställt referenslistan medvetet bluffar. Jag begriper inte att du vill försvara bedrägeri. Om en forskare skulle vilseleda på samma sätt skulle det betraktas som oetiskt och oredligt och forskaren skulle få kraftig kritik. Om en forskare hade vilselett mig på detta sätt hade jag blivit besviken och förb-d och skrivit ett upprört brev till vederbörande, kanske lagt ut en webbsida som påpekar bluffen. Det var precis så jag reagerade på Susanna Ehdin, jag betraktade henne först som en kollega eftersom vi båda ursprungligen är immunologer. Sedan har jag förstått att hon genomgick någon slags metamorfos för tio år sedan varvid hennes förmåga till logiskt tänkande och kritiskt ifrågasättande uppenbarligen försvann.

Men så reagerar tydligen inte förespråkare och anhängare av new age o dyl som uppvisar godtrogen och ryggradslös "låt gå"-mentalitet oavsett hur uppenbart falska påståendena är. Om bluffen tjänar syftet att bekräfta personernas förutfattade meningar försvaras den ändå.

Beträffande de tidskrifter som citeras på webbsidan så är Journal of Scientific Exploration och Läkartidningen och många, många fler av dem som citeras inte ens rankade bland de tusentals tidskrifter vilkas inflytande beräknas mha citeringsfrekvens.

J Adv Nurs har 0,805,

Archives of Psychiatric Nursing har 0,476.

För den senare tidskriften innebär siffran ca 0,5 att artiklarna citeras av andra artiklar i genomsnitt blott en gång vartannat år! De artiklar som publiceras där har alltså ingen större vetenskaplig betydelse. Det innebär också att inte så många forskare läser tidskriften. Forskare vill naturligtvis att deras resultat ska bli så uppmärksammade som möjligt och söker sig därför till tidskrifter med hög citation impact, men naturligtvis är risken större att refuseras av sådana tidskrifter. En av artiklarna i J Adv Nurs som citeras på webbsidan har citerats totalt endast sex gånger sedan 1997 varav tre var i samma tidskrift.

En artikel som verkar publicerad i en tidskrift med hög "citation impact" är den av Harris et al. i Annals of Internal Medicine med citation impact på 11,4. Dock är referensen fel. Artikel var i Archives of Internal Medicine med 6,7 vilket fortfarande är mycket bra. Dock framgår inte av webbsidan att artikeln följdes av livlig debatt. Jag tror att jag skickade dig kommentaren från The Scientific Review of Alternative Medicine av Gary P. Posner som påtalar bristerna i studien. Även bra tidskrifter kan ibland göra misstag, det beror på vilka forskare som råkar bli utvalda för att göra fakta- och metodgranskningen. Men i allmänhet är granskningen mer noggrann ju bättre en tidskrift är. Icke desto mindre har exempelvis Nature ett antal publiceringar av helt undermåliga studier genom åren. Jag har själv varit med om att påtala bristerna i en sådan studie vilket berodde på att forskarna (matematiker och dataloger) analyserade data som de var ovana att analysera (DNA-sek-

venser) varför de bortsåg från uppenbara och enkla, välkända förklaringar som helt eliminerade deras anspråk på att ha upptäckt nya tidigare okända mönster i DNA-sekvenser. Ett annat välkänt exempel på misstag är Natures publicering 1988 av Benvenistes undermåliga experiment med homeopati som efter noggrann granskning visade sig vara felaktigt utförda.

En artikel som inte citeras är följande:

Wien Klin Wochenschr. 2003 Apr 30;115(7-8):241-5.

Distant healing – an "update" of a systematic review.

Ernst E.

CONCLUSION: Since the publication of our previous systematic review in 2000, several rigorous new studies have emerged. Collectively they shift the weight of the evidence against the notion that distant healing is more than a placebo.

Ett av människans största fel är att generalisera utifrån personliga upplevelser. Det är visserligen vanligt förekommande – och därmed kan det kanske beskrivas som mänskligt – men det är ytterst riskabelt och leder oftast till förhastade och felaktiga slutsatser. De vetenskapliga metoderna däremot med krav på upprepbarhet och objektivitet innebär att forskarna är medvetna om sina fel och brister och är ödmjuka inför risken att enskilda individer kan göra felaktiga tolkningar. I kliniska provningar minimeras risken för subjektiva tolkningar med hjälp av randomisering och dubbelblindning. Förespråkare för alternativa metoder och new age som hela tiden framhäver sina egna och andras subjektiva upplevelser visar en total brist på respekt och ödmjukhet inför möjligheten att den enskilda individen kan göra en feltolkning. Denna egocentricitet är sannerligen skrämmande.

I Sökaren citerade du Randi på följande sätt: "Över 200 vetenskapliga undersökningar av homeopatiska mediciner har publicerats. De flesta har redovisat någon positiv effekt av medicinen." Den fullständiga texten på webbsidan <http://www.bbc.co.uk/science/horizon/2002/homeopathyqa.shtml> lyder i själva verket så här:

"There have been over 200 trials published that have examined the effectiveness of homeopathic medicines. The majority of these have found some positive effect of homeopathy. However, in such a comparison you have to take into account publication bias: a positive study is more likely to get published than a negative study. Opinions differ as to whether analysing all these studies together is useful and whether the overall evidence comes out significantly in favour of homeopathy. The critics point to the lack of strong repetitions of studies. For instance David Reilly's work on allergy is often regarded as the best clinical evidence for homeopathy. However, in a recent attempt to investigate the same condition the results came out negative. Dr Reilly believes this is down to differences in the experimental method. Until a result can be reliably replicated in favour of homeopathy in independent laboratories the scientific community will remain sceptical."

Kan du med rent samvete hävda att du ger läsaren av Sökaren en rättvis bild av Randis och vetenskapens inställning till homeopati? Med ditt lösryckta citat anser jag att du medvetet bedrar läsaren på ett oetiskt och näst intill kriminellt sätt. Har du inget samvete?

Jag avstår från att besvara din långa lista med frågor. Det tjänar inget till att försöka kommunicera med personer som ständigt misstolkar och medvetet vilseleder med ofullständiga och lösryckta citat.

Mvh

Dan L.

Svar

Jag hänvisade till en lista på nätet över forskning rörande healing, www.altomhealing.no/hres.htm. Dan Larhammar skriver bl a att ett par av rapporterna på den 110 punkter långa listan inte ger stöd åt healing och att *ingressen* på hemsidan därför är ett exempel på *pseudovetenskap*. Men varken i rubriken eller ingressen står det att alla rapporterna stöder healing; där talas bara om "nyare forskning" och att "i USA omtalas healing som den bäst dokumenterade av de alternativa/komplementära behandlingsformerna". Det måste då vara helt i sin ordning att några av de vetenskapliga rapporterna på Else Egelands lista inte stöder fenomenet healing. Men naturligtvis är det så att bland de listade rapporterna finns ett stort antal, säkerligen det stora flertalet, som stöder healing. DL:s anklagelser mot Egeland har sin grund i att han inte *läser exakt* vad som står i ingressen, utan *tolkar* det.

DL vill nedvärdera den omfattande healingforskningen med positivt resultat genom att hävda att endast vetenskapliga rapporter i de mest citerade tidskrifterna har någon större vikt. De flesta av de här aktuella tidskrifterna, bl a svenska Läkartidningen, har ingen vetenskaplig betydelse, menar han. (Men att Läkartidningen inte är så mycket citerad beror förstås på att den är på svenska, som inte är ett världsspråk, även om det finns en del korta sammanfattningar på engelska av vetenskapliga artiklar.) Men när det gäller ett ämne som healing, vilket ännu inte tas riktigt på allvar i den akademiska världen, är det nog naturligt att rapporter framför allt förekommer i tidskrifter som inte räknas som ledande. Kvaliteten på rapporterna, och deras betydelse, är ju avgörande, inte var de varit införda. Inget säger att rapporter i icke ledande vetenskapliga tidskrifter inte kan ha en god kvalitet och vara värda beaktande. (Vi får nog vänta ännu en tid på att betydelsefulla rapporter om healingforskning publiceras i det medicinska etablissemangets ledande tidskrifter.)

Tydligen vänder sig DL mot att jag nämner en egen upplevelse av healing – den borde jag av försiktighet räkna bort som irrelevant, för det kan hända att mitt intryck var felaktigt, menar han. Men i verkligheten är det ju så att egna erfarenheter kan ha en mycket stor betydelse. Psykologen och parapsykologen Adrian Parker har t ex nämnt en egen upplevelse av det paranormala som bland det mest övertygande för honom.

Mitt lilla citat från Randi, där han ger *en intressant faktauppgift*, att över 200 undersökningar gjorts för att testa homeopati-

ska medel och att de flesta har redovisat någon positiv effekt, är korrekt. Avsikten med notisen har inte varit att beskriva Randis mening om homeopatin. Att han är en skeptiker och har en kritisk inställning till homeopatin torde vara så välkänt att det inte behövde nämnas i sammanhanget. Han ingick ju, som jag skrev, i Nature-teamet som besökte Benveniste. DL:s anklagelser mot mig beror på att han inte nöjer sig med vad som står i citatrutan utan ger texten en vidare innebörd, som den inte har. Randi deltog ju i TV-programmet om homeopati, som säkerligen sågs av en stor del av Sökarens läsare – hur skulle jag mot den bakgrunden vilja lura läsarna att Randi har en välvillig inställning till homeopati? Ändå är det detta som DL gör gällande.

En öppenhet för healing och homeopati är klok. Rapporter tyder på att dessa företeelser är realiteter. Man måste se till *all den erfarenhet som finns*, och bedöma denna, inte bara ta hänsyn till viss forskning, vars resultat man gillar. Beträffade healing är det min väl grundade uppfattning att vi *vet* att detta finns, sedan må DL och andra "skeptiker" värja sig mot denna insikt så mycket de vill. Deras ateistiska-materialistiska-mekanistiska syn på verkligheten hindrar dem från att se och från att tänka rationellt.

Jag skrev ner en rad frågor till DL för att på det sättet göra en skriftlig intervju med honom i hans egenskap av ordförande i skeptikerföreningen Vetenskap och Folkbildning. Han meddelade att frågorna var viktiga och att han avsåg att besvara dem. Nu har han ändrat sig. Det har jag också.

För övrigt hänvisar jag till vad jag skrev om healingforskning i nr 6, 2002 och nr 5, 2003 och om homeopatiforskning i nr 4, 2003. Det finns betydande forskning som DL med olika trick försöker slingra sig undan.

Det är nog så att DL ofta har svårt att förstå andra människor, därav hans absurda anklagelser mot Else Egeland och mig för ohederlighet, medan det i själva verket rör sig om hans egen snedtolkning av texter. När DL läser texter kan det hända att han i sitt medvetande lägger till en del, som inte finns där, och sedan beskyl-ler han skribenterna för detta.

Det skall tilläggas att DL:s brev på vidstående sida kom som en "personlig korrespondens". Jag föreslog att det skulle publiceras och till min överraskning gick DL med på detta.

SM

Trick

som, medvetet eller omedvetet, används av skeptiker för att förklara bort paranormala fenomen

1. Citationstricket. Används av bl a Dan Larhammar. Det innebär att man utesluter de vetenskapliga rapporter som inte publicerats i de mest citerade, och därmed ledande, vetenskapliga tidskrifterna. Därmed blir man av med det stora flertalet redogörelser för bl a healingforskning. Kan vara effektivt i akademiska kretsar.

2. Personliga upplevelser, som folk kan ha, utesluts. Dessa påstås vara otillförlitliga till skillnad från strikt utförda vetenskapliga undersökningar. Detta trick används av bl a Dan Larhammar. Många viktiga erfarenheter av olika slags paranormla fenomen försvinner därmed ur bilden.

3. Anekdoter kallas allt utanför den strikt utförda forskningen. De utesluts. Därmed kastar man en mycket stor mängd betydande erfarenheter som redovisas i framför allt böcker, tidningar och tidskrifter, inte sällan på ett vederhäftigt sätt. Tricket används i hög grad av skeptiker.

4. Attityden att försök med positivt utfall alltid innehåller brister. Minsta *möjlighet* till en "naturlig" förklaring anses avgörande, hur osannolik den än är. Praktiskt taget all parapsykologisk forskning, som visar på psi, kan med den metoden förklaras bort, ingenting duger. Effektivt trick.

5. Påståendet att det är ytterst osannolikt, närmast omöjligt, att paranormala fenomen kan finnas. Bevisbördan förklaras därför ligga hos parapsykologerna, inte hos skeptikerna. Att vi i själva verket inte alls vet så mycket om verkligheten att det paranormala kan uteslutas bortser man från.

6. Paraplytricket. När informationer om ovanliga ting regnar över skeptikerna, spänner de upp sina paraplyer som skydd. De tar inte del och skaffar sig därmed blott fragmentarisk kunskap om det paranormala. Därför kan de uttala sig med en tvärsäkerhet som saknar stöd i fakta.

ANSIKTET PÅ TURINSVEPNINGEN SÅ SOM DET SYNS PÅ DUKEN

återges, liksom bilden på sidan 1, med tillstånd av Holy Shroud Guild, Esopus, NY, USA